

DI E ERNÄHRUNGSWIRTSCHAFT

GOSPODARKA WYŻYWIENIA

Mitteilungsblatt der Zentralkammer für die Gesamtwirtschaft im G. G. Hauptgruppe Ernährung und Landwirtschaft
Wiadomości Centralnej Izby dla Ogólnej Gospodarki w G. G. Główny Oddział Wyżywienia i Rolnictwa

Bezugspreis monatlich Zł. 3.10 zuzügl. Trägerlohn bzw. Postzustellgebühren. Erscheint jeweils zum 5. und 20. eines Mts. Bei höherer Gewalt oder sonstigen Einwirkungen besteht für den Verlag keine Verpflichtung für eine Ersatzlieferung. Prenumerata monatlich Zł. 3.10 plus opłata za dostawę wzgl. za przesyłkę pocztową. Ukazuje się 5 i 20 każdego miesiąca. W wypadku wyższej siły czy innych wpływów wydawnictwo nie ma obowiązku dawać odszkodowania.

Anzeigenbedingungen: 1 mm hohe und 22 mm breite Zeile 50 gr. Grundschrift Nonpareille, Textspalte 1 mm Höhe und 94 mm Spaltenbreite Zł. 4.—. Erm. Grundpreise II. Preisliste Nr. 1. Briefschr.: Agrarverlag, Krakau, Nürnbergerstr. 5a. Warunki ogłoszeń: wiersz 1 mm wys. i 22 szer. 50 gr. Pismo podstawowe Nonpareille, szpalta tekstowa 1 mm wys. i 94 szer. Zł. 4.—. Zniżona ceny ogłoszeń w. Cennika Nr. 1. Adres: Wydaw. Rolnicze, Kraków, Nürnbergerstr. (Jul. Lea) 5a.

Nr. 1

5. 1. 1942

Jahrgang - Roč II

Die Ernährungswirtschaft in Galizien Gospodarka wyżywienia w Galicji

Galizien ist nach vielen Leiden und Erschütterungen aus dem jüdisch-asiatischen Wirtschaftsbolschewismus in die europäische Völkergemeinschaft zurückgekehrt. Am 1. August 1941 wurde der Distrikt Galizien in das Generalgouvernement aufgenommen. Die Bevölkerung ist von Lebens- und Wirtschaftsformen erlöst worden, die ihr nach ihrer Art und Geschichte im höchsten Maße zuwider sein mußten.

Die deutsche Verwaltung übernahm es, das geschehene Unrecht nach Möglichkeit wieder gut zu machen. Der Generalgouverneur sicherte die Wiederherstellung des Privateigentums und des völkisch kulturellen Lebens zu. Es galt zunächst, die schwersten Schäden der bolschewistischen Mißwirtschaft und einer barbarischen Kriegsführung zu beseitigen. Am 1. November 1941 hat sodann der Gouverneur des Distriktes Galizien anläßlich des Wegfalls der Polizei- und Zollgrenze zum übrigen Generalgouvernement die wirtschaftliche Eingliederung des Distriktes, insbesondere die Angleichung der Preise, Gehälter und Löhne verkündet. Damit ist der Weg für einen den besonderen Verhältnissen angepaßten allgemeinen Wirtschaftsanschluß geöffnet.

Die Wirtschaftskraft des Gebietes beruht auf dem natürlichen Reichtum der Landwirtschaft. Der geringe Umfang der gewerblichen Wirtschaft, die nur im Erdölgebiet Drohobycz wesentliche Grundlagen besitzt, erschwert demgegenüber die Versorgung der Landbevölkerung mit den notwendigsten Bedarfsartikeln. Unter diesen Umständen kommt der Ernährungswirtschaft des Distriktes Galizien besondere Bedeutung zu.

Die Schäden des Krieges und verfehlter sowjetischer Wirtschaftsmaßnahmen waren auch hier schwer. Zerstörte und nach Enteignung der früheren Besitzer vernachlässigte Betriebe, der Verlust von Vorräten und Transportmitteln und teilweise höchst unorganische Betriebszusammenschlüsse (Trusts) mußten die Leistungsfähigkeit der Ernährungswirtschaft empfindlich beeinträchtigen und die Versorgung der Hauptverbrauchsgebiete in Frage stellen.

Besonders der außerordentliche Anbaurückgang des wichtigsten Volksnahrungsmittels, der Kartoffel, zeigte, welche schwerwiegenden Folgen eine verant-

Po wielu cierpieniach i wstrząsach Galicja, wyrwana z objęć żydowsko-azjatyckiego bolszewizmu gospodarczego, stała się napowrót członkiem europejskiej wspólnoty narodów. Ludność jej została wyzwolona z ucisku form życiowych i gospodarczych, które z jej charakterem narodowym i historycznym pozostawać musiały w jaskrawej sprzeczności.

Zadanie naprawienia w miarę możliwości krzywdy wyrządzonej tej ludności wzięła na siebie administracja niemiecka. Gubernator Generalny przyrzekł przywrócenie własności prywatnej i swobody życia narodowo-kulturalnego. Najpilniejszym zadaniem jest usunięcie najcięższych szkód, wyrządzonych przez zgubną gospodarkę bolszewicką i przez barbarzyński sposób prowadzenia wojny. W dniu 1 listopada 1941 r. Gubernator Okręgu Galicji — w związku z przeniesieniem dotychczasowej granicy policyjnej i celnej — ogłosił gospodarcze włączenie Okręgu Galicji do Generalnego Gubernatorstwa, a w szczególności zrównanie cen, uposażeń służbowych i płac. Tym samym utworzona została droga do ogólnej unifikacji gospodarczej z uwzględnieniem istniejących odrębności.

Siła gospodarcza tego Okręgu polega w głównej mierze na naturalnym bogactwie wytwórczości rolniczej. Natomiast szczupły zakres gospodarki przemysłowej, która jedynie w drohobyckim zagłębiu naftowym posiada jakieś poważniejsze podstawy, utrudnia zaopatrzenie ludności wiejskiej w artykuły przemysłowe pierwszej potrzeby. W tych warunkach gospodarka wyżywienia Okręgu Galicji posiada więc szczególnie ważne znaczenie.

Jak gdzieindziej, tak i tu dały się ciężko odczuć szkody, wyrządzone przez wojnę i przez błędną sowiecką politykę gospodarczą. Gospodarstwa wiejskie zniszczone, a po wywłaszczeniu poprzednich właścicieli zaniedbane, dalej zużyte zapasy i środki transportowe, a przy tym zwrzeszenia gospodarstw rolnych (kolchozy), łączonych ze sobą przymusowo, a w sposób wysoce nieorganiczny — wszystko to były czynniki, które musiały dotkliwie obniżyć wydajność produkcyjną gospodarki wyżywienia i odbić się nader szkodliwie na zaopatrzeniu głównych ośrodków spożywczych.

Szczególnie uderzająco wielki spadek uprawy najważniejszego środka wyżywienia szerokich mas ludowych, jakim są ziemniaki, świadczy sam przez się dowodnie,

wortungslose Wirtschaftspolitik mit sich bringt. Die Wiederrumstellung der Eisenbahn von der Breitspur auf die Normalspur mußte naturgemäß die Anfuhr der wesentlichen Güter erschweren. Allen diesen Schwierigkeiten zum Trotz wurde der Wiederaufbau der Ernährungswirtschaft unter der Führung der Abteilung Ernährung und Landwirtschaft im Amt des Distrikts Galizien und der verantwortlichen Mitarbeit der Gebiets-, Kreis- und Bezirkslandwirte tatkräftig aufgenommen.

Die Aufgaben der deutschen Verwaltung

Die erste Aufgabe war es die Erfassung und Verteilung lebenswichtiger landwirtschaftlichen Erzeugnisse sicherzustellen. Hier konnte zum Teil auf die schon in vorsowjetischer Zeit bestehenden landwirtschaftlichen Absatzgenossenschaften zurückgegriffen werden, die unter maßgeblicher Mitwirkung der Landwirtschaftlichen Zentralstelle zur Bewältigung der Erfassungsarbeit angesetzt wurden. Das Ukrainische Genossenschaftswesen hatte sich schon früher zu erheblicher größerer Bedeutung als in anderen Teilen des ehemals polnischen Gebietes entwickelt und einem großen Umfang gewonnen.

Die in sowjetischer Zeit der allgemeine Enteignung und Verstaatlichung verfallenen Betriebe, insbesondere die Be- und Verarbeitungsbetriebe, die teilweise in außerordentlich zweckwidrigen Organisationen zusammengefaßt waren, sollen grundsätzlich in private Hände zurückgeführt werden, da erfahrungsgemäß besonders in der Be- und Verarbeitung die besten Leistungen von dem selbstverantwortlichen Unternehmer erwartet werden können. Da indessen die Voraussetzungen für eine allgemeine und endgültige Reprivatisierung zur Zeit noch nicht geschaffen sind, kann dahingehenden Wünschen, z. B. von früheren Besitzern enteigneter Betriebe, zunächst und in der Form der Bestellung zum Treuhänder oder der Verpachtung entsprochen werden. Die endgültige Rückübertragung des Eigentums muß vielfach einen späteren Zeitpunkt vorbehalten bleiben.

Durch die Anordnungen über die Getreide- und Futtermittelwirtschaft im Wirtschaftsjahr 1941/42 für den Distrikt Galizien vom 19. August 1941 wurde die Ablieferungspflicht für Getreide, Hülsenfrüchte und Ölfrüchte geregelt. Zum Aufkauf sind nur die von der Abt. Ernährung und Landwirtschaft im Amt des Distrikts Galizien zugelassenen Betriebe und Personen berechtigt. Die Aufkäufer sind verpflichtet, die aufgekauften Mengen der Landwirtschaftlichen Zentralstelle oder der von ihr bestimmten Stelle anzudienen.

Zur Behebung der Transportschwierigkeiten stellte das Reichsverkehrsministerium eine größere Anzahl von Last-

jak doniosle następstwa pociąga za sobą nieodpowiedzialna polityka gospodarcza. Przebudowa szerokotorowych dróg żelaznych z powrotem na normalnotorowe musiała z natury rzeczy utrudnić dowóz najważniejszych dóbr gospodarczych. Na przekór wszystkim tym trudnościom dzieło odbudowy gospodarki żywienia zostało podjęte z całą energią pod kierownictwem Wydziału Wyżywienia i Rolnictwa w Urzędzie Okręgowym Galicji, przy odpowiedzialnej współpracy okręgowych, powiatowych i rejonowych referentów rolniczych.

Zadania niemieckiej administracji

Na pierwszy plan wysunęło się zadanie zabezpieczenia ujęcia i rozdziału najważniejszych płodów rolniczych. W tym zakresie pracy można było oprzeć się częściowo na istniejących jeszcze z czasów przedsowieckich spółdzielniach dla zbytu produktów rolniczych, które przy kierowniczym współdziałaniu Centralnego Urzędu Rolniczego użyte zostały jako

Uregulowanie cen rynkowych zmierza do zabezpieczenia żywienia wszystkich!

organy wykonawcze w akcji ujęcia. Zwłaszcza spółdzielnia ukraińska zdobyła sobie już od dłuższego czasu szczególnie duże znaczenie, o wiele większe nawet niż to miało miejsce w pozostałych częściach terytorium dawnej Polski i rozwinęła się do okazałych rozmiarów.

Gospodarstwa, które za rządów sowieckich uległy ogólnemu wywłaszczeniu i upaństwowieniu, zwłaszcza przedsiębiorstwa obróbki i przeróbki produktów rolnych, zrzeszone po części w przymusowe organizacje, diametralnie przeciwne swym celom gospodarczym, mają być uczynione na powrót przedmiotem własności prywatnej, doświadczenie bowiem uczy, że najlepsze rezultaty, zwłaszcza w dziedzinie obróbki i przeróbki, osiąga praca samodzielnych i tylko przed samymi sobą odpowiedzialnych przedsiębiorców prywatnych. Ponieważ w danej chwili brak jeszcze odpowiednich warunków dla ogólnej i ostatecznej reprivatyzacji własności, przeto żywność w tym kierunku życzeniem dawniejszych posiadaczy wywłaszczonych gospodarstw nie można chwilowo jeszcze uczynić inaczej zadość jak tylko w formie powierzenia im z rządów powierniczych lub też puszczenia odnośnych gospodarstw w dzierżawę. Ostatecznie przywrócenie prawa własności musi być w wielu wypadkach odłożone do późniejszej chwili.

Zarządzeniem o gospodarce zbożem i paszami w roku gospodarczym 1941/42 dla Okręgu Galicji z dnia 19 sierpnia 1941 r. unormowany został obowiązek dostawiania zboża, płodów strączkowych i oleistych. Do zakupu są uprawnione tylko te gospodarstwa i osoby, które zostały upoważnione przez Wydział Wyżywienia i Rolnictwa w Urzędzie Dystryktu Galicji. Zakupujący mają obowiązek z ofiarowania każdej nabytej ilości Centralnemu Urzędowi Rolniczemu lub wyznaczonej przez ten Urząd instytucji.

W celu usunięcia trudności transportowych Ministerstwo Komunikacji Rzeszy dostarczyło znacznej ilości samochodów ciężarowych na potrzeby gospodarki żywienia i rolnictwa.

Po przewyciężeniu pierwszych trudności okazuje się stopniowo coraz wyraźniej, że gospodarka żywienia Okręgu Galicji, przy planowym wyciężeniu wszystkich sił pod niemieckim kierownictwem, jest niewątpliwie w możności przynieść oczekiwane rezultaty i tym samym przyczynić się skutecznie do wzmocnienia ogólnie europejskich podstaw gospodarki żywienia.

„Der Musterbetrieb“

Die Zeitschrift für die fortschrittliche Landwirtschaft

zu beziehen durch den AGRARVERLAG, Krakau

Nürnbergstr. (Jul. Lea) 5a

kraftwagen für Zwecke der Ernährungs- und Landwirtschaft zur Verfügung.

Nach Überwindung der ersten Hemmnisse zeigt sich immer mehr, daß die Ernährungswirtschaft des Distrikts Galizien bei planvollem Einsatz aller Kräfte unter deutscher Führung in der Lage ist, die von ihr erwarteten Leistungen zu erbringen und damit wirksam zur Stärkung der allgemeinen europäischen Ernährungsgrundlage beizutragen.

Rudolf Müller

Getreide für das Generalgouvernement

Zboże dla Generalnego Gubernatorstwa

Als die deutsche Zivilverwaltung vor mehr als 2 Jahren die Aufgabe gestellt bekam, im Generalgouvernement die durch den Krieg zerrüttete Wirtschaft wieder aufzubauen, galt es aus einem Nichts heraus wieder alle die Grundlagen zu schaffen, ohne die ein geregeltes Leben sowohl der Gesamtheit als auch des Einzelnen nun einmal nicht denkbar ist. Ganz besonders vordringlich waren hier die Arbeiten auf dem Sektor der Ernährung und Landwirtschaft. Die vorhandenen Vorräte waren zum großen Teil vernichtet, überdies hatte es vordem eine geregelte Vorratswirtschaft wie sie das Reich schon seit etlichen Jahren zur Durchführung gebracht hat, nicht gegeben.

Aber die Menschen im Gebiet des damaligen Generalgouvernements mußten schließlich leben. Aus dem Reich wurde Getreide angefordert und das Reich half. Eine erhebliche Menge Brotgetreide aus Deutschland wurde eingeführt und half die Ernährungslücke bis zur nächsten Ernte überbrücken. Um das Brot für die polnische Bevölkerung nicht zu verteuern, wurden die durch Transport usw. entstandenen Mehrkosten von der deutschen Verwaltung übernommen.

Schon während des Winters, ja bereits im Spätherbst 1939, war man jedoch fieberhaft damit beschäftigt, alle Vorbereitungen zu treffen, um aus der eigenen landwirtschaftlichen Produktion die Ernährung der Bevölkerung des Generalgouvernements sicherzustellen. Die notwendigen Mengen Saatgut wurden herbeigeschafft und an die Betriebe weitergeleitet. Überhaupt waren, gerade was das Saatgut anbelangt, einschneidende Maßnahmen notwendig. Der Handel mit Saatgut hatte früher fast ausschließlich in den Händen von Juden gelegen. Was damals als „Saatgetreide“ verkauft wurde, braucht also nicht erst noch beschrieben werden. Entsprechend waren auch die Ernten stets weit unter einem einigermaßen tragbaren Durchschnitt gelegen.

Heute sieht es auf diesem Gebiet wesentlich anders aus. Für die Beschaffung und geordnete Verteilung des Saatgutes wurde die „Saatgutstelle“ eingerichtet. Die Landwirtschaftliche Zentralstelle hat ihre Organisation erfolgreich eingesetzt und auch ihrerseits zu einer geregelten Saatgutwirtschaft beigetragen. Dem dienen vor allem die Saatreinigungs- und Beizanlagen, die von allen Kreisstellen der L. Z. eingeführt worden sind. Die größte Anlage dieser Art befindet sich bei der Distriktsstelle Lublin der L. Z. und hat Möglichkeiten nicht nur zur Reinigung von Getreide, sondern auch aller anderen Körnerfrüchte.

Waren somit die Voraussetzungen zur Erzielung einer guten Ernte geschaffen, galt es nunmehr auch die notwendigen Maßnahmen — zu ihrer Erfassung durchzuführen. Dieses war umso schwieriger, als zur polnischen Zeit eine eigentliche Ernteerfassung niemals stattgefunden hatte. Wie das Saatgut, so war auch der Aufkauf der Ernte das Gebiet der Juden gewesen. Nach ihrer Ausschaltung mußte daher die Landwirtschaftliche Zentralstelle schleunigst für eine entsprechende Auffangorganisation sorgen. Es war das nicht allzu schwer, da in seinen Grundzügen der Apparat der L. Z. bereits stand.

Weit schwieriger zu bewältigen war die Kleinarbeit, vor allem war es notwendig ausreichende Lagerräume für das anfallende Getreide zu beschaffen. Getreidespeicher, wie man sie im Reich kennt, waren so gut wie nicht vorhanden, vor allem nicht in den kleinen Ortschaften. Aber gerade hier mußten Auffanglager errichtet werden, da es der Erfassungsaktion zweifellos Abbruch getan hätte, wenn der Bauer einen übermäßig langen Weg zur Ablieferungsstelle hätte zurücklegen müssen. Nach vieler Mühe gelang es endlich, geeignete Räume in ausreichender Zahl auffindig zu machen und soweit es notwendig war, für ihren

Gdy przed z górą dwoma laty niemiecka administracja cywilna stanęła wobec postawionego jej zadania odbudowy zdeorganizowanej wskutek wojny gospodarki Generalnego Gubernatorstwa, było to wówczas równoznaczne ze stworzeniem po prostu z niczego wszystkich tych podstaw, bez których uporządkowane życie, zarówno ogółu jak jednostki, nie daje się w ogóle pomyśleć. Szczególnie wysuwały się na pierwszy plan prace na odcinku wyżywienia i rolnictwa. Istniejące zapasy były w znacznej części zniszczone, a zresztą jakaś regularna gospodarka tworzenia rezerwowych zapasów — w tym znaczeniu tego słowa, w jakim jest ona w Rzeszy już od kilku lat prowadzona — nie była tu dawniej znana.

Mimo to ludzie zamieszkali na obszarze ówczesnego Generalnego Gubernatorstwa musieli ostatecznie żyć. Zażądano przeto od Rzeszy pomocy w zbożu i Rzesza pomogła. Dowieziona z Niemiec pokaźne ilości zbóż chlebowych zdołały zapłacić lukę w wyżywieniu i umożliwiły przetrzymanie do następnych żniw. Aby zaś nie podrażać ceny chleba dla polskiej ludności, nadwyżkę kosztów spowodowaną transportem itd. wzięła na siebie niemiecka administracja.

Już jednak z nadejściem zimy, a nawet jeszcze jesienią 1939 r., rozpoczęła się gorączkowa praca nad poczynieniem wszystkich potrzebnych przygotowań, aby zapewnić wyżywienie ludności Generalnego Gubernatorstwa z własnej produkcji rolniczej. Sprowadzono niezbędne ilości materiału siewnego i rozdzielono go między gospodarstwa. W ogóle, co się tyczy właśnie materiału siewnego, zachodziła potrzeba bardzo radykalnych zarządzeń. Handel materiałem siewnym znajdował się dawniej prawie wyłącznie w rękach żydów. Co było wówczas sprzedawane jako „zboże na zasiew“, zbytecznym byłoby w tym miejscu szczegółowo opisywać. Wystarczy powiedzieć, że odpowiednio do tego ziarna siewnego zbiory stały zawsze poniżej wszelkiego znośnego przecięcia.

Dzisiaj stan rzeczy w tej dziedzinie przedstawia się już zupełnie inaczej. Dla zgromadzenia i prawidłowego rozdziału zboża siewnego powołany został do życia Urząd Zasiwów. Także i Centralny Urząd Rolniczy uruchomił z najlepszym skutkiem swą organizację, która przyczyniła się ze swej strony do uporządkowania gospodarki siewnej. Temu celowi służą w pierwszym rzędzie stacje zaprawy i czyszczenia ziarna, uruchomione przy wszystkich biurach powiatowych C. U. R. Największy zakład tego rodzaju znajduje się przy Biurze Okręgowym C. U. R. w Lublinie; posiada on urządzenia do oczyszczania nie tylko zboża, lecz także wszystkich innych płodów ziarnistych.

Jeżeli dzięki tym wysiłkom stworzone zostały niezbędne warunki dla uzyskania dobrych zbiorów, to pozostawało do wykonania zadanie przeprowadzenia koniecznych kroków dla ujęcia tych zbiorów. Było to zadanie tym trudniejsze do rozwiązania, że za czasów polskich właściwe ujęcie zbiorów nigdy nie miało miejsca. Tak jak handel materiałem siewnym, tak skup sprzątniętych zbóż stanowił tu domenę żydów. Po ich wyeliminowaniu musiał Centralny Urząd Rolniczy stworzyć jak najprędzej odpowiednią organizację skupu. Nie było to wszakże zadaniem nazbyt trudnym, aparat bowiem C. U. R. był już w głównym swoim zarzysie gotowy.

Znacznie większe trudności następczała codzienna bieżąca praca. Na pierwszym planie stanęła tu konieczność przygotowania odpowiednich pomieszczeń składowych na odbierane zboże. Śpiczrzów zbożowych takich, jakie istnieją w Rzeszy, nie było tu prawie, a już najmniej w małych miejscowościach. A właśnie w takich miejscowościach musiały być koniecznie urządzone zbiornice, byłoby to bowiem niewątpliwie z dużą szkodą dla akcji ujęcia, gdyby chłop zmuszony był odbywać zbyt długą drogę do miejsca odbioru zboża. Po wielu trudach udało się

neuen Zweck herzurichten. Parallel damit wurde die „Prämienaktion“ eingeleitet, nach dem die abliefernden Erzeuger die Möglichkeit gegeben wurde, solche Waren und notwendige Bedarfsgegenstände einzukaufen, die durch die Kriegsverhältnisse knapp geworden sind. Bei der Ernte des Jahres 1940 wurde nun erstmalig nach dem neuen System verfahren und der Erfolg zeigte, daß man richtig gehandelt hatte. Die Lager füllten sich und damit trat schon eine neue Aufgabe an die mit der Erfassung beauftragten Stellen heran: die Frage des Abtransportes. Nur ein kleiner Teil der Auffanglager war an Bahustationen gelegen. Aber auch von den anderen gelang es schließlich das Getreide hereinzubekommen. Pferde- und Lastautos, ja sogar Dampflokmobilen wurden zu dieser Arbeit herangezogen. — Die Ernährung des Generalgouvernement war für ein weiteres Jahr gesichert.

Aufbauend auf den Erfahrungen bei der ersten Erfassungsaktion im Jahre 1940 ist nun die des laufenden Erntejahres geplant und durchgeführt worden.

Die Kreisstellen waren auch in der Zeit zwischen den Ernten nicht untätig geblieben. Vor allem hatten ihre Bemühungen dem Ausbau der vorhandenen Lagermöglichkeiten gegolten. Wo die Instandsetzung der alten Lager Räume unrentabel gewesen wäre, da wurden neuzeitliche Speicher errichtet. Die neue Ernte konnte nunmehr ohne wesentliche Schwierigkeiten untergebracht werden.

Es soll hier noch kurz ein Wort über die Mühle gesagt werden. Diese befanden sich zur polnischen Zeit durchweg in einem unmöglichen Zustand. Die Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft und in ihrem Auftrag die Landwirtschaftliche Zentralstelle schafften jedoch auch hier bald Ordnung. Was unbrauchbar war, wurde stillgelegt, die restlichen Mühlen unter der Leitung von Fachleuten instandgesetzt.

Es ist nicht die Aufgabe dieser Ausführungen über die Einzelheiten der Erfassungsarbeiten zu berichten. Aber auch aus dem hier Gesagten geht wohl hervor, welche Schwierigkeiten zu überwinden waren, bis der Erfassungsapparat auf vollen Touren lief. Nach der Einverleibung Galiziens in das Generalgouvernement sind auch auf dem Gebiete der Getreideerfassung neue Aufgaben erwachsen. Aber auch hier ist bereits nach besten Kräften gearbeitet worden und im kommenden Jahre dürfte zweifellos der derzeitige Stand des Generalgouvernements erreicht worden sein. Auch für dieses größere Gebiet wird unter einheitlicher straffer Führung eine ausreichende Ernährungsbasis gesichert werden.

Hans E. Huppelsberg

w in końcu znaleźć odpowiednie pomieszczenia w potrzebnej ilości i w miarę zachodzącej potrzeby przygotować je do nowego celu.

Jednocześnie z tym zainaugurowana została „akcja premiowa“, która dostawcom płodów rolniczych umożliwiła nabycie takich towarów i artykułów niezbędnej potrzeby, które w następstwie ograniczeń wojennych stały się trudne do otrzymania.

Podczas żniw 1940 r. wprowadzono tedy po raz pierwszy nowy system, a osiągnięte wyniki wykazały, że postąpiono celowo. Magazyny wypełniły się zbożem, a z tą samą chwilą czynniki kierujące akcją ujęcia stanąć musiały wobec nowego zadania, jakim okazało się zagadnienie odstawy. Tylko niewielka bowiem część magazynów odbiorczych położona była w pobliżu stacji kolejowych. Ale także i z dalej położonych zbiornic powiodło się w końcu zwieźć zboże do wyznaczonych ośrodków. Zaprzęgi konne, samochody ciężarowe, nawet parowe lokomobile musiały wziąć udział w tej pracy. W rezultacie wyżywienie Generalnego Gubernatorstwa zostało zabezpieczone na cały dalszy rok.

W oparciu o doświadczenia poczynione podczas akcji ujęcia w 1940 r. ułożony i wykonany został plan akcji ujęcia zbiorów w roku bieżącym. Biura powiatowe nie próżnowały także i przez czas dzielący od siebie żniwa obu tych lat. Zwróciły one swe wysiłki przede wszystkim w kierunku rozbudowy istniejących możliwości składowych. Wszędzie, gdzie remont starych magazynów nie byłby się opłacił, wybudowano nowoczesne śpichrze. Dzięki temu nowe zbiory zdołały już bez istotnych trudności znaleźć dostateczne pomieszczenie.

Parę słów należy się jeszcze młynom. W czasach polskich młyny znajdowały się w stanie nie wytrzymującym krytyki. Ale Wydział Główny Wyżywienia i Rolnictwa, a na tegoż zlecenie także i Centralny Urząd Rolniczy wprowadziły niebawem i tutaj porządek. To, co było niezdatne do użytku, zamknięto, pozostałe zaś młyny zostały pod kierunkiem fachowców odpowiednio urządzone.

Nie jest celem tych uwag, wchodzić w szczegóły dotyczące pracy ujęcia. Ale już z tego, co tu powiedziano, widoczne jest, jakiego rodzaju trudności musiały być przezwyciężone, zanim aparat ujęcia mógł zacząć działać „na pełnych obrotach“. Po włączeniu Galicji do Generalnego Gubernatorstwa wyłoniły się nowe zadania również i w dziedzinie ujęcia zboża. Ale i tam spełniono pracę według najlepszych sił i nie ma już dziś wątpliwości, że w roku nadchodzącym zostanie i tam osiągnięty ten poziom, jaki dziś istnieje w Generalnym Gubernatorstwie i że także to powiększone terytorium otrzyma dzięki jednolitemu i sprężystemu kierownictwu wystarczającą podstawę wyżywienia.

Gang durch eine Presshefefabrik Wizyta w fabryce prasowanych drożdży

Von Hans Alvermann, Krakau

Jeder von uns kennt Hefe und weiß, daß man Hefe zur Herstellung aller möglichen Backwaren benötigt, aber die wenigsten haben sich Gedanken darüber gemacht, wie dieser wichtige Hilfsstoff für Teigwaren entsteht. Aus diesem Grunde haben wir Gelegenheit genommen, eine seit Anfang 1940 unter reichsdeutscher Führung befindliche Preßhefefabrik anzusehen, sind der Produktion nachgegangen und haben Einblick in den notwendigen Verkaufsapparat genommen.

Direkt vor den Toren Krakaus liegt die Preßhefefabrik „Biezanów“. Schon bei der Anfahrt sehen wir von weitem die saulernen, weißgekalkten Fabrikgebäude mit dem hoch hinausragenden Schornstein. Es mutet eigenartig an, wenn man von der Zufahrtsstraße, die sich

Każdy z nas wie, co to są drożdże i wie również, że drożdże potrzebne są do wyrobu rozmaitego pieczywa, ale mało kto zastanawia się nad tym, w jaki sposób powstaje ten tak ważny środek pomocniczy przy wyrobie ciasta. W tej myśli postanowiliśmy skorzystać z nadarzącej się sposobności zwiedzenia fabryki drożdży prasowanych, pozostającej już od początku 1940 r. pod niemieckim zarządem, aby móc przyjrzeć się procesowi produkcji i zapoznać się z aparatem sprzedaży.

Wprost pod bramami Krakowa leży fabryka drożdży prasowanych „Biezanów“. Już dojeżdżając do fabryki uderza zdaleka widok czysto wybielonych budynków fabrycznych i wysoko ponad nimi sterczącego

noch in denkbar schlechten Zustände befindet, einen sauber anmutenden Betrieb sieht.

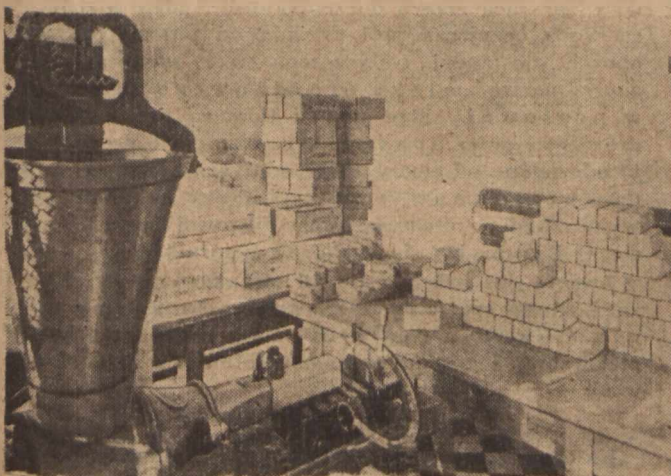
Die Judenwirtschaft

Auf dem durch eine neue Mauer nach außen hin abgeschlossenen Fabrikhof empfing uns der Inhaber des Betriebes. Durch unsere verwunderte Frage über diese Sauberkeit kamen wir zwangsläufig auf die bei der damaligen Übernahme vorgefundenen Zustände zu sprechen. Hier muß bereits zur Unterrichtung des Lesers gesagt werden, daß die gesamte Hefeindustrie des ehemaligen Polen, fast ausschließlich sowohl in der Produktion wie im Betrieb sich in jüdischen Händen befand, auf jeden Fall aber durch jüdische Geldgeber finanziert wurde. Man bezeichnete früher die Hefefabriken als die jüdischen Banken Polens.

Sämtliche Preßhefefabriken waren vor 1939 in einem Hefekartell zusammengeschlossen, welches von sich aus die gesamte Produktion kontingentierte und jeder einzelnen Fabrik einen bestimmten Prozentsatz der Gesamtherstellung zuteilte. Dieses führte, wie nicht anders zu erwarten, zu einer lebhaften Börse mit Herstellungsanteilen. Es wird jedem verständlich sein, daß keiner der Unternehmer ein Interesse daran hatte, seinen Betrieb zu modernisieren, sondern lediglich Wert darauf legte, im Rahmen seines Kontingentes eine mehr oder weniger gute Hefe herzustellen, aber keinerlei Geldmittel in seinen Betrieb zu investieren.

Was ist und wie entsteht Hefe.

Nunmehr folgten wir dem Werdegang der Hefe vom Rohstoff Melasse bis zum Fertigprodukt. Nebenstehendes Bild (1) gibt uns in anschaulicher Form eine Teilansicht des besichtigten Betriebes. Wir sehen im Vordergrund den Melassebehälter, in dem die Melasse vor der Verarbeitung bevorratet wird. Melasse selbst ist ein bei der Verarbeitung der Zuckerrüben auf Zucker anfallendes Nebenprodukt, welches sich auf Grund seines 45—50%igen Zuckergehaltes besonders gut als Nährlösung für die Herstellung von Hefe eignet.

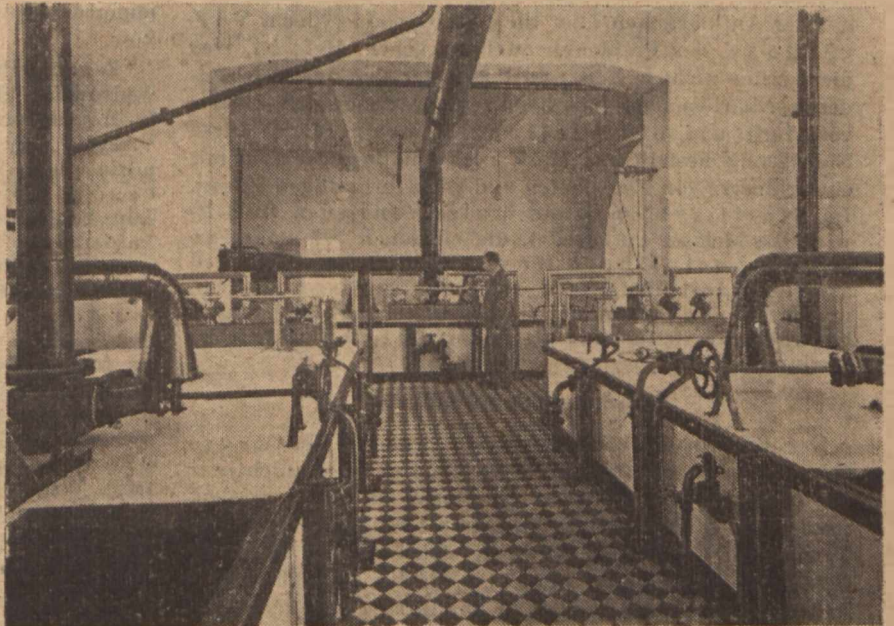

Packraum Pakownia

komina. W chwili, kiedy z drogi dojazdowej, znajdującej się jeszcze ciagle w stanie oplakany, otwiera się wdziewiczny widok na czyste, białe budynki, doznaje się naprawdę osobliwego wrażenia.

Żydowska gospodarka

Na dziedzińcu fabrycznym, odgraniczonym od świata zewnętrznego nowo wstawionym murem, przyjmuję nas

Góraum Fermentownia

obecny właściciel zakładu. Żdziwienie, jakie wyrażamy na widok panującej wszędzie czystości, sprowadza rozmowę na stosunki, które panowały tu w czasie, kiedy zakład objęty został przez nową administrację. Dla zorientowania czytelników należy nadmienić, że cały przemysł drożdżowy dawnej Polski znajdował się zarówno w zakresie produkcji jak sprzedaży prawie wyłącznie w rękach żydowskich lub co najmniej był przez żydowskich kapitalistów finansowany. Doszło do tego, że fabryki drożdży nazywano żydowskimi bankami Polski.

Wszystkie istniejące fabryki drożdży zrzeszone były przed rokiem 1939 w kartel drożdżowy, który rozdzielał centralnie całą produkcję i wyznaczał każdej z fabryk pewien określony procentowy udział w produkcji. System ten, jak go należało zresztą oczekiwać, doprowadził do ożywionej giełdy udziałami produkcyjnymi. Rozumie się samo przez się, że w tych warunkach żadnemu przedsiębiorcy nie zależało na tym, aby przedsiębiorstwo swe zmodernizować, lecz jedynie na tym, aby móc produkować lepsze lub gorsze drożdże, nie inwestując w swój zakład fabryczny żadnych środków pieniężnych.

Co to są drożdże i jak powstają?

Rozpoczęliśmy tedy śledzić cały proces powstawania drożdży, poczynając od surowca, t. j. melasy, aż do gotowego fabrykatu. Zamieszczono obok zdjęcie (1) dające obraz poglądowy części zwiedzonych przez nas urządzeń. Na przednim planie widzimy zbiornik melasy, w którym przechowywany jest zapas melasy do chwili poddania jej przeróbce. Melasa produkt uboczny, uzyskiwany przy przeróbce buraków cukrowych na cukier, nada-

Aus diesem Behälter wird die Melasse zur Verarbeitung in das Fabrikgebäude gepumpt und durchläuft hier, nachdem sie durch Zuführung von Dampf sterilisiert und in ihrer Konsistenz verflüssigt wird, den Melasseklär-Separator, wo mittels Schleuderverfahren die fremden Bestandteile entfernt werden.

Bevor wir den Weg der Melasse bis zum Fertigprodukt „Preßhefe“ weiter verfolgen, lassen wir uns von dem Gärmeister Aufklärungen über die biochemischen Vorgänge bei der Preßhefeherstellung geben. Hefe ist, was die meisten nicht wissen, ein Pilz, der sich nur in besonderen Nährlösungen bei gleichzeitiger dauernder Zufuhr von Luft um ein Vielfaches vermehrt. Diese Nährlösung besteht aus stark zuckerhaltiger Melasse mit einem Zusatz von Phosphaten und stickstoffhaltigen Salzen. Im Sterilisations- und Maischenraum (Bild 2) wird die Melasse aufbereitet, die einzelnen Nährsalze und die Anstellhefe für den kommenden Gärprozeß aufgelöst. Anstellhefe wird zu der Nährlösung gegeben, um daraus im Verlauf des Gärprozesses und der dadurch bewirkten Vervielfachung als Endprodukt die Backhefe zu gewinnen.

Werdegang der Preßhefe

Der Gärprozeß vollzieht sich in großen Lüftungs-Gärbottichen (Bild 3), in welchen der Hefe nicht nur für sie besonders günstige Nährstoffe zugeführt werden, sondern auch eine für ihr Wachstum besonders förderliche Temperatur eingehalten wird, die sich zwischen 24 bis 30 Grad bewegt. In diesen Bottichen, die bis zu 1200 hl enthalten, schäumt und brodeln es uns infolge der dauernden Luftzufuhr entgegen. Diese Druckluftzuführung veranlaßt ein Turbo-Gebläse, das eine Stundenleistung von 10000 l hat und am Boden der Bottiche durch feine Düsen durch die gesamte Flüssigkeitssäule hindurch die Luft drückt.

Nach Beendigung des Gärprozesses wird die entstandene Flüssigkeit, die nunmehr bis zu 5-fach vermehrte Hefebakterien enthält, wiederum in Se-

je sie ze względu na swą 45—50%-ową zawartość cukru szczególnie dobrze na pożywkę dla rozwoju bakterii drożdżowych. Ze zbiornika tego przepompowuje się melasę celem przerebki do budynku fabrycznego, gdzie pod wpływem gorącej pary ulega ona sterylizacji i przechodzi w stan bardziej płynny, poczym przepuszcza się ją przez t. zw. separator (oddzielacz), t. j. wirnik do oczyszczania melasy, który za pomocą wirowania uwalnia ją od niepożądanych składników.

Zanim jednak przystąpimy do zapoznania się z dalszą wędrówką, jaką przeżywa melasa w drodze do swego celu, t. j. do przemiany w gotowy fabrykat „drożdży prasowanych“, wysłuchujemy interesujących wyjaśnień, jakich udziela nam kierownik działu fermentacji na temat procesów biochemicznych, wywiązujących się przy fabrykacji drożdży prasowanych. Drożdże, o czym nie każdemu może wiadomo, są grzybkami, który w pewnych specjalnych pożywkach i przy jednocześnie utrzymanym stałym przepływie powietrza rozmnaża się do znacznych wielokrotności. Pożywka ta składa się z melasy o dużej zawartości cukru z domieszką fosforanów i soli azotowych. W komorze sterylizacyjnej i brzeckowej (zdjęcie 2) melasa poddawana jest odpowiedniemu spreparowaniu przez rozpuszczenie w niej rozmaitych soli oraz zaczynu drożdżowego, potrzebnych dla wszczęcia procesu fermentacji. Wskutek dodania zaczynu drożdżowego do pożywki następuje w toku fermentacji silne rozmnożenie drożdży, co pozwala uzyskać produkt końcowy, t. j. drożdży do wypieku.

Proces produkcji drożdży prasowanych

Sam proces fermentacji odbywa się w dużych przedmuchiwanych powietrzem kadziach fermentacyjnych (zdjęcie 3), w których drożdże otrzymują szczególnie dla nich odpowiednie substancje odżywcze, pozostając jednocześnie w najbardziej ich rozmnażaniu sprzyjającej temperaturze, wahającej się w granicach 24 do 30 stopni. Zawartość tych kadzi posiadających pojemność do 1200 hl. pieni się i kipi wskutek przepływającego przez nie nieprzerwanym strumieniem powietrza. Powietrze pędzone jest do kadzi dmuchawką turbinową, posiadającą sprawność 10000 l. na godzinę. Dmuchawka ta przetłacza powietrze przez drobne dysze, znajdujące się w dnach kadzi, skąd wydobywa się ono na zewnątrz poprzez całą głębokość cieczy.

Po przebyciu procesu fermentacji ciecz, zawierająca teraz do 5 razy większą ilość bakterii drożdży, powraca znowu do separatorów, gdzie przepływająca woda oczyszcza ją i uwalnia od pozostałych jeszcze obcych substancyj. Oczyszczona ciecz, nosząca teraz fachową nazwę „mleko drożdżowego“, gromadzi się w prasowni. Stąd pompa tłocząca przetłacza mleko drożdżowe przez prasę filtrową, gdzie drożdże zostają oddzielone od cieczy. Ciecz odpływa, t. zw. zaś „drożdże prasowane“ pozostają między suknam i sączkowymi, skąd po otwarciu prasy filtrowej wypadają (zdjęcie 4) i gromadzą się w dużych zbiornikach.

Jest to już właśnie produkt końcowy, któremu za pomocą specjalnych maszyn do formowania i funtowania (zdjęcie 5) nadaje się, dobrze każdemu piekarzowi i gospodyni znaną formę kostki funtowej.

Urządzenia pomocnicze

Natura procesów biochemicznych, stanowiących istotę fabrykacji drożdży, wymaga niezbędnie nieprzerwanego czuwania nad całym procesem produkcji przy pomocy

Bücher über alle Gebiete der Ernährungswirtschaft

liefert schnellstens der

AGRARVERLAG Krakau
Nürnbergerstr. (Juliusza Lea) 5a

paratoren unter Zuführung von Wasser gewaschen und von fremden Bestandteilen gereinigt. Die gereinigte Flüssigkeit bezeichnet der Fachmann als „Hefemilch“, die er in dem Preßschiff sammelt. Von hier aus wird mittels Druckpumpe die Hefemilch durch die Filterpresse gedrückt, wobei sich Flüssigkeit und Hefe schei-

den. Die Flüssigkeit läuft ab, während die sogenannte „Preßhefe“ zwischen den Filtertüchern haften bleibt und nach Öffnung der Filterpresse abfällt (Bild 4) und in großen Behältern aufgefangen wird.

Dieses ist nun bereits das Endprodukt, welches durch besondere Formier- und Pfundungsma-

Nicht ab 1. Januar, wie angekündigt, sondern erst ab 1. April 1942 erfolgt der Einzug der Bezugsgebühren durch die Post.

Das Bezugsgeld für das 1. Vierteljahr 1942 ist also an dieselbe Stelle zu entrichten, von der sie bisher erhoben wurde.

Agrarverlag, Krakau, Nürnbergerstraße 5a

schinen (Bild 5) in die dem Bäcker und der Hausfrau wohlbekannte Pfundform gebracht wird.

Hilfsanlagen

Da es sich hier um biochemische Vorgänge handelt, ist die Grundbedingung während des gesamten Produktionsverlaufes eine ständige Überwachung durch das Laboratorium (Bild 6). Es muß hier als Anerkennung für den Inhaber gesagt werden, daß ein Laboratorium geschaffen wurde, welches reichsdeutschen Ansprüchen in jedem Falle genügen würde. Hier ist nicht nur die Sauberkeit der Arbeit durch ausreichende Geräte gewährleistet sondern die ganze Räumlichkeit atmet förmlich Sauberkeit und Gewissenhaftigkeit der hier arbeitenden Chemiker.

Beim weiteren Durchlauf der einzelnen Abteilungen hatten wir noch Gelegenheit einen Blick in den Kühlraum des Betriebes zu tun, in welchem Anstell- und Preßhefe vor ihrer Weiterverarbeitung aufbewahrt werden. Selbst der Packraum fällt auf, da hier Frauen in sauberer weißer Arbeitskleidung die Hefe verpacken. Auch der sozialen Fürsorge wird selbstverständlich durch den Betriebsleiter die größte Beachtung geschenkt. Eine mit schönen Bauernmöbeln ausgestattete Werkskantine gibt den Angestellten und Arbeitern die Möglichkeit, für wenig Geld ein schmackhaftes und gutes Essen einzunehmen.

Wie wird Hefe verkauft?

In den luftigen, gesunden Büroräumen erklärte uns der Betriebsleiter noch den Verkaufsapparat, der nötig ist, um die Preßhefe frisch und triebkräftig bis zum Verbraucher zu bringen. Interessant war hierbei wieder, daß die früheren jüdischen Verteiler dieses Produkt, das peinlichste Sauberkeit erfordert, in schmutzigen Wohnungen von Hand zu Hand verkauften. Auch hier ist endgültig Wandel geschaffen und heute steht dem Werk ein Verteilerapparat zur Verfügung, der wie das Räderwerk einer Uhr aufeinander eingespielt ist und schnellste Beförderung und fachmännische Behandlung der Hefe garantiert. Täglich wird den Großverteilern der Tagesbedarf zugesandt, so daß der Leitsatz der Firma: „Täglich frische Backhefe“ zu Recht besteht.

Sogar die nicht einmal im Reich völlig durchgeführte Vereinheitlichung des Rechnungswesens ist hier praktisch erprobt und durch Einführung des Einheitskontenplanes durchgeführt. Es gäbe noch vieles über diesen Betrieb zu sagen, diese Zeilen werden aber genügen, um den Lesern einen Überblick über eine Preßhefefabrik zu geben.

Abschließend muß gesagt werden, daß wir, als wir das Fabrikgelände verließen, das Gefühl hatten, hier wurde in den letzten Jahren ein großer Teil Aufbauarbeit geleistet.

speziell für diesen Zweck errichteten Laboratorium (Bild 6). Właścicielowi fabryki należy się szczere uznanie za stworzenie laboratorium, które w Rzeszy uczyniłoby zadość wszelkim wymaganiom. Bogaty komplet rozmaitych przyrządów zapewnia tu nienaganną dokładność spełnionej pracy, a cały lokal oddycha wprost atmosferą czystości i sumienności pracujących tu chemików.

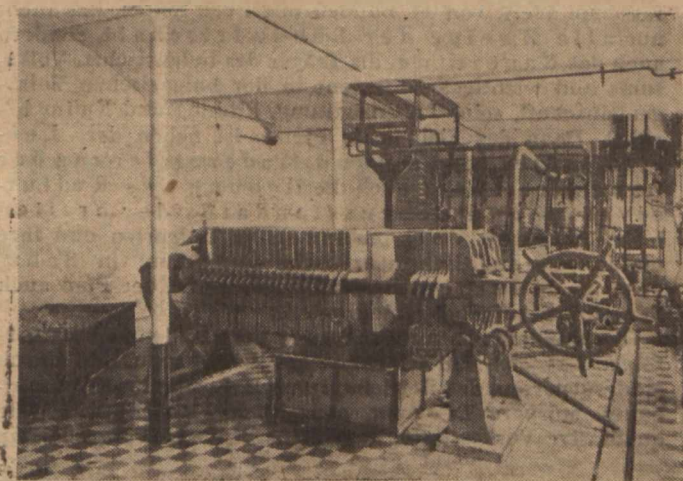
Podczas dalszego ciągu naszej wędrowki przez poszczególne oddziały fabryki mieliśmy jeszcze sposobność rzucić okiem na chłodnię fabryczną, w której zazwyczaj drożdżowy i drożdże prasowane przechowuje się do chwili poddania ich dalszej przeróbce. Nawet pakownia uderza nas widokiem czystych, białobitych kobiet, zajętych pakowaniem drożdży.

Opieka społeczna nad pracownikami fabrycznymi stanowi dział, któremu szef zakładu poświęca jak najtroskliwszą uwagę. Pięknymi sprzętami ludowymi urządzona kantyna fabryczna daje każdemu z pracowników i robotników fabrycznych możliwość otrzymania smacznych i zdrowych posiłków po tanich cenach.

Jak sprzedaje się drożdże?

W przewiewnych i higienicznych lokalach biurowych wysłuchaliśmy jeszcze wyjaśnień kierownika zakładu o aparacie sprzedaży, który jest niezbędnie potrzebny, aby prasowane drożdże mogły w stanie świeżym i sprawnym dostawać się do rąk spożywcy. Należy tu przytoczyć interesujący szczegół, że dawniejsi kupcy żydowscy produkt ten, wymagający bezwzględnej czystości, sprzedawali w brudnych mieszkaniach „z ręki do ręki“. Ale i w tym kierunku stosunki uległy gruntownej zmianie, aparat rozdzielczy bowiem, jakim rozporządza dziś fabryka, jest zmontowany i zgrany ze sobą tak dokładnie jak maszyna zegarka, gwarantując możliwie szybką dostawę i fachową obsługę towaru. Dzień w dzień rozsyłany jest towar rozdzielcom hurtowym w ilościach odpowiadających ich dziennemu zapotrzebowaniu, tak, że hasło przewodnie firmy: „Codzień świeże drożdże do wypieku“ jest w całej pełni urzeczywistnione.

Również i jednolita rachunkowość, która nawet w Rzeszy nie jest jeszcze zupełnie przeprowadzona,

Separatoren und Hefepresse
Separatory i maszyna do prasowania drożdży

została tu już praktycznie wypróbowana i wprowadzona w życie w postaci systemu kont jednolitych.

Możnaby jeszcze wiele innych ciekawych rzeczy o tej fabryce opowiedzieć, sądzymy jednak, że powyższe uwagi wystarczą, aby dać czytelnikowi pogląd na to, jak wygląda fabryka drożdży prasowanych.

Trzeba na koniec powiedzieć że opuszczając teren fabryczny, mieliśmy uczucie, iż w tym zakładzie wykonana została w ostatnich latach ważna część ogólnego programu organizacyjnego.

Bulgariens Fünfjahresplan für die Landwirtschaft

Bułgarski plan pięcioletni dla rolnictwa

Die Fertigstellung des schon seit längerer Zeit viel erörterten Fünfjahresplanes für die bulgarische Landwirtschaft hatte sich durch die Rückgliederung Mazedoniens und Thraziens beträchtlich verzögert. Ursprünglich sollte dieser Plan nur für die albulgarischen Gebiete aufgestellt werden. Die Wiedergewinnung der großen mazedonischen und thrazischen Gebiete machte aber eine Abänderung des Planes nötig. Das wird erklärlich, wenn man berücksichtigt, daß gerade die Küstengebiete des Ägäischen Meeres sich für den Anbau von Sonderkulturen besonders gut eignen und daß Bulgarien gerade auf diese Kulturen-Baumwolle, Tabak, Reis, Öl- und Südfrüchte — besonderen Wert legt, so daß es naheliegend war, die zur Vergrößerung der Sonderkulturen geplanten Maßnahmen im Rahmen des Fünfjahresplanes auch auf die rückgekehrten Gebiete auszudehnen.

Andererseits ist aber auch ein großzügiges Neuan siedlungswerk, namentlich für Thrazien, von wo nach dem Weltkrieg viele zehntausende bulgarische Bauernfamilien nach Albulgarien abwandern mußten, weil die Griechen sie von ihren Wohnsitzen vertrieben hatten, vorgesehen. Das wirkt ebenfalls auf den Fünfjahrplan zurück. Demzufolge sollen möglichst viel lebensfähige Bauerngüter geschaffen werden, was jetzt natürlich durch die Freiwerdung tausender Neubauernstellen in Thrazien sehr erleichtert wird.

Der nunmehr fertiggestellte Fünfjahrplan wird Mitte Dezember zunächst dem Landwirtschaftsrat — einer agrarpolitisch und agrarwirtschaftlich beratenden Einrichtung — unterbreitet und danach dem Ministerrat zur Genehmigung vorgelegt. Man glaubt, daß er noch in den ersten Monaten des nächsten Jahres endgültig verabschiedet wird und in Kraft treten kann.

Der Fünfjahrplan für die Landwirtschaft ist ein umfassendes Werk von 11 Bänden mit 1000 Seiten, das nicht nur alle Zweige der Landwirtschaft, sondern auch das Bauerntum als Träger des bulgarischen Volkstums und wichtigstes Element in der bulgarischen Volksgemeinschaft, seine Lebenshaltung, Bildung und Kultur berührt. Denn das Ziel dieses Planes ist neben der Leistungssteigerung und Modernisierung der Landwirtschaft auch die Hebung des Kultur niveaus und Lebensstandards der breiten bäuerlichen Volksmassen in Bulgarien und ihre umfassende praktisch-theoretische Ausbildung in Schulen und Kursen. Dementsprechend ist der Plan auch in mehrere Aufgabengebiete geteilt.

Die Maßnahmen zur Förderung der Landwirtschaft verfolgen das Ziel, die landwirtschaftliche Produktion durch Modernisierung der Betriebe, Intensivierung des Pflanzenbaues, stärkere Düngung, neuzittliche Bodenpflege, die qualitative Verbesserung der Viehzucht und Vergrößerung

Schützt die Nahrungsmittel vor Verderb

der Tierbestände, den Einsatz von Maschinen und die bestmögliche Verwertung der Ernte zu erhöhen. Dabei denkt Bulgarien vor allem auch an die wichtige Stellung, die es sich in der europäischen Ernährungs wirtschaft erobert hat und in Zukunft noch ausbauen will. Bulgarien ist für Europa besonders

Ostetecznie wykończenie zapowiadanego już od dłuższego czasu planu pięcioletniego dla bulgarskiego rolnictwa uległo znacznemu opóźnieniu w związku z przyłączeniem odzyskanych ostatnio prowincyj: Macedonii i Tracji. Plan ten był pierwotnie obliczony tylko dla obszarów staro-bulgarskich. Przyłączone obecnie rozległe obszary macedońskie i trackie spowodowały konieczność zmiany całego planu. Łatwo to zrozumieć, jeśli się uwzględni, że właśnie nadbrzeżne okolice Morza Egejskiego nadają się szczególnie dobrze do uprawy kultur specjalnych i że właśnie do tych kultur (bawełna, tytoń, ryż, plody oleiste, owoce południowe) Bulgaria przywiązuje szczególną wagę; można więc było z łatwością przewidzieć, że zarządzenia, projektowane w ramach pięcioletniego planu a mające na celu powiększenie wspomnianych kultur specjalnych, rozciągnięte zostaną również na nowo przyłączone obszary.

Z drugiej jednak strony istnieje zamiar przeprowadzenia na wielką skalę kolonizacji, szczególnie w odniesieniu do Tracji, skąd po wojnie światowej wiele dziesiątek tysięcy bulgarskich rodzin chłopskich, wypędzonych przez Greków ze swych siedzib, musiało wywędrować do Starej Bulgarii. Okoliczność ta musiała również wywrzeć pewien wpływ na plan pięcioletni. Celem zamierzonych zarządzeń ma być utworzenie możliwie znacznej ilości nowych, zdolnych do życia gospodarstw chłopskich, co w chwili obecnej jest bardzo ułatwione w związku z opróżnieniem się tysięcy zagród chłopskich w Tracji.

Opracowany już dziś ostatecznie plan pięcioletni przedstawiony będzie w połowie grudnia przede wszystkim Radzie Rolniczej, ciała doradcemu o charakterze agrarno-politycznym i agrarno-gospodarczym, po czym przedłożony będzie Radzie Ministrów do zatwierdzenia. W kołach poinformowanych utrzymuje się przekonanie, że plan ten zostanie już w ciągu pierwszych miesięcy przyszłego roku ostatecznie uchwalony, po czym będzie mógł niezwłocznie wejść w życie.

Pięcioletni plan dla rolnictwa przedstawia się na zewnątrz jako obszerne dzieło, liczące 11 tomów z 1000 stron; treść jego omawia nie tylko wszystkie gałęzie rolnictwa, ale zajmuje się także życiem, oświatą i kulturą bulgarskiego chłopstwa jako rdzenia narodowości bulgarskiej i najważniejszego elementu bulgarskiej wspólnoty ludowej. Celem bowiem ostatecznym całego planu jest nie tylko rozwój i wzrost siły wytwórczej i unowocześnienie rolnictwa, ale również podniesienie poziomu kultury i stopy życiowej szerokich mas ludu chłopskiego w Bulgarii i jego wszechstronne, praktyczno-teoretyczne wykształcenie przy pomocy szkół i kursów. Stosownie do tego całość planu podzielona jest na działy, obejmujące poszczególne grupy zadań.

Zarządzenia mające na celu podniesienie poziomu rolnictwa zmierzają do osiągnięcia wzrostu produkcji rolniczej przez unowocześnienie gospodarstw rolnych, intensyfikację uprawy roślin, silniejsze stosowanie nawozów, nowoczesne pielęgnowanie gleby, jakościowe podniesienie chowu bydła i zwiększenie pogłowia zwierząt, a dalej przez stosowanie maszyn rolniczych i możliwe najkorzystniejsze zużytkowanie zbiorów. Dążąc do osiągnięcia tych wyników, Bulgaria ma na względzie przede wszystkim ważną pozycję, którą zdobyła sobie w europejskiej gospodarce żywności, a którą w przyszłości jeszcze bardziej pragnie rozwijać. Bulgaria stała się ważnym dostawcą Europy szczególnie dzięki swoim licznym kulturom specjalnym. Zaopa-

durch seine zahlreichen Sonderkulturen wichtig geworden. Es versorgt viele europäische Märkte nicht nur mit Frühgemüse, Tomaten, Obst, Erdbeeren, Weintrauben und anderen Gartenbauerzeugnissen, sondern liefert begehrte Tabake — ist es doch der größte Orienttabakerzeuger Europas! — Ölsaaten und andere pflanzliche Erzeugnisse wozu — vorläufig in einem bescheidenen Umfang auch Eier, Geflügel und tierische Produkte kommen.

Gerade diese und noch andere (Reis, Baumwolle) in Europa günstig abzusetzenden Erzeugnisse könnte Bulgarien aber in einem noch größeren Umfang liefern, wenn es die gegebenen natürlichen Verhältnisse besser ausnützen würde. In den letzten Jahren wurden schon in Altbulgarien die wichtigsten Sonderkulturen wie Baumwolle, Tabak, Reis, Weintrauben, weiter auch Obst und Gemüse sehr gefördert. Die Ölfruchtfläche hat sich in wenigen Jahren um ein Vielfaches vergrößert. Besonders in den mazedonischen und thrazischen Gebieten ist es aber möglich, den Anbau hochwertiger Kulturen noch weiter auszuweiten, und diese Möglichkeiten will Bulgarien nun auch restlos ausnützen.

Um die soziale Lage des bulgarischen Bauerntum zu verbessern, sind zahlreiche Maßnahmen im Rahmen des Fünfjahrplanes vorgesehen, die sich auf den Ausbau, des Schulwesens, die Verbesserung der kulturellen Einrichtungen des Dorfes und die Verbesserung der gesundheitlichen Verhältnisse auf den Höfen und in den Dörfern erstrecken. Weitere Maßnahmen des Fünfjahrplanes sollen eine gesündere Verteilung des Bodenbesitzes durch Beseitigung der Zwergbetriebe, Schaffung lebensfähiger Bauernbetriebe, Ansiedlung von Bauernfamilien aus allzu dicht besiedelten Gebieten und ihre Neuansiedlung an anderen Orten, herbeiführen. Auch die Durchführung umfangreicher Meliorationsarbeiten ist vorgesehen, sind doch noch gegen 750 000 ha Ödland für die Landwirtschaft unbar zu machen.

Dieser kurze Überblick über die wichtigsten Maßnahmen, die der bulgarische Fünfjahrplan für die Landwirtschaft vorsieht, läßt erkennen, wie umfangreich und tiefgreifend dieses Werk ist, das für die Zukunft Bulgariens von entscheidender Bedeutung werden soll.

Raps und Rübsen in der Fettversorgung Rzepak i rzepik w gospodarce tłuszczowej

Von Alfred Birkholz, Abteilungsleiter in der Landw. Zentralstelle, Sambor

Die Schließung der auch im Generalgouvernement bestehenden Lücke in der Fettversorgung kann nicht allein durch intensive Ertragsteigerung in der Milchwirtschaft erreicht werden. Die Möglichkeit, dieses von den hierfür verantwortlichen Organen angestrebte Ziel auf indirektem Wege durch die Förderung des Anbaues von Ölfrüchten zu erlangen, ist hierbei nicht von geringerer Bedeutung. Im Nachfolgenden soll daher das Interesse an dieser Anbau-Förderung geweckt und der Erzeuger gleichzeitig mit einigen hiermit in Verbindung stehenden Einzelheiten in Bezug auf Aussaat, Ernte, Erfassung und Verwertung der Ölfrüchte näher vertraut gemacht werden.

Es ist keineswegs beabsichtigt dem Anbau von Leinsaat und Mohn geringere Bedeutung beizumessen, da auch hierfür zum Teil lebensnotwendige Bedürfnisse vorhanden sind, jedoch soll im Rahmen dieser Abhandlung vornehmlich die Förderung des Anbaues von Raps und Rübsen in Betracht gezogen werden. Diese Ölfrucht stellt keine allzu großen Anforderungen an Boden sowie Pflege und da sie einen verhältnismäßig großen Reichtum an Fett aufweist, gibt ihr dieser Umstand in der Fettversorgung größere Wichtigkeit.

truje ona cały szereg rynków europejskich nie tylko we wczesne jarzyny, pomidory, owoce, poziomki, winogrona i inne produkty ogrodnicze, ale dostarcza także cennych gatunków tytoniu (jest ona nawet największym w Europie producentem orientalnych tytoniów), płodów oleistych i innych produktów roślinnych, ponad to — na razie jeszcze w skromnych rozmiarach — jaj, drobiu i produktów zwierzęcych.

Wszystkich tych i jeszcze innych (ryż, bawełna), produktów, mających korzystny zbyt w Europie, mogłaby Bułgaria dostarczać w większych jeszcze rozmiarach, gdyby w lepszy sposób wyzyskiwała naturalne warunki. Już w ciągu ostatnich lat popierana była silnie w Starej Bułgarii uprawa najważniejszych kultur specjalnych, jak np. bawełny, tytoniu, ryżu, winogron, a nadto owoców i jarzyn. Łączna powierzchnia uprawy roślin oleistych zwiększyła się wielokrotnie w ciągu niewielu lat. Do dalszego rozszerzenia cennych kultur specjalnych nadają się jednak szczególnie obszary macedońskie i trackie i możliwości te pragnie też Bułgaria teraz w całej pełni wyzyskać.

Dla podniesienia i poprawy warunków społecznych chłopstwa bułgarskiego przewidziany jest w ramach planu pięcioletniego cały szereg zarządzeń, które obejmują rozbudowę szkolnictwa, poprawę kulturalnych urządzeń wiejskich oraz poprawę stosunków zdrowotnych w dworach i po wsiach. Dalsze zarządzenia planu pięcioletniego mają na celu sanację podziału własności ziemi przez likwidację gospodarstw karłowatych, stworzenie zdolnych do życia gospodarstw chłopskich oraz wysiedlenie rodzin chłopskich z obszarów zbyt gęsto zaludnionych i osiedlenie ich w innych okolicach. Przewidziane jest również wykonanie rozległych prac melioracyjnych, które mają około 750.000 ha pustkowi obrócić w kraj urodzajny, zdolny dla celów rolniczych.

Powyższy krótki przegląd najważniejszych zarządzeń, objętych bułgarskim pięcioletnim planem dla rolnictwa, pozwoli ocenić, jak szeroko zakrojonym i głęboko sięgającym dziełem jest ten plan, którego urzeczywistnienie mieć będzie rozstrzygające znaczenie dla przyszłości Bułgarii.

Aby zapłacić lukę w żywności, jaką stanowi dające się także w Generalnym Gubernatorstwie odczuwać niedostateczne zaopatrzenie w tłuszcze, nie wystarczy samo tylko intensywne podniesienie wydajności gospodarki mlecznej. Niemniej ważne znaczenie w tej mierze posiadają wysiłki odpowiedzialnych za ten dział żywności czynników, zmierzające do osiągnięcia tego celu inną jeszcze, pośrednią drogą, t. j. przez powiększenie powierzchni uprawy roślin oleistych. Celem niniejszych uwag jest zachęcenie rolników do zajęcia się uprawą tych roślin w szerszej niż dotychczas mierze, a jednocześnie bliższe zaznajomienie wytwórców z pewnymi szczegółowymi jej zagadnieniami, t. j. z zasiewem, sprzętem, ujęciem i sposobem użytkowania płodów oleistych.

Nie chcąc bynajmniej pomniejszać dużego znaczenia, jakie posiada uprawa lnu i maku — i te bowiem rośliny zaspakajają po części nader żywotne nasze potrzeby —, zajmiemy się w ramach niniejszych uwag przede wszystkim intensyfikacją uprawy rzepaku i rzepiku, mając na względzie, że rośliny te posiadają niezbyt wysokie wymagania i co do gleby i co do samej uprawy,

Saat und Ernte

Nachdem an gleicher Stelle und zwar in der Nummer 2 dieser Zeitschrift schon auf die Notwendigkeit der Sicherstellung des Saatgutes hingewiesen wurde, bedarf es an sich keiner weiteren Ausführungen. Dennoch soll der Erzeuger auch in diesem Zusammenhang nochmals darauf aufmerksam gemacht werden, daß die Auswahl des Saatgutes von nicht zu unterschätzender Bedeutung ist. Genau wie der Landwirt oder die Molkerei die Milch nach deren Fettgehalt bewertet, so muß die Beurteilung der Güte einer erzeugten Ölfrucht nach deren Fettgehalt erfolgen. Es wirkt sich nicht nur für die Allgemeinheit, sondern auch für den Erzeuger selbst aus, ob die geerntete Frucht 38 oder 40% Fett und darüber, oder nur etwa 30 bis 35% Fett aufweist. Nicht zuletzt wird dies aber von dem Saatgut, das der Landwirt dem Boden anvertraut, abhängig sein.

Bei der Ernte selbst hängt es im wesentlichen von dem Erzeuger ab, ob er sich durch unüberlegtes Handeln um den Erfolg der aufgewendeten Mühe bringen will. Die Gefahr, daß durch vorzeitiges Aufbrechen der Schoten Verluste eintreten können, wird vom Erzeuger vielfach überschätzt. Er sieht sich dadurch gezwungen mit dem Schnitt zu früh zu beginnen. Die hierbei gewonnenen unausgereiften Körner vermindern aber den Fettertrag verhältnismäßig stark. Die Ernte soll erst begonnen werden, wenn die Körner braune Backen aufweisen und bei der Handprobe auseinanderfallen. Der frisch geerntete Raps und Rübsen muß dann unbedingt im Stroh ausschwitzen, er darf also keineswegs frisch ausgedroschen und in hoher Schicht gelagert werden. Bleiben diese grundsätzlichen Anregungen unbeachtet, so tritt unweigerlich starke Schimmelbildung ein, die wiederum die Verwertung des gewonnenen Öles und der Rapskuchen beeinträchtigt.

Erfassung

Über den Gang der Erfassung hat unsere Zeitschrift schon verschiedentlich Abhandlungen von berufter Seite gebracht, in denen im wesentlichen auf die Anordnung des Leiters der Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft vom 17. 7. 1941 hingewiesen wurde. Aufgrund dieser Anordnung ist die Erfassung aller landwirtschaftlichen Erzeugnisse in erster Linie der Landwirtschaftlichen Zentralstelle übertragen worden, die als Institution des öffentlichen Rechts mit dem Hauptsitz in Krakau errichtet und gleichzeitig mit der zentralen Lenkung der gesamten Warenbewegung auf dem Gebiet der Ernährung und Landwirtschaft betraut wurde.

Den erforderlichen Apparat hat sich die L. Z. durch Errichtung ihrer Distrikt- und Kreisstellen geschaffen.

Um eine unmittelbare Verbindung mit den Erzeugern in den einzelnen Kreisen herzustellen, wurden hier zahlreiche Erfassungsstellen eingerichtet. Es war möglich, sich hierbei im größeren Umfang der Kreis- und Bezirksgenossenschaften mit ihrem Filialsystem zu bedienen. Die Tätigkeit dieser organisatorisch gut durchgebildeten Kreis- und Bezirksgenossenschaften beschränkt sich keineswegs allein auf die Erfassung, sondern auch auf die Belieferung ihrer Mitglieder auf dem gesamten landwirtschaftlichen Sektor (Saatgut, Düngemittel, Landmaschinen usw.). Außer den zugelassenen Handelsfirmen sind zur Förderung des naturgebundenen Interesses der verarbeitenden Industrie auch die im Generalgouvernement zugelassenen Ölmühlen berechtigt, Ölfrüchte aufzunehmen.

Die zentrale Lenkung fordert selbstverständlich eine allgemeine Kontrolle über die Gesamterfassung, die einmal durch Ausstellung der Ablieferungsscheine und des weiteren durch die bestehende Meldepflicht gewährleistet ist. Wie für andere landwirtschaftlichen Erzeugnisse, so besteht auch für Ölfrüchte die unbedingte Andienungs- und Ablieferungspflicht (mit der einzigen Ausnahme der Verwendung als Saatgut im eigenen Betrieb) der Landwirt-

dając przy tym stosunkowo obfita zawartość tłuszczu i z uwagi na tę okoliczność posiadają szczególnie ważne znaczenie dla wyników gospodarki tłuszczowej.

Zasiew i sprzęt

Konieczność zabezpieczenia materiału siewnego była już omawiana na tym miejscu (w numerze 2-gim naszego pisma); zbyteczne więc byłoby temat ten poruszać dziś ponownie. Jednakże z uwagi na ścisły związek sprawy tej z treścią dzisiejszych uwag, warto raz jeszcze przypomnieć wszystkim rolnikom, że wybór materiału siewnego jest sprawą, której nie należy bynajmniej lekceważyć. Podobnie jak wartość mleka ocenia hodowca bydła czy też mleczarnia podług zawartości tłuszczu, tak też i ocena jakości wyprodukowanych plodów oleistych zależy od ilości zawartego w nich tłuszczu. Czy zebrany plon zawiera 38% albo 40% lub nawet więcej jeszcze tłuszczu, czy tylko 30 do 35%, — to jest pytanie nie tylko dość ważne dla interesów ogólnych, ale powinno ono obchodzić bardzo żywo każdego poszczególnego wytwórcę. A wynik ten zależy w dużym stopniu od tego, jaki materiał siewny powierzył siewca swej roli.

Ale i sprzęt roślin oleistych wymaga zachowania pewnych ostrożności, których lekceważenie może narazić hodowcę na zmartwienie włożonego wysiłku. Obawa przedwczesnego otwarcia się strąków i grozących z tego powodu strat jest przez hodowców często mocno przeceniana. Wytwarza ona szkodliwy pośpiech i skłonność do zbyt wczesnego żęcia. Przedwczesny sprzęt daje jednak niezupełnie dojrzałe ziarno, co stosunkowo znacznie obniża zawartość tłuszczu w zebranym plonie. Należy więc pamiętać, by sprzęt rzepaku czy rzepiku rozpoczynać nie wcześniej, aż ziarno nabierze brunatnego odcienia i dopiero wtedy, gdy zgniatane w rękę rozpada się. Ważną jest dalej rzeczą, aby świeżo żęty rzepak czy rzepik miał czas wyparować w słomie; nie należy więc bezwarunkowo młócić go w stanie zbyt świeżym ani też układać go w zbyt wysokie stogi. Kto nie przestrzega tych zasadniczych reguł, narazi swój plon niechylnie na spleśnienie, które w znacznej mierze obniży wartość użytkową uzyskanego oleju i kłuch rzepakowego.

Ujęcie

Na temat organizacji ujęcia pismo nasze zamieszczało już niejednokrotnie artykuły, pochodzące ze strony miarodajnej. Z artykułów tych wiadomo, że podstawę organizacji ujęcia stanowi zarządzenie Kierownika Wydziału Głównego Wyżywienia i Rolnictwa z dnia 17. 7. 1941 r. Na zasadzie tego zarządzenia zadanie ujęcia całkowitej produkcji rolniczej powierzone zostało w głównej mierze Centralnemu Urzędowi Rolniczemu, instytucji prawa publicznego z siedzibą główną w Krakowie, któremu przypadła jednocześnie funkcja centralnego kierownictwa całym ruchem towarów w dziedzinie wyżywienia i rolnictwa.

C. U. R. posługuje się jako aparatem wykonawczym siecią stworzonych przez siebie Biur Okręgowych i Powiatowych. Jako organy bezpośredniej łączności z producentami utworzono w poszczególnych powiatach liczne stacje ujęcia. W tym ostatnim zakresie skorzystano na większą skalę ze spółdzielni powiatowych i okręgowych oraz z filij tychże. Działalność tych pod względem organizacyjnym dobrze urządzonych Spółdzielni powiatowych i okręgowych nie ogranicza się jedynie do współdziałania w ujęciu produkcji; spełniają one również funkcję zaopatrywania swych członków we wszelkie artykuły rolniczej potrzeby (jak materiał siewny, nawozy, maszyny rolnicze itp.). Do skupu plodów oleistych uprawnione są, prócz upoważnionych do tego firm handlowych, także i olejarnie, jako przedstawiciele przemysłu przerabiającego, dla czuwania nad tegoż interesami.

schaftlichen Zentralstelle gegenüber. Diesen Mengen entnimmt die Saatgutstelle das für den Erfolg der Erzeugungsschlacht erforderliche Vermehrungssaatgut, soweit die Aufbringung desselben durch die von der Saatgutstelle eigens hierfür getätigten Anbauverträge nicht ausreichend ist.

Für die bei den Erfassungsstellen, sowie bei den Handelsfirmen und Ölmühlen zur Ablieferung gebrachten Ölfrüchte ist dem Erzeuger in jedem Falle der hierfür vorgesehene Ablieferungsschein auszuhändigen. Dieser dient einmal zur Nachweisführung der Ablieferungskontingente und gibt dem Erzeuger gleichzeitig das Anrecht auf Rücklieferung von Öl und Ölkuchen. Diese Rücklieferung beträgt 3 kg Öl und 30 kg Ölkuchen/Schrot für je 100 kg abgelieferter Saat. Nachdem die Abgabe zu einem Preis erfolgt, der um 25% unter den sonst amtlich festgesetzten Verbraucherpreisen liegt, ist diese Rücklieferung im wahren Sinne des Wortes als Prämie anzusprechen.

Leider war es im letzten Wirtschaftsjahr noch nicht möglich, die Öl-Prämie in Form von gereinigtem und von seinen Bestandteilen an Säure befreitem (raffiniertem) Öl auszugeben. Im laufenden Wirtschaftsjahr konnte dies durch eine planmäßige Förderung der Industrie in Bezug auf Verbesserung der Anlagen jedoch größtenteils gewährleistet werden und die Weiterentwicklung der angestrebten Ziele wird in den nächsten Jahren eine weitere Leistungssteigerung bringen. Es wird dann auch möglich sein, die Prämien in Form hochwertiger, konsistanter (gehärteter) Fette auszugeben. Die ersten Ansätze hierzu zeigen sich bereits in der Errichtung eines diesbezüglichen Betriebes in Warschau.

Verwertung

Für die Verarbeitung der von der Landwirtschaftlichen Zentralstelle zentral übernommenen Mengen sind bei der Übernahme der Verwaltung des Generalgouvernements durch die deutschen Dienststellen keine Betriebe vorgefunden worden, die in der Lage gewesen wären, den gestellten Ansprüchen gerecht zu werden. Im ganzen Gebiet, einschließlich des neu hinzugekommenen Distriktes Galizien befanden sich weder Extraktions- noch Raffinationsanlagen. Die vorhandenen Betriebe waren fast ausschließlich nur mit primitiven Seiherpressen ausgestattet. Abgesehen davon, daß diese Pressanlagen veraltet und mangels Pflege vielfach unbedingt abbruchreif waren, arbeiteten sie unter so geringem Druck, daß große Mengen dieser pflanzlichen Fette der Ernährungswirtschaft verlorgen gingen. Die Fest-

Jednym z niezbędnych postulatów centralnego kierownictwa jest oczywiście wszechstronna kontrola nad całością akcji ujęcia, która polega przede wszystkim na obowiązku wystawiania poświadczeń dostawy, a powtórnie na obowiązkowym dokonywaniu zgłoszeń. Podobnie jak się to dzieje z innymi produktami rolnymi, wprowadzony został również bezwzględny obowiązek zaofiarowania i dostawy płodów oleistych Centralnemu Urzędowi Rolniczemu (z jedy-nym wyjątkiem, jakim jest prawo zużycia materiału siewnego we własnym gospodarstwie). Z zapasów tą drogą uzyskanych uzupełnia Urząd Zasiwów niezbędny z punktu widzenia potrzeb kampanii produkcyjnej materiał siewny dla celów uprawy rozmnażającej, o ile zawierane specjalnie w tym celu przez Urząd Zasiwów kontrakty uprawy nie przyniosą dostatecznych wyników.

Hodowca roślin oleistych otrzymuje przy każdej dostawie zaświadczenie dostawy, wykazujące ilość płodów oleistych, dostarczonych stacji ujęcia lub upoważnionym do skupu firmom handlowym i olejarniom. Zaświadczenie to służy przede wszystkim jako dowód wywiązania się z dostawy obowiązkowego kontyngentu, a jednocześnie uprawnia posiadacza do otrzymania w zamian za skuteczną dostawę pewnej ilości oleju i makuchu. Ilość ta wynosi 3 kg oleju i 30 kg makuchów względnie śrutu za każdych 100 kg dostarczonego ziarna. Zważywszy, że produkty te otrzymuje dostawca po cenie o 25% niższej od urzędowo ustalonych cen konsumcyjnych, prawo do zwrotnego otrzymania tych produktów ma w całym tego słowa znaczeniu charakter premii.

Niestety, w ubiegłym roku nie udało się jeszcze doprowadzić do tego, aby premię powyższą można było wydawać w postaci oleju oczyszczonego i rafinowanego, t. j. pozbawionego znajdującej się w nim domieszki kwasu. Natomiast w bieżącym roku gospodarczym cel ten, dzięki planowemu rozwojowi przemysłu, a zwłaszcza dzięki udoskonaleniu odnośnych urządzeń technicznych, zdołano już po większej części osiągnąć, a kontynuowane w tym kierunku dalsze wysiłki przyniosą w ciągu najbliższych lat niewątpliwie dalszy wzrost wydajności. W miarę tego można będzie wydawać wspomniane premie w postaci wysokowartościowych, zgrzeszonych (twardych) tłuszczów. Pierwszy widomy wyraz tego rozwoju stanowi założenie przedsiębiorstwa tego rodzaju w Warszawie.

Zużytkowanie

W chwili gdy władze niemieckie obejmowały administrację w Generalnym Gubernatorstwie, nie było tu jeszcze żadnych przedsiębiorstw, któreby posiadały potrzebne warunki, aby sprostać zadaniu skutecznego przeróbki całej przez Centralny Urząd Rolniczy ujętej produkcji. Na całym tym obszarze, nie wyłączając ostatnio przyłączonego Okręgu Galicji, nie było ani jednej nowoczesnie urządzonych olejarni ani też rafinerji olejów roślinnych. Istniejące przedsiębiorstwa wyposażone były prawie wyłącznie tylko w prasy filtrujące. Pomijając już to, że były to prasy przestarzałego typu i że z uwagi na stan zużycia oraz na techniczne ich zaniedbanie nadawały się najczęściej na złom, — pracowały one pod tak niskim ciśnieniem, że znaczne ilości tłuszczów roślinnych były skutkiem tego stracone dla gospodarki żywienia.

Stwierdzono w szczególności drogą doświadczeń, że z roślin poddawanych przeróbce w tych przedsiębiorstwach pozostawało do 28% naturalnej zawartości tłuszczu jako niemożliwych do wydobycia.

Z punktu widzenia racjonalnej gospodarki podobny stan rzeczy nie mógł być, rzecz prosta, nadal cierpiący. Do olbrzymich zadań, piętrzących się przed administracją niemiecką we wszystkich działach gospodarki żywienia, przybyły jeszcze ogromne wysiłki, jakie i na tym odcinku musiały być przedsięwzięte. Stojące na przeszkodzie trudności musiały być za wszelką cenę i w jak najkrótszym cza-

Bestellt für Eure Mitarbeiter den

„Kalendrarz Rolniczy 1942“

im Agrarverlag

Krakau, Nürnbergerstr. (Jul. Lea) 5a

stellungen ergaben, daß in diesen Betrieben bis zu 28% des natürlichen Gehaltes an Fett dem Verarbeitungsgut nicht entzogen werden konnten.

Es war daher wirtschaftlich kaum tragbar, diesen Zustand weiterhin beizubehalten. In Anbetracht der ungeheuren Anforderungen, die auf allen Gebieten der Ernährungswirtschaft an die Verwaltung des Generalgouvernements gestellt wurden, mußten auch hier gewaltige Anstrengungen gemacht werden. Es mußte gelingen, diese Schwierig-

keiten in möglichst kurzer Frist, wenn auch nicht restlos zu beseitigen, so doch ihrer einigermaßen Herr zu werden. Durch Erweiterung bezw. Erneuerung der Produktionsanlagen gelang es nach und nach einen Teil dieser Betriebe der Wirtschaft wieder nutzbar zu machen und nach dem es weiterhin gelungen ist, bereits im Jahre 1940 die erste Extraktionsanlage in Warschau aufzubauen, kann die Verarbeitung einigermaßen den Erfordernissen angepaßt werden.

Im nächstfolgenden Jahr ist mit der Errichtung einer weiteren Extraktions-Anlage in einem anderen Distrikt zu rechnen. Gelingt es des weiteren, die Bestrebungen zur Inbetriebsetzung von Hartungsanlagen und Margarinefabriken in die Tat umzusetzen, dann wird es gerechtfertigt sein, von Leistungen auf dem Ölsektor der Ernährungswirtschaft zu sprechen, die den Mindestforderungen in diesem Ostraum nahekommen.

Ölfrüchte als Futtermittel

Am Schluß dieser Ausführungen soll nicht unerwähnt bleiben, daß die Gewinnung eines zusätzlichen und hochwertigen Futtermittels für die Wintermonate nicht unterschätzt werden darf. Sowohl im Raps als auch im Leinkuchen/Schrot haben wir ein sehr eiweißreiches Futtermittel von guter Verdaulichkeit zu sehen und die Notwendigkeit der Förderung des Anbaues von Ölfrüchten kann hierdurch nur noch mehr unterstrichen werden. Im Vergleich zum letzten Wirtschaftsjahr ist eine Vergrößerung des Anbaues um etwa 35% zu verzeichnen und es wird durchaus möglich sein, im nächsten Jahr eine weitere Steigerung herbeizuführen, was alsdann sowohl der Fettversorgung als auch der Versorgung mit zusätzlichen hochwertigen Futtermitteln zugute kommt.

sie jeßli nie całkowicie usunięte, to przynajmniej w głównej mierze opanowane. Droga rozszerzania i odnawiania urządzeń technicznych zdołano stopniowo część istniejących przedsiębiorstw doprowadzić do stanu gospodarczej użyteczności, a gdy udało się ponadto zbudować (jeszcze w 1940 r.) pierwszy zakład ekstrakcyjny w Warszawie, można już dziś mówić o dociągnięciu przeróbki w pewnej mierze do istniejącego zapotrzebowania.

W ciągu następnego roku można spodziewać się otwarcia drugiego zakładu ekstrakcyjnego w innym Okręgu. Jeżeli powiedzie się jeszcze wprowadzić w czyn podjęte jednocześnie usiłowania o uruchomienie zakładów stwardniania tłuszczu oraz fabryk margaryny, to można będzie z pełnym uzasadnieniem powiedzieć, że wyniki osiągnięte w gospodarce wyżywienia na polu produkcji olejów są już bliskie tego, aby mogły sprostać minimalnym potrzebom tego wschodniego obszaru.

Plody oleiste jako pasze.

Na zakończenie niniejszych uwag należy jeszcze nadmienić, że możność zaopatrzenia się na okres zimowy w paszę dodatkową o wysokiej wartości posiada duże znaczenie. Zarówno rzepak jak śrutowany makuch lśnawy stanowią pasze łatwostrawne o wysokiej zawartości białka, co tym bardziej wymaga konieczność wyśilków o powiększenie uprawy roślin oleistych. W porównaniu z ubiegłym rokiem gospodarczym łączna powierzchnia uprawy tych roślin zwiększyła się już o ok. 35% i można już dziś przewidywać, że w ciągu następnego roku powiększy się bardziej jeszcze, co przyniesie dużą korzyść zarówno z punktu widzenia gospodarki tłuszczowej jak i ze względu na większą obfitość dodatkowej, wysoko wartościowej paszy.

Die Neuerrichtung von Betrieben Zakładanie nowych przedsiębiorstw

Von Landwirtschaftsrat Curt Bette Krakau.

In Folge 5 dieser Zeitschrift wurde die Frage behandelt, welche Betriebsveränderungen nach der Verordnung über den Erwerb von gewerblichen Unternehmen, Betrieben und Anteilsrechten im Generalgouvernement vom 23. April 1940 (VBIGG. I S. 171) im Bereiche der Ernährungswirtschaft der behördlichen Genehmigung bedürfen. Von Interesse sind, wie bereits in diesem Aufsatz hervorgehoben wurde, weiterhin die Fragen, unter welchen Voraussetzungen die Genehmigung erteilt wird und welches Verfahren bei der Prüfung und Entscheidung der einzelnen Anträge einzuhalten ist. Es erscheint zweckmäßig, die Prüfung der letztgenannten Frage vorwegzunehmen, um in einem abschließenden Beitrag die Frage nach den Voraussetzungen einer Genehmigung zu klären.

Die Verordnung vom 23. April 1940 enthält eine Reihe von verfahrensrechtlichen Bestimmungen, die bei der Einbringung und Behandlung der Anträge zu beachten sind. Beabsichtigt ein Unternehmer, einen Betrieb neu zu errichten, zu erweitern, zu erwerben usw. so hat er den Antrag auf Genehmigung binnen einer Ausschlussfrist von 2 Wochen nach der Vornahme des genehmigungspflichtigen Rechtsgeschäftes bei dem Amt des Distrikts einzureichen, in dessen Bereich das Unternehmen, der Betrieb oder das Warenlager gelegen ist, auf den sich das genehmigungspflichtige Rechtsgeschäft bezieht.

Bei dem genehmigungspflichtigen Rechtsgeschäft kann es sich z. B. bei der Errichtung einer Gesellschaft mit beschränkter Haftung oder einer offenen Handelsgesellschaft um den Gesellschaftsvertrag handeln,

W numerze 5-tym naszego czasopisma roztrąsane było pytanie, jakiego rodzaju zmiany w strukturze przedsiębiorstw należących do zakresu gospodarki wyżywienia wymagają zezwolenia władz, przewidzianego rozporządzeniem o nabywaniu przedsiębiorstw, zakładów i praw udziałowych w Generalnym Gubernatorstwie z dnia 23 kwietnia 1940 r. (Dz. Rozp. dla G. G. I str. 171). Na uwagę zasługują również — jak to już podkreśliliśmy we wspomnianym artykule — zagadnienia, w jakich warunkach zezwolenie takie może być udzielane, oraz jakie formy postępowania obowiązują przy rozpatrywaniu i rozstrzyganiu poszczególnych wniosków. Uważamy przy tym za rzecz celową zająć się naprzód ostatnim z tych zagadnień, aby dopiero w końcowym artykule rozpatrzyć pytanie dotyczące warunków zezwolenia.

Rozporządzenie z dnia 23 kwietnia 1940 r. zawiera szereg postanowień, normujących postępowanie obowiązujące przy składaniu i rozpatrywaniu wniosków o zezwolenie. Przedsiębiorca, który zamierza założyć jakieś nowe przedsiębiorstwo albo rozszerzyć lub nabyć przedsiębiorstwo już istniejące itp., musi złożyć wniosek w ciągu prekluzyjnego terminu 2-tygodniowego od dnia dokonania wymagającej zezwolenia czynności prawnej; wnioski składać należy w urzędzie Szefa tego Dystryktu, w którego obrębie położone jest przedsiębiorstwo, zakład lub skład towarów, których dotyczy prawna czynność wymagająca zezwolenia.

Przedmiotem wymagającej zezwolenia czynności prawnej może być np. w wypadku założenia spółki z ograniczoną odpowiedzialnością albo jawnej spółki handlowej

durch den die Gründung des neu zu errichtenden Unternehmens eingeleitet wird. Es kann sich auch um den notariell oder gerichtlich beurkundeten Vertrag handeln, durch den die Veräußerung eines gesamten Betriebes oder von Anteilsrechten an Handelsunternehmungen beurkundet wird. Der beurkundende Notar oder die beurkundende Behörde ist somit verpflichtet, die Vertragsschließenden auf das Bestehen der Genehmigungspflicht hinzuweisen. Vielfach wird der Notar gleichzeitig ermächtigt, das zur Erteilung der Genehmigung erforderliche Verfahren zu betreiben und die entsprechenden Anträge zu stellen.

Auch der Erwerb von Betrieben oder Anteilsrechten an ihnen oder Warenlagern im Wege der Zwangsvollstreckung ist genehmigungspflichtig. Die Genehmigung muß bei Beginn der unmittelbar auf die Vollstreckung gerichteten Vollstreckungshandlungen oder bei einem Erwerb im Wege der Zwangsversteigerung oder der öffentlichen Versteigerung bei der Abgabe des Gebotes vorliegen. Hervorzuheben ist, daß der Antrag auf Genehmigung von jedem gestellt werden kann, der ein rechtliches Interesse glaubhaft macht.

Die Entscheidung

Die Anträge werden vom Amt des Distrikts in sachlicher und rechtlicher Hinsicht geprüft und mit der Stellungnahme des Amtes der zur Erteilung der Genehmigung zuständigen Behörde in der Regierung des Generalgouvernements vorgelegt, soweit nicht nach noch zu erörternden Grundsätzen das Amt des Distrikts selbst zur Entscheidung des Antrages befugt ist. (§ 3 a. a. O.). Die Entscheidung über das Gesuch trifft für alle Betriebe der Ernährungs- und Landwirtschaft der Leiter der Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft in der Regierung des Generalgouvernements. Er hat bei der Erteilung der Genehmigung das Einvernehmen mit dem Leiter der Hauptabteilung Wirtschaft herzustellen (§ 2 a. a. O.).

Da eine Überlastung der zentralen Dienststellen vermieden werden muß, hat der Leiter der Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft die Ämter der Distrikte (Abteilungen Ernährung und Landwirtschaft) in gewissen Fällen ermächtigt, von sich aus über die Gesuche zu entscheiden. Auch die Ämter der Distrikte Abteilungen Ernährung und Landwirtschaft, haben die Genehmigung im Einvernehmen mit der Abteilung Wirtschaft im jeweiligen Amt des Distrikts zu erteilen. Nach der erwähnten Ermächtigung durch den Leiter der Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft können die Ämter der Distrikte (Abteilungen Ernährung und Landwirtschaft) über die Gesuche auf Erteilung der Genehmigung zur Neuerrichtung oder zum Erwerb bzw. zur Erweiterung zur Kleinhandelsgeschäften und Handwerksbetrieben mit gewissen Ausnahmen selbst entscheiden. Die Entscheidung erfolgt durch einen schriftlichen Bescheid, der dem Antragsteller zuzuleiten ist. Dieser Bescheid ist endgültig.

Wichtig ist, daß die Genehmigung auch unter Bedingungen oder Auflagen erteilt werden kann. Durch diese Möglichkeit erhält die zur Entscheidung zuständige Dienststelle ein Mittel, die Struktur und den Tätigkeitsbereich der von ihr genehmigten neuen Betriebe zu beschränken oder ihren Tätigkeitsbereich in bestimmter nach den Grundsätzen der Marktordnung erwünschter Weise auszurichten. In der letzten und abschließenden Erörterung über die Voraussetzungen zur Genehmigungserteilung wird über diesen Punkt noch einiges zu sagen sein.

Besondere Bestimmungen

Einen Ausnahmefall von der Genehmigungspflicht stellt § 6 Abs. 3 der Verordnung vom 23. April 1940 dar. Hiernach ist eine Genehmigung der an sich nach § 2 zur Entscheidung berufenen Behörde nicht erforderlich, wenn ein von der Abteilung Treuhandverwaltung in der Regierung

zawarcie samego kontraktu spółki, który stanowić ma podstawę prawną mającego się założyć przedsiębiorstwa. W innych wypadkach może chodzić np. o sporządzoną w formie notarialnej lub sądowej umowę, stwierdzającą zbycie całego przedsiębiorstwa lub praw udziałowych w przedsiębiorstwie handlowym. Notariusz lub władza, sporządzająca akt tego rodzaju, obowiązana jest uprzedzić strony zawierające umowę o istnieniu obowiązku zasięgnięcia zezwolenia. Często też strony, zawierające umowę, upoważniają zarazem notariusza do przedsięwzięcia wszelkich kroków potrzebnych do uzyskania zezwolenia i do złożenia stosownych wniosków.

Również i nabycie przedsiębiorstwa lub udziału w nim albo składu towarów w drodze postępowania egzekucyjnego zależne jest od uzyskania zezwolenia władzy. Zezwoleniem tym musi wykazać się nabywca już przy rozpoczęciu bezpośrednio do egzekucji skierowanych czynności egzekucyjnych, o ile zaś chodzi o nabycie w drodze licytacji przymusowej lub licytacji publicznej, w chwili złożenia swej oferty. Warto też nadmienić, że wnioski o udzielenie zezwolenia postawić może każdy, uprawdopodobni, że ma w tym jakiś prawny interes.

Rozstrzygnięcie

Składane wnioski rozpatrywane są z punktu widzenia względów rzeczowych i formalnych przez Urząd Okręgowy, po czym przy dołączeniu opinii tegoż Urzędu przedstawiane są do dyspozycji właściwej władzy w Rządzie Generalnego Gubernatorstwa, o ile w myśl omówionych poniżej zasad sam Urząd Okręgowy nie jest upoważniony do rozstrzygnięcia wniosku (§ 3 powoł. rozp.). Rozstrzygnięcie składanych podań co do wszystkich przedsiębiorstw gospodarki żywienia i rolnictwa należy do Kierownika Wydziału Wyżywienia i Rolnictwa w Rządzie Generalnego Gubernatorstwa, który udziela zezwoleń w porozumieniu z Kierownikiem Wydziału Głównego Gospodarki (§ 2 powoł. rozp.).

Z uwagi na konieczność zapobieżenia przecięciu tymi sprawami władz centralnych Kierownik Wydziału Głównego Wyżywienia i Rolnictwa upoważnił Urzędy Okręgowe (Wydziały Wyżywienia i Rolnictwa) do samodzielnego rozstrzygnięcia w pewnych wypadkach podań powyższej treści. Przy rozpatrywaniu tych podań Urzędy Okręgowe (Wydziały Wyżywienia i Rolnictwa) udzielają zezwoleń również w porozumieniu z Wydziałem Gospodarki odnośnego Urzędu Okręgowego. Na zasadzie wyżej wspomnianego upoważnienia przez Kierownika Wydziału Głównego Wyżywienia i Rolnictwa Urzędy Okręgowe (Wydziały Wyżywienia i Rolnictwa) mogą — z zastrzeżeniem pewnych wyjątków — rozstrzygnąć samodzielnie podania o udzielenie zezwolenia na założenie nowego przedsiębiorstwa oraz nabycie lub rozszerzenie sklepów detalicznych i warsztatów rzemieślniczych. Rozstrzygnięcie następuje w formie pisemnej decyzji, którą doręcza się wnioskodawcy. Decyzja ta jest ostateczna.

Na szczególną uwagę zasługuje przepis, że zezwolenia mogą być także ograniczone pewnymi warunkami lub zleceniami. Zastosowanie tego środka daje władzy powołanej do wydawania decyzji możliwość ograniczenia struktury i zakresu działania dopuszczonych przez nią nowych przedsiębiorstw lub też przystosowanie ich działalności do wymagań reorganizacji rynku. W rozważaniach końcowych, które będą poświęcone omówieniu warunków udzielenia zezwolenia, powrócimy jeszcze do powyższego zagadnienia.

Postanowienia szczególne

Wyjątek od zasady obowiązkowego zasięgnięcia zezwolenia przewidziany jest w § 6 ust. 3 rozporządzenia z dnia 23 kwietnia 1940 r. Z mocy tego przepisu zezwolenie władzy powołanej w myśl § 2 do wydawania orzeczeń nie jest potrzebne dla takich aktów prawnych wzgl. czynności prawnych przedsięwziętych przez zarządców po-

des Generalgouvernements bestellter oder bestätigter Treuhänder Rechtsgeschäfte oder Rechtshandlungen vornimmt, die an sich genehmigungspflichtig wären, falls nicht ein Treuhänder bestellt oder bestätigt wäre. In diesem Falle wird die Genehmigung der nach § 2 zuständigen Behörde durch die schriftliche Zustimmung des Leiters der Abteilung Treuhandverwaltung ersetzt.

Von besonderer Bedeutung ist die Bestimmung, daß die Eintragung einer genehmigungspflichtigen Rechtshandlung in öffentliche Bücher nicht erfolgen darf, solange nicht die Genehmigung vorliegt. Daraus ergibt sich z. B. daß die Eintragung einer neuen Firma in das Handelsregister oder sonstiger genehmigungspflichtiger Tatsachen, die in das Handelsregister eingetragen werden müssen, nicht eher erfolgen darf, als bis der Registerbehörde der schriftliche Genehmigungsbescheid der zuständigen Dienststelle vorliegt. In der Verordnung vom 23. April 1940 ist ausdrücklich bestimmt, daß Eintragungen, die unter Verletzung dieser Vorschrift vorgenommen sind, von Amts wegen gelöscht werden müssen. Ferner ist auf der Grundlage einer Eintragung, die nach Abs. 2 zu löschen ist, ein Rechtserwerb kraft guten Glaubens nicht möglich.

Rechtsfolgen

Rechtsgeschäfte, die nach den Bestimmungen dieser Verordnung genehmigungspflichtig sind, sind nichtig, wenn die Genehmigung versagt, oder der Genehmigungsantrag nicht rechtzeitig gestellt wird. Sie sind auch nichtig, wenn Auflagen der Genehmigungsbehörde nicht oder nicht fristgemäß erfüllt werden. Mit Gefängnis und mit Geldstrafen bis zu unbegrenzter Höhe oder mit einer dieser Strafen, in schweren Fällen sogar mit Zuchthaus wird durch die Verordnung derjenige bedroht, der es unternimmt, den Bestimmungen der Verordnung zuwiderzuhandeln. Die Strafverfolgung findet nur auf Antrag des Leiters der Genehmigungsbehörden statt, der Strafantrag kann zurückgenommen werden.

Aus der vorstehenden Schilderung des Verfahrensganges ist zu ersehen, daß die Nichtbeachtung der Bestimmungen über die Genehmigungspflicht für die Betroffenen schwerste Folgen vermögensrechtlicher oder krimineller Art nach sich ziehen kann. Es ist zwecklos, Gelder bei der Errichtung von Unternehmungen anzulegen, wenn nicht feststeht, ob die Genehmigung erteilt wird. Da bei der Erteilung der Genehmigung nur die gesamtwirtschaftlichen Erfordernisse entscheidend sind, kann jede Beteiligung bei der Einrichtung von nicht genehmigten Unternehmungen und Betrieben zu großen Vermögensverlusten führen, wenn die Genehmigung aus Erwägungen der Marktordnung versagt werden muß.

wierniczych, ustanowionych lub zatwierdzonych przez Wydział Zarządu Powierniczego w Rządzie Generalnego Gubernatorstwa, które same przez się, w braku ustanowionego lub zatwierdzonego zarządcy powierniczego, wymagałyby zezwolenia. W takich wypadkach zezwolenie władzy właściwej według § 2 zastępuje pisemne wyrażenie zgody przez Kierownika Wydziału Zarządu Powierniczego.

Szczególnie ważne znaczenie posiada przepis, że wpis w księgach publicznych wymagającej zezwolenia czynności prawnej nie może być uskuteczniiony, dopóki wymagane zezwolenie nie zostało przedłożone. Wynika stąd, np., że wpisanie do rejestru handlowego nowo założonej firmy lub innych wymagających zezwolenia zmian, które muszą być obowiązkowo uwidocznione w rejestrze handlowym, nie może zastąpić, zanim władza rejestrowa będzie w posiadaniu pisemnego zezwolenia, udzielonego przez właściwą władzę. Rozporządzenie z dnia 23 kwietnia 1940 r. postanawia wyrazić, że wpisy uskuteczniowane wbrew powyższemu postanowieniu muszą być z urzędu wykreślone. Ważne jest dalej, że na zasadzie wpisu, który z mocy ust. 2 podlega wykreśleniu, nie można nabyć prawa w dobrej wierze.

Skutki prawne

Akty prawne, które z mocy powyższego przepisu wymagają zezwolenia władzy, są nieważne, jeśli zezwolenia odmówiono lub jeśli wniosek o udzielenie zezwolenia nie został złożony we właściwym czasie. Stają się one również nieważne, jeżeli zlecenia, nałożone przez władzę zezwalającą nie zostały wypełnione lub też zostały wypełnione po upływie określonego terminu. Każdy, kto wykroczy przeciwko przepisom powyższego rozporządzenia, podlega karze więzienia i grzywny do nieograniczonej wysokości wzgl. jednej z tych kar, a w cięższych wypadkach nawet karze ciężkiego więzienia. Postępowanie karne wdraża się tylko na wniosek kierownika władzy powołanej do udzielania zezwolenia; wniosek karny może zostać cofnięty.

Przedstawiony powyżej tok postępowania wskazuje sam przez się, że niezastosowanie się do przepisów o obowiązku zasięgnięcia zezwolenia grozi osobom zainteresowanym najcięższymi następstwami natury majątkowej i kryminalnej. Jest tedy rzeczą zupełnie bezcelową ryzykować wydatki na zakładanie nowych przedsięwzięć, dopóki nie ma pewności, że zezwolenie będzie udzielone. Z uwagi na to, że o udzielaniu zezwolenia rozstrzygają jedynie wymogi i względy ogólnogospodarcze, wszelki udział w zakładaniu przedsiębiorstw i zakładów, na których brak zezwolenia, naraża uczestników na dotkliwie straty majątkowe, na wypadek jeśli ze względów reglamentacji rynku nastąpi odmowa zezwolenia.

Berufsbetreuung in der Milch- und Fettwirtschaft Opieka zawodowa w gospodarce mleczno-tłuszczowej

Der Aufbau der Ernährungswirtschaft im Generalgouvernement durch die Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft und ihre Organisationen stellt an die zugehörigen Betriebe und Berufsangehörigen Anforderungen, auf deren Erfüllung sie vor der Einführung der deutschen Verwaltung weder technisch noch dem Fachwissen nach ausgerichtet waren. Die Verordnungen und Anweisungen der Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft haben auf dem Gebiet der Milch- und Fettwirtschaft zum Ziel, in der Erzeugung, Be- und Verarbeitung und Verteilung den höchsten Wirkungsgrad zu erreichen und die Betriebe nach den modernsten Gesichtspunkten und technischen Möglichkeiten auszurichten.

Zwischen dem angestrebten modernen Stand der Milch- und Fettwirtschaft und den im Generalgouvernement tat-

Rozbudowa gospodarki żywienia w Generalnym Gubernatorstwie, prowadzona przez Wydział Główny Wyżywienia i Rolnictwa i podlegające mu organizacje, stawia przedsiębiorstwom tej gałęzi gospodarki, oraz pracującym w tym zawodzie osobom wymogi, do których spełnienia nie posiadały one przed wprowadzeniem niemieckiej administracji ani warunków technicznych ani dostatecznej wiedzy zawodowej. Zarządzenia i instrukcje Wydziału Głównego Wyżywienia i Rolnictwa w dziedzinie gospodarki mleczno-tłuszczowej zmierzały w pierwszym rzędzie do tego, aby zarówno wytwórczość jak obróbkę, przeróbkę i rozdział produktów postawić na możliwie jak najwyższym poziomie, a jednocześnie podnieść i przystosować istniejące przedsiębiorstwa do prawdziwie nowoczesnych wymogów i technicznych możliwości.

sächlich vorgeliegenden Verhältnissen ist eine weite Kluft. Der Hauptverband der Milch- und Fettwirtschaft im Generalgouvernement hat die Aufgabe, diesen Zwischenraum zu überbrücken. Mitglieder des Hauptverbandes der Milch- und Fettwirtschaft im Generalgouvernement sind alle Betriebe und Berufsangehörigen, die Milch und Milcherzeugnisse, tierische und pflanzliche Öle und Fette sowie deren Abfälle und Rückstände erzeugen oder herstellen, bearbeiten und verarbeiten, sammeln, lagern und verteilen sowie Kasein herstellen, lagern und verteilen.

Organisation des Hauptverbandes

Der Hauptverband wird vom Hauptverbandsleiter geführt, den der Leiter der Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft in der Regierung des Generalgouvernements beruft. Der Arbeitsbereich des Hauptverbandes ist in folgende Aufgabengruppen gegliedert:

- a) Innere Verwaltung und allgemeine Betreuung,
- b) Betreuung der Be- und Verarbeitungsbetriebe,
- c) Betreuung der Milcherzeuger, des Groß- und Kleinhandels,
- d) Maschinen- und Bauberatungsstelle.

Der Hauptverband besteht aus dem Büro des Hauptverbandes in Krakau, aus je einem Verband der Milch- und Fettwirtschaft in den Distrikten, aus den Kreisorganisateuren für die Milchwirtschaft, von denen jedem Kreislandwirt einer beigeordnet ist und aus den Milcherfassungskontrollleuten, die von Fall zu Fall in den Einzugsgebieten einzelner Molkereien eingesetzt werden.

Die unter a) geschilderten Aufgaben der allgemeinen Betreuung umfassen insbesondere Tarif-, Rechts- und Steuerfragen. In einer zusammenfassenden Statistik gibt diese Abteilung der Regierung einen laufenden Überblick über den erreichten oder fehlenden Erfolg der Marktordnung und Berufsbetreuung. Jeder Mitgliedsbetrieb ist durch die Meldungen der Be-, Verarbeitungs- und Verteilungsbetriebe an den Verband der Milch- und Fettwirtschaft in seiner Leistung erfaßt und überwacht. Der Hauptverband der Milch- und Fettwirtschaft stellt die gesammelten Meldungen der Verbände für Milch- und Fettwirtschaft und der ihm

Inseriert in der

„Ernährungswirtschaft“

unmittelbar angeschlossenen Be- und Verarbeitungsbetriebe für Ölsaaten, Öle und Speisefette zum statistischen Bericht zusammen.

Tarif-, Rechts- und Steuerfragen werden einerseits im Auftrage der Regierung für die gesamten Mitgliedsbetriebe bearbeitet und gelöst, andererseits hat das Einzelmitglied und die in jedem Verband der Milch- und Fettwirtschaft distriktweise zusammengefaßte Mitgliedergruppe Gelegenheit, Wünsche und Anträge in der Tarif-, Rechts- und Steuerberatung an den Hauptverband heranzutragen.

Die Betreuung der Be- und Verarbeitungsbetriebe erfolgt je nach Art des Betriebes dezentral distrikts- und kreisweise oder zentral unmittelbar durch den Hauptverband. Die Kreisorganisateure für die Milch- und Fettwirtschaft sind dem Be- und Verarbeitungsbetrieb in der Durchführung der durch das Amt des Distrikts verfügbaren marktordnerischen Weisungen behilflich. Sie organisieren die Einzugsgebiete und deren Erschließung durch die Errichtung von Sammelstellen und die Regelung der Milchanfuhr, sie überwachen die Auszahlungspreise und die Verteilung von Prämienwaren, und stellen in allen sonstigen Fragen der Betriebsbetreuung die Verbindung zum Betrieb und Behörde her. Auch die Anforderung von Bedarfsartikeln und Betriebsmitteln für die Be- und Verarbeitung werden von den Kreisorganisateuren entgegengenommen und an die zuständigen Stellen weitergeleitet.

Pomiedzy tym, obranym za cel, wszystkich wysioków nowoczesnym poziomem gospodarki mleczno-tuszczowej, a istniejącym w Generalnym Gubernatorstwie faktycznym stanem rzeczy leży jednak głęboka przepaść. Wyrównanie tej jaskrawej różnicy jest zadaniem Związku Naczelnego gospodarki mleczno-tuszczowej w Generalnym Gubernatorstwie. Członkami Związku Naczelnego gospodarki mleczno-tuszczowej w Generalnym Gubernatorstwie są wszystkie przedsiębiorstwa i wszystkie w tym zawodzie pracujące osoby, które wytwarzają lub wyrabiają, obrabiają lub przerabiają, gromadzą, przechowują na składzie lub rozdzielają mleko i nabiał, zwierzęce i roślinne oleje i tłuszcze, oraz odpadki i pozostałości tychże, wzgl. które wyrabiają, przechowują na składzie lub rozdzielają kazeinę.

Organizacja Związku Naczelnego

Na czele Związku Naczelnego stoi Kierownik Związku Naczelnego, mianowany przez Kierownika Głównego Wydziału Wyżywienia i Rolnictwa w Rządzie Generalnego Gubernatorstwa. Zakres działania Związku Naczelnego obejmuje następujące grupy zadań:

- a) administracja wewnętrzna i ogólne zagadnienia opieki,
- b) sprawowanie opieki nad przedsiębiorstwami obróbki i przeróbki,
- c) sprawowanie opieki nad producentami mleka oraz nad handlem hurtowym i detalicznym,
- d) poradnictwo w zakresie maszyn i budowli.

W skład Związku Naczelnego wchodzi: Biuro Związku Naczelnego w Krakowie, po jednym Związku gospodarki mleczno-tuszczowej w każdym Okręgu, powiatowi organizatorowie gospodarki mlecznej, z których jeden w każdym powiecie urzęduje przy powiatowym referencie rolniczym oraz kontrolerzy ujęcia mleka, pełniący swe czynności od wypadku do wypadku w rejonach zasilających poszczególne mleczarnie.

Grupa zadań wspomnianych pod a), a w szczególności ogólne zadania opieki, obejmują zagadnienia taryfowe, prawne i podatkowe. W sumarycznych wykazach statystycznych wydział ten dostarcza Rządowi stałych bieżących przeglądów, wykazujących dodatnie wzgl. ujemne wyniki reglamentacji rynku i opieki zawodowej. Nad wszystkimi należącymi do Związku w charakterze członków przedsiębiorstwami obróbki, przeróbki i rozdzielania sprawuje Związek Naczelny gospodarki mleczno-tuszczowej kontrolę ich działalności i nadzór w drodze składanych mu bieżących sprawozdań. Z raportów nadsyłanych przez Okręgowe Związki gospodarki mleczno-tuszczowej i przez bezpośrednio im podporządkowane przedsiębiorstwa obróbki i przeróbki roślin oleistych i olejów i tłuszczów jadalnych zestawia Związek Naczelny gospodarki mleczno-tuszczowej ogólne sprawozdania statystyczne.

Zagadnienia taryfowe, prawne i podatkowe są opracowywane i rozwiązywane z polecenia Rządu z jednej strony dla wszystkich należących do Związku przedsiębiorstw, z drugiej strony każdy poszczególny członek, jak również wszystkie poszczególne grupy członków, zorganizowane w Okręgowych Związkach gospodarki mleczno-tuszczowej, mają możność skierowywać do Związku Naczelnego swe żyzzenia i wnioski w sprawach taryfowych, prawnych i podatkowych.

Opieka nad przedsiębiorstwami obróbki i przeróbki sprawowana jest, zależnie od rodzaju przedsiębiorstw, i decentralnie, t. j. okręgami i powiatami, bądź centralnie, t. j. bezpośrednio przez Związek Naczelny. Powiatowi organizatorowie gospodarki mleczno-tuszczowej pomocni są przedsiębiorstwom obróbki i przeróbki w wykonaniu wydawanych przez Urząd Okręgowy instrukcji i wskazówek w zakresie reglamentacji rynku. Organizują oni rejony zasilania i ich udostępnienie przez uruchomienie stałych zbiorczych i unormowanie dowozu mleka, czuwają nad wypłacanymi cenami i nad rozdziałem

Für die betriebswirtschaftliche Betreuung der Molkereien sind distriktweise ausgesuchte Fachberater eingesetzt, welche die Betriebsergebnisse überprüfen, Produktionsfehler abstellen, Betriebsverbesserungen einleiten und für die weitere Ausbildung des Fachpersonals Sorge tragen. Außer den einzelnen Betriebsprüfungen führen die Fachberater Qualitätsprüfungen für die einzelnen Erzeugnisse durch, die durch die Anwendung neuzeitlicher Produktionsmethoden und im Wettbewerb der Einzelbetriebe untereinander nach und nach die Qualität der im GG. hergestellten Milcherzeugnisse auf denselben Stand heben müssen, der im Reich bereits seit Jahren besteht.

Die Aufgaben des Hauptverbandes

Der Hauptverband ist auch in Fragen des Ausbildungswesens für das Fachpersonal, angefangen vom Sammelstellenleiter bis zum Direktor einer Großmolkerei, tätig. Er unterbreitet der Regierung seine Vorschläge über die Zulassung von Lehrbetrieben und alle sonstigen Möglichkeiten der Lehrlingsausbildung und arbeitet Bestimmungen über die ausgebildeten Prüfungen und die Anerkennung der Molkereimeister aus, die im Endergebnis durch die Regierung gesetzlich verankert werden sollen und auch in den durch die Hauptabt. Ernährung und Landwirtschaft herausgegebenen Fachlehrplänen für die Fachschulen ihren Niederschlag finden.

Ölwerke und Margarinefabriken, Talgschmelzen und Schmalzsedereien werden betriebswirtschaftlich und technisch unmittelbar auch den Hauptverband in Krakau be-

Kampf der Gefahr!

Sorgt in den Betrieben für Beachtung der Unfallverhütungsvorschriften!

treut. In der Betreuung des Großhandels sorgt der Hauptverband für Milch- und Fettwirtschaft für die Schaffung ausreichender Lagereinrichtungen und übernimmt insbesondere die Lösung von Transportfragen und Frachttarifen. Seine Aufgabe ist es auch, das im Großhandel beschäftigte Personal in sozialer Hinsicht und in Bezug auf die Ausstattung mit allen Hilfsmitteln und den erforderlichen Fachkenntnissen zu versorgen.

In der Betreuung des Kleinhandels obliegt dem Hauptverband neben der Betreuung des Personals insbesondere die Ausarbeitung von Richtlinien für die Schaffung von Spezialgeschäften, wobei durch die Ausarbeitung von Standardtypen und die Anregung einer gemeinsamen Beschaffung der erforderlichen Ausstattungsgegenstände rasche Fortschritte in der Modernisierung des Kleinverkaufs der besonders empfindlichen Erzeugnisse der Milch- und Fettwirtschaft erreicht werden können.

Eine Maschinen- und Bauberatungsstelle bearbeitet sämtliche Projekte der Ergänzung, des Umbaus und des Neubaus von Molkereibetrieben für das Generalgouv. Durch erfahrene Fachkräfte werden in der Ausarbeitung der Pläne die betriebswirtschaftlichen Erfahrungen mit allen bekannten Maschinentypen auf das Generalgouvernement übertragen. Die besonders schwierigen wirtschaftlichen Verhältnisse des Generalgouvernements machen die Einschaltung erfahrener Fachkräfte unentbehrlich. Die Maschinen- und Bauberatungsstelle ist gleichzeitig das Bindeglied sämtlicher Molkereibetriebe zu den Spezialmaschinenfabriken des Reiches und hat deswegen auf diesem Gebiet eine besonders wichtige Aufgabe zu erfüllen, weil das Generalgouvernement selbst über keine einschlägigen Maschinenfabriken verfügt.

Curt Winkler

towarów premiowych, oraz utrzymują we wszystkich innych sprawach dotyczących opieki łączność pomiędzy przedsiębiorstwami i władzami. Instruktorzy powiatowi przyjmują też wykazy zapotrzebowania na artykuły potrzeby osobistej i na materiały niezbędne dla dokonania obróbki i przeróbki oraz kierują je do właściwych urzędów.

Dla sprawowania opieki techniczno-gospodarczej nad mleczarniami ustanowieni są w każdym Okręgu specjaliści doradcy fachowi, których zadanie polega w szczególności na kontrolowaniu wyników pracy poszczególnych przedsiębiorstw, usuwaniu błędnych metod produkcji, inicjatywie w zaprowadzaniu ulepszeń technicznych i czuwaniu nad doszkoleniem personelu fachowego. Niezależnie od sprawowania kontroli nad poszczególnymi przedsiębiorstwami doradcy fachowi przeprowadzają badania jakości poszczególnych produktów, mając zawsze to na względzie, aby — przez zastosowanie nowoczesnych metod produkcji i drogą pobudzania zdrowego współzawodnictwa poszczególnych przedsiębiorstw między sobą, jakość wytwarzanego w Generalnym Gubernatorstwie nabiału podnieść stopniowo do tego poziomu, który osiągnięto już do szeregu lat w Rzeszy.

Zadania Związku Naczelnego

Do zadań Związku Naczelnego należy dalej opieka nad wykształceniem fachowego personelu, poczynając od kierowników stacji zbiorczych, a kończąc na dyrektorach wielkich mleczarni. Przedkłada on również Rządowi swe wnioski co do otwierania przedsiębiorstw szkolnych i co do wszelkich innych sposobów szkolenia młodzieży zawodowej, oraz opracowuje projekty przepisów o wspomnianych wyżej egzaminach i o kwalifikowaniu mistrzów mleczarskich, które w ostatecznym rezultacie i po zatwierdzeniu przez Rząd mają być utrwalane w drodze ustawodawczej, znajdują ponadto wyraz w ustalonych przez Wydział Główny Wyżywienia i Rolnictwa programach nauki zawodowej dla szkół fachowych.

Opiekę gospodarczą i techniczną nad wytwórniami olejów i margaryny, nad przetapialniami łoju i warzelniami smalcu sprawuje bezpośrednio Związek Naczelny w Krakowie. W zakresie opieki nad handlem hurtowym Związek Naczelny gospodarki mleczno-tłuszczowej dba o powstanie odpowiednich urzędów składowych i przedsięwzięcie potrzebne kroki dla rozwiązywania zagadnień transportowych i frachtowych. Zadaniem jego jest również opieka socjalna nad zatrudnionym w handlu hurtowym personelem oraz wyposażenie go we wszelkie środki pomocnicze i w potrzebne wiadomości fachowe.

W dziale opieki nad handlem detalicznym zadaniem Związku naczelnego jest, poza opieką nad personelem, w szczególności opracowanie wytycznych dla zakładania sklepów specjalnych, co — drogą ustalenia typów wzorcowych i inicjatywy do wspólnego zapatrywania się w potrzebne części urządzenia — może ułatwić i przyspieszyć postępy modernizacji sprzedaży detalicznej tak łatwo podlegających zepsuciu produktów gospodarki mleczno-tłuszczowej.

Poradnia dla maszyn i budownictwa opracowuje wszelkie projekty rozszerzenia, przebudowy i budowy nowych zakładów mleczarskich w Generalnym Gubernatorstwie. Doświadczeni fachowcy zastawiają tu będą, przy opracowywaniu planów dla Generalnego Gubernatorstwa, techniczno-gospodarcze doświadczenia poczynione z maszynami wszelkich znanych typów. Szczególnie trudne warunki gospodarcze Generalnego Gubernatorstwa wymagają tu niezbędnie współpracy wypróbowanych fachowców. Poradnia dla maszyn i budownictwa stanowi zarazem ogniwo łącznikowe pomiędzy wszystkimi zakładami mleczarskimi a istniejącymi w Rzeszy fabrykami maszyn specjalnych

Aufgaben der ungarischen Landwirtschaft

Zadania rolnictwa węgierskiego

Nachdem der größte Teil der Felder mit Schnee bedeckt ist, kann die Herbstbestellung als beendet angesehen werden. Leider hat der frühe Winterbeginn es nicht gestattet, den vollen Anbauplan durchzuführen. Wie Geheimrat E. von Purgly auf der Direktionsitzung des Landes-Agrikulturvereins ausführte, konnten 50 Proz. des Winterweizens nicht gesät werden, so daß für entsprechend größere Sommeraatgutmengen gesorgt werden müsse. Ähnlich wie in anderen Donaustaaten scheinen es vor allem die Kleinlandwirte zu sein, die mit ihrer Aussaat nicht rechtzeitig fertig geworden sind und die rund 75 Proz. des Ackerbodens in Ungarn besitzen.

Der Ackerbauminister Baron Daniel Banffy hat in seiner großen Rede zum Landwirtschaftsetat die Erhöhung der Produktion in den Vordergrund der Aufgaben der Landwirtschaft gestellt. Die zweite Aufgabe ist die zeitgemäße Entfaltung der Landwirtschaft, d. h. ihre Rationalisierung. Es ist auf diesem Gebiete noch viel zu tun, was in anderen Ländern schon längst geschieht. So ist z. B. durch Versuche der Landwirtschaftskammer des rechten Theißufers festgestellt worden, daß allein durch das Herbstpflügen in einer Tiefe von nur 16—20 Zentimeter die Ernte von Sommergerste um 26,7 Proz., die von Mais um 30,5 Proz. und die von Futterrüben um 18,2 Proz. erhöht werden konnte gegenüber Feldern, die nur im Frühjahr gepflügt wurden. Die Mehrausgaben für Herbstpflügen stellen sich auf 12 Pengö je Katastraljoh, während die Mehreinnahmen dadurch bei Gerste 48 Pengö, bei Mais 86 Pengö und bei Futterrüben sogar 92 Pengö ausmachen.

Ein weiteres Mittel der Ertragssteigerung, welches in Ungarn noch viel zu wenig angewandt wird, ist das öftere Behacken der Hackfrüchte. Lediglich zum dreimaligen Behacken gegenüber dem bisher meist üblichen zweimaligen Behacken hat die gleiche Landwirtschaftskammer um $5\frac{1}{2}$ bis 6 dz höhere Maiserträge und um 5 dz höhere Stengelerträge feststellen können.

Das sind Musterbeispiele dafür, wie durch geringe Mehrarbeit die Leistung der ungarischen Getreidewirtschaft enorm gesteigert werden kann. Die Nachfrage der Landwirtschaft nach Kunstdünger zeigt bereits eine erfreuliche Steigerung, die durch die besseren Absatzmöglichkeiten für landwirtschaftliche Produkte hervorgerufen worden ist. Die Versorgung mit Phosphatdünger ist dadurch sichergestellt worden, daß es gelungen ist, aus Südfrankreich Rohphosphate im Austausch gegen Kartoffeln und Sämereien einzuführen, und mit Spanien sind Verhandlungen im Gange, um Superphosphat gegen ungarischen Kalksalpeter zu erhalten. Mit diesen Einfuhren und mit Hilfe der vorhandenen Vorräte wird der Bedarf an Phosphatdünger im laufenden Wirtschaftsjahr, wenn auch nur knapp, so doch einigermaßen ausreichend gedeckt werden können. Stickstoffdünger wird in reichlichen Mengen im Lande selber erzeugt. Kalidünger wird in

Landwirtschaftliche Fachbücher
durch den Agrarverlag

Krakau, Nürnbergstr. 5 a

der ungarischen Landwirtschaft nur ganz wenig verwendet, hier ließen sich durch stärkere Kalidüngung noch beträchtliche Leistungssteigerungen erzielen, zumal da Kalidünger aus Deutschland reichlich zu haben ist.

Am Getreidemarkt sind keine Veränderungen zu verzeichnen. Wie zu erwarten war, kommen jetzt noch viele

Dziś, kiedy pola są już po największej części pokryte śniegiem, można uważać jesienne prace na roli za ukończone. Niestety, wczesne w tym roku nastanie zimy przeszkodziło wykonaniu planu uprawy w całej jego rozciągłości. Według oświadczenia tajnego radcy E. von Purgly, złożonego na posiedzeniu dyrekcji Krajowego Towarzystwa Rolniczego, nie zdążono zasiał 50% ozimej pszenicy, co stwarza konieczność przygotowania z awansu odpowiednio większych zapasów materiału siewnego pszenicy jarej. Zdaje się że podobnie jak się to dzieje i w innych państwach naddunajskich, głównie drobni rolnicy, w których posiadaniu znajduje się około 75% roli na Węgrzech, nie zdążyli uporać się nadczas z zasiewami.

Minister Rolnictwa, baron Daniel Banffy, wysunął w swej wielkiej mowie o budźcie rolnictwa podniesienie produkcji na czoło wszystkich zadań rolnictwa. Drugim z kolei zadaniem jest przystosowanie rolnictwa do nowoczesnych wymogów, t. j. jego racjonalizacja. W tej dziedzinie jest na Węgrzech jeszcze do zrobienia wiele takich rzeczy, które w innych krajach są już od dawna urzeczywistnione. Tak, np. doświadczenia przeprowadzone przez Izbę Rolniczą w okręgu prawego brzegu Cisy, wykazały, że przez samo zastosowanie orki jesiennej na głębokość choćby tylko 16—20 centymetrów można było powiększyć plon jarego jęczmienia o 26,7%, plon kukurydzy o 30,5%, a plon buraków pastewnych o 18,2%, — w stosunku do zbioru uzyskanego z pól, zoranych na wiosnę. Nadwyżka kosztów, spowodowana orką jesienną, nie przekracza 12 pengö za morgę katastralną, podczas gdy uzyskana przez to nadwyżka dochodów wynosi przy jęczmieniu 48 pengö, przy kukurydzy 86 pengö, przy burakach pastewnych zaś nawet 92 pengö.

Dalszym środkiem, przyczyniającym się do powiększenia plonów na Węgrzech, dotychczas mocno zaniedbywanym, jest częstsze motyczenie okopowych. Doświadczenia wspomnianej Izby Rolniczej stwierdziły, że przez zastosowanie trzykrotnego okopywania, w miejsce praktykowanego dotąd przeważnie dwukrotnego okopywania, plony kukurydzy podniosły się o $5\frac{1}{2}$ do 6 kwintali w ziarnie, i o 5 kwintali w masie zielonej.

Są to tylko cyfry przykładowe, dają one jednak miarę tego, jak ogromny wzrost wydajności węgierskiej gospodarki rolnej dały się osiągnąć kosztem niewielkiej tylko nadwyżki trudu. Popyt rolnictwa na sztuczne nawozy wykazuje już dziś pocieszające postępy, co należy przypisać lepszym możliwościom zbytu produktów rolnych. Zapotrzebowanie na nawozy fosforowe udało się pokryć częściowo drogą sprowadzenia fosforanów surowych z południowej Francji w zamian za dostarczone ziemniaki i nasiona, ponadto zaś toczą się rokowania z Hiszpanią o przewóz superfosfatów w zamian za węgierską saletrę wapniową. Importy te, w połączeniu z łączną ilością posiadanych w kraju zapasów, wystarczą, wprawdzie skąpo, ale jednak w stopniu wcale wystarczającym, na pokrycie zapotrzebowania nawozów fosforowych w bieżącym roku gospodarczym. — Nawozy azotowe wytwarzane są w kraju w ilościach, obfitych. — Nawozy potasowe używane są dotychczas w rolnictwie węgierskim na bardzo niewielką skalę; przez obfitsze stosowanie tych nawozów dałyby się osiągnąć również poważne wyniki w zakresie podniesienia wydajności plonów tym bardziej, że nawozów potasowych może w znacznych ilościach dostarczać Rzesza Niemiecka.

Na rynku zbożowym nie zaznaczyły się żadne poważniejsze zmiany. Jak tego można było oczekiwać,

Landwirte, die für ihr Getreide den vollen Preis haben wollen, der seit dem 1. November um 10 Prozent gesenkt worden ist. Im übrigen sind die Preise für Getreide wie für Mühlenerzeugnisse unverändert geblieben. Die Verteilung und die Versorgung des Konsums bereitet keine Schwierigkeiten.

nie brak wciąż jeszcze znacznej ilości rolników, którzy by chcieli uzyskać za zboże pełną cenę (cena ta obniżona została od dnia 1 listopada o 10%). Poza tym ceny zboża i przetworów młynarskich utrzymały się bez zmian. Repartycja i zaspokojenie potrzeb spożywczych nie natrafiają na trudności.

STEUER UND SPRACHY PRAWNE RECHT I PODATKOWE

Beitreibung im Verwaltungszwangsverfahren

Das Verwaltungszwangsverfahren ist von dem gerichtlichen Zwangsvollstreckungsverfahren zu unterscheiden. Als Verwaltungszwangsverfahren wird das von Verwaltungsbehörden durchgeführte Verfahren bezeichnet, das eine Erzwingung öffentlich-rechtlicher Leistungen bezweckt und ohne Inanspruchnahme der Gerichte, durch eigenen Beamten der Behörde durchgeführt wird.

Die Beitreibung im Verwaltungszwangsverfahren von Steuern, Abgaben und sonstigen Leistungen, die den einzelnen Gesetzen gemäß im Verwaltungszwangsverfahren erzwingbar sind, obliegt den Steuerämtern.

Für den Bereich der Zölle, Verbrauchsteuern und Monopolabgaben sind als Vollstreckungsbehörden die Hauptzollämter bestimmt. Das Vollstreckungsverfahren der Zollämter richtet sich nach den Vorschriften der Reichsabgabeordnung vom 22. Mai 1931, dritter Teil, II. Abschnitt, Strafverfahren, §§ 440—460, (s. § 23 der Zollstrafverordnung vom 24. April 1940 — VBIGP I S. 175).

Das Vollstreckungswesen der Steuerämter beruht auf den Vorschriften der Verordnung vom 25. Juni 1932 über das Vollstreckungsverfahren der Finanzbehörden (GBI RP ex 1932, Pos. 580). Das Verwaltungszwangsverfahren ist nur bei Vollstreckung in das bewegliche Vermögen zulässig.

Zum beweglichen Vermögen im Sinne der genannten Verordnung vom 25. Juni 1932 gehören: a) bewegliche Sachen, also alle Sachen mit Ausnahme der Grundstücke und ihrer Bestandteile bzw. ihrer Zubehöre, b) Forderungen und andere Vermögensrechte, soweit solche nicht hypothekarisch gesichert sind.

Zwangsvollstreckung in das unbewegliche Vermögen ist nur im Wege des gerichtlichen Zwangsvollstreckungsverfahrens statthaft. Das gerichtliche Zwangsvollstreckungsverfahren ist durch die Zivilprozeßordnung vom 1. Dezember 1932 — GBI RP ex 1932, Pos. 934, zweiter Teil, erstes Buch, Art. 508 ff — und durch die Verordnung des Justizministers vom 13. August 1930 über die Anwendung von Vorschriften der Zivilprozeßordnung auf dem Gebiet der Zwangsvollstreckung von Forderungen der Verwaltungsbehörden — GBI RP ex 1930, Pos. 481 — geregelt.

Die Voraussetzungen der Zwangsvollstreckung in Steuer-sachen im Verwaltungszwangsverfahren sind:

Exekucja w postępowaniu egzekucyjnym

Exekucji administracyjnej nie należy mieszać z sądowym postępowaniem egzekucyjnym. Exekucja administracyjna jest to postępowanie przymusowe dla wymuszenia świadczeń publiczno-prawnych, przeprowadzone przez władze administracyjne przy pomocy własnych organów urzędowych, bez interwencji sądów.

Exekucja administracyjna celem przymusowego ściągania podatków i opłat oraz innych świadczeń publicznych, których ściąganie następuje z mocy poszczególnych ustaw w drodze przymusowego postępowania administracyjnego, należy do urzędów podatkowych.

Władzami egzekucyjnymi w zakresie ściągania cel, podatków konsumcyjnych i opłat monopolowych są główne urzędy celne. Do postępowania egzekucyjnego urzędów celnych stosują się przepisy niemieckiej Ordynacji o opłatach publicznych (Reichsabgabeordnung) z dnia 22 maja 1931 r., część trzecia, rozdział II, postępowanie karne §§ 440—460 (p. § 23 rozporządzenia o karach celnych z dn. 24 kwietnia 1940 — Dz. Rozp. G. G. I str. 175).

Upoważnienia egzekucyjne urzędów podatkowych opierają się na przepisach rozporządzenia z dnia 25 czerwca 1932 r. o postępowaniu władz skarbowych (Dz. Ust. R. P. z 1932 r., poz. 580). Postępowanie przymusowe władz administracyjnych ograniczone jest wyłącznie do exekucji na majątku ruchomym.

Za majątek ruchomy w rozumieniu wspomnianego wyżej rozporządzenia z dnia 25 czerwca 1932 r. uważa się: a) ruchomości, t. zn. wszelkie przedmioty majątkowe prócz gruntów oraz części składowych i przynależności tychże; b) wierzytelności i inne prawa majątkowe, o ile nie są one hipotecznie zabezpieczone.

Exekucja na majątku nieruchomym dopuszczalna jest jedynie w drodze sądowego postępowania egzekucyjnego. Sądowe postępowanie egzekucyjne unormowane jest w Kodeksie postępowania cywilnego z dnia 1 grudnia 1932 — Dz. Ust. R. P. z 1932 r. poz. 934, część druga, księga pierwsza, art. 508 nn. — oraz w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 sierpnia 1930 r. o stosowaniu przepisów procedury cywilnej do exekucji należności władz administracyjnych Dz. Ust. R. P. z 1930 r., poz. 481.

W sprawach podatkowych exekucja administracyjna może być wszczęta tylko wtedy, jeżeli zachodzą następujące warunki:

1) eine Verfügung der Steuerbehörde, durch die der Vollstreckungsschuldner zur Bewirkung der Leistung angewiesen wird;

2) Die Bekanntgabe dieser Verfügung an den Vollstreckungsschuldner;

3) Die Fälligkeit der Leistung, die beigetrieben werden soll.

Vollstreckungsschuldner im Verwaltungszwangsverfahren nach der Steuerordnung kann sein:

1) wer den Steuergesetzen gemäß eine Leistung als Selbstschuldner zu entrichten hat;

2) wer den Steuergesetzen gemäß für eine Leistung, die eine andere Person schuldet, persönlich haftet und

3) wer den Steuergesetzen gemäß eine Leistung aus Mitteln die seiner Verwaltung unterliegen, zu bewirken hat.

Die örtliche Zuständigkeit eines Steueramtes zur Beitreibung von Steuern bzw. zur Erzwingung sonstiger öffentlich-rechtlicher Leistungen bestimmt sich nach dem Ort, an welchem die Handlung des Steueramtes vollzuzustrecken ist.

Erste Maßnahme der Zwangsvollstreckung ist die Mahnung. Die Mahnung geschieht in der Regel schriftlich. Sie muß einen Hinweis darauf enthalten, daß die geschuldeten Beträge nicht binnen 9 Tagen bezahlt werden. Mehrere Steuerschuldner, die ihren Wohnsitz in einer Dorfgemeinde haben, können durch Vermittlung des Bürgermeisters gemeinsam gemahnt werden. Der Bürgermeister ist unter Androhung von Disziplinarstrafen verpflichtet, binnen 2 Tagen diese Mahnung den Steuerschuldnern zur Kenntnis zu bringen. In diesem Falle ist die Zwangsvollstreckung nach einem fruchtlosen Ablauf einer Frist von 14 Tagen, seit der Zustellung der Mahnung an den Bürgermeister, einzuleiten.

Durch die Einlegung eines Rechtsmittels (jetzt nur der Beschwerde) wird die Beitreibung regelmäßig nicht aufgehoben. Die Stelle (das Steueramt, bzw. der Finanzinspekteur) der die Verfügung erlassen hat, kann (Ermessungsfrage!) die Vollziehung aussetzen, falls der Erfolg der Beschwerde oder des Antrages auf Ratenzahlung wahrscheinlich erscheint, oder falls durch die Vollstreckung die Existenzgrundlagen des Schuldners ernstlich gefährdet werden (§§ 33 und 34 der genannten Verordnung vom 25. Juni 1932).

Frist zur Beschwerdeeinlegung in Steuersachen

Die Steuerveranlagungen und die sonstigen Entscheidungen der Steuerämter können nur mit der Beschwerde angefochten werden. Die Beschwerde ist beim Steueramt, dessen Entscheidung angefochten wird, in einer Ausschlußfrist von 4 Wochen einzulegen. (§ 2 der 7. Durchführungsordnung vom 17. November 1939 über Steuerrecht und Steuerverwaltung vom 30. Juli 1940, VBIGGP. II S. 409).

Nach dem Erlass vom 15. November 1940 Fin S 1210 — 2 ist die in der Ausschlußfrist von „einem Monat“ eingelegte Beschwerde als rechtzeitig eingelegt zu behandeln.

Die Ausschlußfrist ist eine gesetzlich nach Beginn und Dauer unabänderlich festgelegte Frist, deren ungenutzter Ablauf zum Verlust des Rechts oder der Möglichkeit für die Frist gesetzt ist, führt.

Eine Ausschlußfrist kann weder im Ver-

1) n a k a z w ł a d z y p o d a t k o w e j, w z y w a j ą c y p o d l e g ą c e g o e g z e k u c j i p ł a t n i k a d o u i s z c z e n i a n a l e ż n e g o ś w i a d c z e n i a;

2) p o d a n i e t e g o ż n a k a z u p o d l e g ą c e m u e g z e k u c j i p ł a t n i k o w i d o w i a d o m o ś c i;

3) u p ł y w t e r m i n u p ł a t n o ś c i p o d l e g ą c e g o ś c i ą g n i ę c i u ś w i a d c z e n i a.

W myśl przepisów Ordynacji podatkowej dłużnikiem podlegającym egzekucji w przymusowym postępowaniu administracyjnym może być:

1) każdy, kto z mocy ustaw podatkowych obowiązany jest uiszczyć jakieś świadczenie w charakterze dłużnika bez pośredniego;

2) każdy, kto z mocy ustaw podatkowych odpowiada osobiście za uiszczenie świadczenia należnego od innej osoby;

3) każdy, kto z mocy ustaw podatkowych ma wykonać jakieś świadczenie ze środków, którymi rozporządza z tytułu powierzonego mu zarządu.

Właściwość miejscowa urzędów podatkowych do egzekucyjnego ściągania podatków, wzgl. do wymuszenia innych świadczeń publiczno-prawnych stosuje się do miejsca, w którym czynność egzekucyjna urzędu podatkowego ma być dokonana.

Pierwszym krokiem postępowania egzekucyjnego jest upomnienie. Upomnienie ma w zasadzie formę pisemną. Musi ono zawierać ostrzeżenie, że o ile należna suma nie zostanie uiszczona w ciągu 9 dni, nastąpi wdrożenie egzekucji. Dłużników podatkowych, zamieszkałych stale w tej samej gminie wiejskiej, można upominać zbiorowo za pośrednictwem naczelnika gminy. Naczelnik gminy jest obowiązany pod rygorem kar dyscyplinarnych podać upomnienie to w ciągu 2 dni odnośnym dłużnikom podatkowym do wiadomości. W tym wypadku egzekucja może być wszczęta po bezskutecznym upływie terminu 14-dniowego od dnia doręczenia upomnienia naczelnikowi gminy.

Zażalenie środka prawnego (obecnie tylko zażalenia) nie wstrzymuje w zasadzie przymusowego ściągnięcia należności. Władza (urząd podatkowy wzgl. inspektor skarbowy), która wydała nakaz, może (sprawa swobodnego uznania!) odroczyć wykonanie egzekucji, jeżeli wydaje się prawdopodobne, że zażalenie lub wniosek o rozłożenie na raty odniesie skutek, albo jeżeliby przez natychmiastowe wykonanie egzekucji podstawa egzystencji dłużnika została poważnie zagrożona (§§ 33 i 34 wyżej wspomnianego rozporządzenia z dnia 25 czerwca 1932 r.).

Termin zażaleń w sprawach podatkowych

Jedynym środkiem prawnym od wymiarów podatkowych i od innych orzeczeń urzędów podatkowych jest zażalenie. Zażalenie wnosi się w tym urzędzie podatkowym, którego orzeczenie jest przedmiotem odwołania, w prekluzywnym terminie 4-tygodniowym (§ 2-gi 7-go Rozporządzenia wykonawczego z dnia 17 listopada 1939 o prawie podatkowym i administracji podatków z dnia 30 VII. 1940 — Dz. Rozp. II str. 409).

W myśl rozporządzenia z dnia 15 listopada 1940 r. Fin str. 1210 — 2 zażalenie wniesione w terminie prekluzywnym „jednego miesiąca“ należy uważać za wniesione w należyłym czasie.

Termin prekluzyjny (cz. „zawity“) jest to czasokres o początku i czasie trwania nieodmiennie przez prawo ustalonym, którego bezskuteczny upływ powoduje utratę prawa lub możliwości, dla których dany termin służy.

wartungswege noch gerichtlich verlängert werden.

Der Generalgouverneur ist berechtigt alle Fristen zu verlängern und die Rechtsfolgen ihrer Versäumung nachzulassen. In Steuersachen ergibt sich das aus den Vorschriften des Art. 146 § 1 StO Verbindung mit Art. 2 § 1 StO.

Wird eine Ausschußfrist in Steuersachen versäumt, so kann Abhilfe nur durch Wiedereinsetzung der Frist nach Maßgabe der Art. 143—145 Steuerordnung geschaffen werden. Diese ist nur statthaft falls der Steuerpflichtige infolge eines wichtigen und unabwendbaren Hindernisses eine Frist nicht einhalten konnte und binnen 7 Tagen nach Ablauf des Tages, an dem der Verhinderungsgrund weggefallen ist, um die Wiedereinsetzung der Frist ersucht, und gleichzeitig die versäumte Handlung nachholt. Die Interesse, die die Versäumung der Frist veranlaßt haben, hat der Steuerpflichtige glaubhaft zu machen. Es muß sich hierbei um Ereignisse handeln, die außerhalb der Macht des Betroffenen liegen und unter den gegebenen Umständen auch durch äußerste, nach der Sachlage von Betroffenen vernünftigerweise zu erwartende Sorgfalt nicht verhütet werden könnten, z. B. schwere Verkehrshindernisse, die ein Ankommen des Steuerpflichtigen unmöglich machen, Katastrophen, schwere, die Verfügungsfähigkeit, ausschließende oder stark beeinträchtigende Krankheit, schwere Unglücksfälle oder Erkrankungen in der Familie oder Betriebsstörungen und ähnliches mehr.

Unkenntnis und Fahrlässigkeit

Unkenntnis der gesetzlichen Bestimmungen oder Rechtsirrtum bilden in der Regel keinen Nachsichtsgrund. Jedoch ist bei der Beurteilung der Entschuldigbarkeit von den persönlichen Verhältnissen des Steuerpflichtigen auszugehen. Die Einsichtsfähigkeit des Steuerpflichtigen und der Stand seiner Bildung sind zu berücksichtigen.

Fahrlässigkeit entschuldigt nicht, auch nicht die Fahrlässigkeit eines gesetzlichen Vertreters, des Steuerberaters, oder eines Angestellten des Steuerpflichtigen. Auch kann der Steuerpflichtige sich nicht darauf berufen, daß er wegen Arbeitsüberlastung die fristgemäße Einlegung einer Beschwerde, oder Abgabe, von Erklärungen oder Aufklärungen unterlassen hat. Auch ein Überschreiten der Frist nur um einige Tage (auch nur um einen Tag) bedeutet für sich allein keinen Entschuldigungsgrund.

Die Behörde, die über das Gesuch einer Wiedereinsetzung zu entscheiden hat, hat also zu prüfen, ob die Ereignisse auf welcher der Gesuchsteller sich beruft tatsächlich

Termin prekluzjny nie ulega przedłużeniu ani w drodze administracyjnej ani w drodze sądowej.

Generalnemu Gubernatorowi służy prawo przedłużania wszelkich terminów oraz umarzania skutków prawnych omieszkania terminu. W zakresie spraw podatkowych wynika to z przepisów art. 146 § 1 Ord. Pod. w związku z art. 2 § 1 Ord. Pod.

W wypadku omieszkania terminu w sprawach podatkowych pozostaje już tylko środek prawny restytucji cz. przywrócenia terminu w ramach postanowień art. 143—145 Ordynacji Podatkowej. Przywrócenia terminu jest dopuszczalne tylko w tym wypadku, jeżeli płatnik podatku nie był w możności dotrzymać terminu skutkiem ważnej a nieuchronnej przeszkody i jeżeli w ciągu 7 dni po upływie dnia, w którym przeszkoda ustała, złożył wniosek o przywrócenie terminu, spełniając jednocześnie omieszkana czynność.

Przeszkody, które spowodowały omieszkanie terminu, musi płatnik uwiarogodnić. W tym celu musi on powołać się na zdarzenia, leżące poza obrębem mocy osoby, która miała spełnić odnośną czynność, a którym nie była ona w stanie zapobiec nawet przy zachowaniu najwyższej staranności, jakiej w danych okolicznościach można by od niej rozsądnie wymagać, jak np. przybycie płatnika na czas, katastrofy, ciężka choroba, wykluczająca lub silnie upośledzająca zdolność rozporządzania sobą; nieszczęśliwe wypadki, lub ciężkie choroby członków rodziny, zaburzenia w ruchu przedsiębiorstwa i tym podobne wypadki.

Nieznajomość i niedbalstwo

Nieznajomość przepisów prawnych ani też błędne ich rozumienie nie stanowią zasadniczo powodu usprawiedliwiającego przywrócenie terminu. Przy ocenie pytania wszakże, czy powód ten w konkretnym wypadku zasługuje na usprawiedliwienie, wzięte będą pod uwagę stosunki osobiste płatnika. W szczególności będzie tu zasługiwał na uwzględnienie stan umysłowy płatnika i poziom jego wykształcenia.

Natomiast nigdy nie może być powodem usprawiedliwiającym niedbalstwo, nawet jeśli winę jego ponosi ustawowy zastępca, doradca podatkowy lub pracownik zatrudniony u płatnika. Nie może też płatnik powoływać się na to, że zaniedbał w przepisanym terminie wnieść zażalenie lub też złożyć wymagane oświadczenie lub wyjaśnienie z powodu przeciążenia pracą. Okoliczność, że termin przekroczony został tylko o kilka dni (a choćby tylko o jeden dzień) sama przez się nie stanowi również powodu usprawiedliwiającego.

Rzeczą władzy powołanej do rozstrzygnięcia prośby o przywrócenie terminu będzie przeto sprawdzenie w konkretnym wypadku, czy zdarzenie, na które powołuje się strona prosząca o przywrócenie terminu, w istocie przeszkodziło spełnieniu odnośnej czynności bez winy strony interesowanej, — a więc np. czy złożony chorobą płatnik nie był w możności zlecić wykonania omieszkanej czynności komuś ze swych domowników lub choćby osobie trzeciej, lub np. czy płatnik, wybierający się w dłuższą podróż, postarał się o to, aby móc bądź osobiście, bądź do rąk upoważnionego przez siebie pełnomocnika odbierać przeznaczone dla siebie wezwania i pisma itd. itd.

Podanie o przywrócenie terminu składa się na ręce tej władzy, która ów termin wyznaczyła.

Przeciwko odmowie przywrócenia terminu nie służy więcej żaden środek prawny (żadne zażalenie). Nie jest też wymagane uzasadnienie decyzji odmownej.

Ohllezenie terminów w sprawach podatkowych

Przy obliczaniu terminów ustawowych lub terminów wyznaczanych przez władze skarbowe nie wlicza się

Süßmilch

Opiuminjektionen

gewährleistet

eine gute Versorgung der Städte!

einer Erledigung ohne Verschulden des Betroffenen verhindert haben. So z. B. ob der erkrankte Steuerpflichtige nicht seine Angehörige oder sogar Dritte mit der Vornahme der erforderlichen Handlung hätte beauftragen können, oder ob der Steuerpflichtige, der sich auf längeren Reisen befindet, dafür gesorgt hat, daß er oder ein von ihm bevollmächtigter Vertreter von etwa eingehenden Schriftstücken Kenntnis erhält usw. usw.

Das Gesuch um Wiedereinsetzung einer Frist wird bei der Behörde eingereicht, welche die Frist bestimmt hat.

Gegen die Ablehnung der Wiedereinsetzung findet kein Rechtsmittel (keine Beschwerde) statt. Auch eine Begründung der Ablehnung ist nicht erforderlich.

Fristberechnung in Steuersachen

Bei der Berechnung der gesetzlichen oder von der Finanzbehörde gesetzten Frist wird in den Lauf einer Frist der Tag nicht miteinbezogen, von dem die betreffende Frist berechnet wird (Art. 140 § 1 StO).

Gemeint ist: die Steuerordnung vom 15. März 1934 (GBI RP 1936, Nr. 14, Pos. 134).

Fristen die nach Wochen, Monaten oder Jahren bestimmt sind, enden an dem Tag, welcher durch seine Benennung oder Zahl dem Tag entspricht an dem die Frist zu laufen beginnt und falls ein solcher Tag im letzten Monat fehlt, am letzten Tage dieses Monats (Art. 141 § 1 StO).

Das Ende einer Frist, die an einem Sonntag oder einem gesetzlich als allgemeiner Feiertag anerkannten Tage ablaufen sollte, fällt auf den nächsten Werktag (Art. 141 § 2 StO). Staatlich anerkannte Feiertage sind: 1. Januar (Neujahrstag); 6. Januar (Heiligdreikönigstag); Ostermontag; Christi Himmelfahrtstag; Pfingstmontag; Fronleichnamstag; Allerheiligentag und 1. und 2. Weihnachtsfeiertag. Außer den obengenannten staatlich anerkannten Feiertagen gelten als Feiertage für die deutschen Dienststellen, deutschen Staatsangehörigen und deutschen Volkzugehörigen: der 30. Januar; der Heldengedenktag (16. März, sofern dieser Tag ein Sonntag ist, andernfalls der diesem Tage vorangehende Sonntag); der Karfreitag; der nationale Feiertag des deutschen Volkes (1. Mai); der Erntedanktag (erster Sonntag nach Michaelis) und der Gedenktag für die Gefallenen der Bewegung (der 9. November).

Gibt der Steuerpflichtige ein Schriftstück, als eingeschriebene Sendung bei einem Post- oder Telegrafenamte des Generalgouvernements auf, so ist dies gleichbedeutend mit der Einreichung des Schriftstückes bei der Finanzbehörde (Art. 141 § 3 StO). Das Gleiche gilt für gewöhnliche Sendungen mit der Maßgabe, daß aus dem Datum des Poststempels sich der Tag ergeben muß, an dem die vorgeschriebene Frist noch nicht abgelaufen ist (§ 115 StO AV).

Gemeint ist: Ausführungsverordnung zur Steuerordnung vom 25. März 1937 (GBI RP 1937 Nr. 35, Pos. 270).

Der Tag der Zustellung eines Steuerbescheides, oder eines sonstigen Schriftstückes der Finanzbehörde (des Steueramtes oder des Finanzinspektors) an den Steuerpflichtigen, ist für den Steuerpflichtigen von Wichtigkeit, denn mit dem Ablauf dieses Tages (nicht etwa des Tages der Ausfertigung des Schriftstückes) beginnt die nach Zeiteinheiten, also nach Tagen, Wochen usw., bemessene Frist zu laufen.

Dementsprechend bestimmt der Art. 149 StO, daß alle Schriftstücke der Finanzbehörden gegen eine Empfangsbestätigung dem Empfänger entweder in seiner Wohnung oder an dem Ort zuzustellen sind, an dem sich die Verwaltung seines Grundstückes oder Unternehmens befindet, oder an dem er seine Berufsarbeit ausübt. Auf die Empfangsbestätigung hat der Empfänger eigenhändig das Datum der Zustellung des Schriftstückes und seine Unterschrift zu setzen. Es liegt daher im eigenen Interesse eines jeden Steuerpflichtigen auf dem ihm zugestellten Schriftstück den Tag der erfolgten Zustellung selbst zu vermerken, um sich danach bei Fristberechnung richten zu können.

w bieł czasokresu tego dnia, od którego ma się rozpocząć liczenia odnośnego czasokresu (art. 140 § 1 Ord. Pod.).

Ordynacja Podatkowa z dnia 15 marca 1934 r. (Dz. Ust. R. P. 1936 Nr. 14, poz. 134).

Termin wyznaczony przez władzę skarbową liczy się od dnia doręczenia pisma, zawierającego wyznaczenie terminu (art. 140 § 2 Ord. Pod.).

Terminy, oznaczone pewną ilością tygodni, miesięcy lub lat, upływają z dniem odpowiadającym swą nazwą lub liczbą dniowi, w którym rozpoczyna się bieg ter-

Korzystaj z książek

„Biblioteki Rolniczej“

minu, o ile zaś brak takiego dnia w ostatnim miesiącu, z ostatnim dniem tegoż miesiąca (art. 141 § 1 Ord. Pod.).

Ostatni dzień terminu, którego upływ przypadłby na niedzielę lub na dzień uznany za powszechny dzień świąteczny, przypada na najbliższy dzień powszedni (art. 141 § 2 Ord. Pod.). Za prawnie uznane święta uważa się następujące dni: 1 stycznia (Nowy Rok); 6 stycznia (Trzech Króli); Poniedziałek Wielkanocny; Wniebowstąpienie Pana Jezusa; Poniedziałek Zielonych Świąt; Boże Ciało; dzień Wszystkich Świętych oraz 1-szy i 2-gi dzień Bożego Narodzenia. Prócz wymienionych wyżej prawnie uznanych świąt uważa się następujące dni za dni świąteczne dla niemieckich urzędów oraz dla obywateli państwa niemieckiego i osób przynależnych do niemieckiej narodowości: 30 stycznia; dzień pamięci o bohaterach (16 marca, o ile dzień ten przypada na niedzielę, w przeciwnym razie bezpośrednio dzień ten poprzedzająca niedziela); Wielki Piątek; święto narodowe narodu niemieckiego (1 maja); dzień dziękczynienia za żniwa (pierwsza niedziela po św. Michał); dzień pamięci o poległych za Ruch (9 listopada).

Nadanie pisma jako przesyłki poleconej w jednym z urzędów pocztowych lub telegraficznych Generalnego Gubernatorstwa uważa się za równoznaczne z wniesieniem pisma w samym urzędzie skarbowym (art. 141 § 3 Ord. Pod.). Toż samo dotyczy zwyczajnych przesyłek pocztowych, z tym zastrzeżeniem, że data stempla pocztowego musi przypadać na dzień, w którym przepisany termin jeszcze nie upłynął (§ 115 Rozp. wyk. do Ord. Pod.).

Rozporządzenie wykonawcze do Ordynacji Podatkowej z dnia 25 marca 1937 r. (Dz. Ust. R. P. 1937 Nr. 35, poz. 270).

Dzień doręczenia płatnikowi orzeczenia lub innego pisma władzy skarbowej (urzędu podatkowego albo inspektora skarbowego) posiada dla płatnika ważne znaczenie, gdyż z upływem tegoż dnia (a nie dnia sporządzenia cz. daty pisma) rozpoczyna się bieg terminów, oznaczonych według jednostek czasu, a więc według dni, tygodni itd.

Stosownie do tego postanawia art. 149 Ord. Pod., że wszelkie pisma władz skarbowych muszą być doręczone do rąk odbiorcy, za potwierdzeniem odbioru, bądź w tegoż mieszkaniu, bądź też w miejscu, w którym mieści się zarząd jego nieruchomości lub przedsiębiorstwa albo w którym wykonywa on swą pracę zawodową. Na potwierdzeniu odbioru winien odbiorca położyć własnoręcznie datę doręczenia pisma oraz swój podpis. Każdy płatnik powinien przeto w swym własnym interesie zapisać sobie datę dokonanego doręczenia na doręczonym mu egzemplarzu pisma, aby móc następnie każdej chwili obliczyć, kiedy upływa wyznaczony mu termin.

§ ANORDNUNGEN u. VERORDNUNGEN ROZPORZĄDZENIA i ZARZĄDZENIA

Ausländisches Obst und Gemüse

Zwischen der Regierung des Generalgouvernements, Staatssekretariat, Amt für Preisbildung, und der Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft in der Regierung des Generalgouvernements wurde auf Grund des § 3 des Erlasses über Verdienstspannen im Einfuhr-, Groß- und Kleinhandel mit Frischobst, Frischgemüse und Südfrüchten aller Art vom 31. Juli 1941 für die Abgeltung von Lagerkostenzuschlägen bei der gewöhnlichen Lagerung von Obst und Gemüse ausländischen Ursprungs folgende Regelung getroffen:

Lagerkostenzuschläge für Äpfel und Birnen

Zur Abgeltung des bei der gewöhnlichen Lagerung bei Äpfeln und Birnen entstehenden Schwundes und Verderbes sowie der entstehenden Unkosten für die Ein- und Auslagerung darf der Lagerhalter für je volle 7 Tage Lagerung, die er nachweislich auf eigene Rechnung nach dem 15. Oktober eines jeden Jahres durchgeführt hat, 2 Zloty auf den Einstandspreis je 100 kg aufschlagen.

Hierdurch sind Schwund und Verderb in jeder Höhe

Die Marktordnung will die Ernährungssicherung für alle!

sowie die Kosten für die Ein- und Auslagerung und der Lagermiete abgegolten.

Voraussetzung für die Berechnung von Lagerkostenzuschlägen ist bei Äpfeln der Nachweis einer vierwöchentlichen Lagerung und bei Birnen ein solcher von 14 Tagen.

Ausländisches Gemüse und Zitrusfrüchte

Zur Abgeltung des bei der gewöhnlichen Lagerung von Zitrusfrüchten und Gemüse ausländischen Ursprungs entstehenden Schwundes und Verderbes sowie der entstehenden Unkosten für die Ein- und Auslagerung darf der Lagerhalter für je volle 7 Tage Lagerung, die er nachweislich auf eigene Rechnung durchgeführt hat, 1 Zloty auf den Einstandspreis je 100 kg aufschlagen.

Hierdurch sind Schwund und Verderb in jeder Höhe sowie die Kosten für die Ein- und Auslagerung und der Lagermiete abgegolten.

Voraussetzung für die Berechnung von Lagerkostenzuschlägen ist bei Gemüse der Nachweis einer 14-tägigen Lagerung, bei Zitrusfrüchten ein solcher von 4 Wochen.

Für die Berechnung von Lagerkostenzuschlägen für Obst und Gemüse aus der Erzeugung des Generalgouvernements wird auf die Bekanntmachung III B 3/100 der Regierung des Generalgouvernements, Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft, vom 15. November 41 hingewiesen.

Zagraniczne owoce i jarzyny

Urząd Kształtowania Cen przy Sekretariacie Stanu w Rządzie Generalnego Gubernatorstwa ustalił w porozumieniu z Wydziałem Głównym Wyżywienia i Rolnictwa w Rządzie Generalnego Gubernatorstwa, na zasadzie § 3 rozporządzenia o rozpiętości zysków w przywozie oraz w hurtowym i detalicznym handlu świeżymi owocami, świeżymi jarzynami oraz wszelkiego rodzaju południowymi owocami z dnia 31 lipca 1941 r., następujące normy w przedmiocie dopłaty z tytułu kosztów składowych przy normalnym magazynowaniu owoców i jarzyn zagranicznego pochodzenia.

Doplata z tytułu kosztów magazynowania jabłek i gruszek

W celu wyrównania strat spowodowanych mankiem i psuciem się przy normalnym magazynowaniu jabłek i gruszek tudzież kosztów połączonych z ich załadowaniem i wyładowaniem każdy utrzymujący owoce te na składzie ma prawo doliczyć 2 złote do ceny nabywczej każdego 100 kg, a to za każdego pełnych 7 dni trzymywania owoców na składzie, o ile jest w możności wykazać, że trzymał je na składzie, po dniu 15 października każdego roku na własny rachunek.

W dopłacie powyższej mieści się całkowite pokrycie straty spowodowanej mankiem i psuciem się owoców bez względu na tejsze wysokość oraz pokrycie kosztów załadowania, wyładowania i czynszu za najem składu.

Doplata z tytułu kosztów składowych wolno doliczać pod warunkiem wykazania, iż okres trzymywania na składzie jabłek wynosił najmniej cztery tygodnie, gruszek zaś najmniej 14 dni.

Zagraniczne jarzyny i owoce z rodzaju cytryny

W celu wyrównania strat spowodowanych mankiem i psuciem się przy normalnym magazynowaniu owoców z rodzaju cytryny (Citrus) i jarzyn zagranicznego pochodzenia tudzież kosztów połączonych z ich załadowaniem i wyładowaniem każdy utrzymujący produkty powyższe na składzie ma prawo doliczyć 1 zloty do ceny nabywczej każdego 100 kg, a to za każdego pełnych 7 dni trzymywania produktów tych na składzie, o ile jest w możności udowodnić, że trzymał je na składzie na własny rachunek.

W dopłacie powyższej mieści się całkowite pokrycie straty spowodowanej mankiem i psuciem się bez względu na tejsze wysokość oraz pokrycie kosztów załadowania, wyładowania i czynszu za najem składu.

Doplata z tytułu kosztów składowych wolno doliczać pod warunkiem wykazania, iż okres trzymywania na składzie jarzyn wynosił najmniej 14 dni, owoców z rodzaju Citrus zaś najmniej 4 tygodnie.

Doliczanie dopłat z tytułu kosztów zmagazynowania

Nie marnujcie niczego!

owoców i jarzyn wyprodukowanych w Generalnym Gubernatorstwie unormowane zostało w Obwieszczeniu III B 3/100 Rządu Generalnego Gubernatorstwa, Wydział Główny Wyżywienia i Rolnictwa, z dnia 15 listopada 1941 r.

Neue Anschrift der Hauptgruppe

Im Hinblick auf die in letzter Zeit häufig an uns gerichteten Anfragen geben wir bekannt, daß die Hauptgruppe „Ernährung und Landwirtschaft“ in der Zentralkammer für die Gesamtwirtschaft im Generalgouvernement ihren Amtssitz gewechselt hat. Da die der Hauptgruppe „Ernährung und Landwirtschaft“ im Hause Józefitów 3 zur Verfügung stehenden Diensträume nicht ausreichten, hat die Hauptgruppe das Haus Außenring 73 bezogen. Hier befinden sich nunmehr: die Hauptgeschäftsführung, die Abteilung „Innere Verwaltung“, die Personalabteilung, die Rechtsabteilung und das Presseamt. Die Abteilung „Geld- und Vermögensabteilung“ befindet sich hingegen nach wie vor im Hause Józefitów 3.

Gleichzeitig geben wir, da immer wieder Irrläufer vorkommen, im folgenden die Anschriften und Fernsprechnummern der Hauptverbände bekannt:

Hauptverband	Anschrift	Fernruf
der Getreide- und Futtermittelwirtschaft	Gertrudyst. 12	13520 App. 232
der Kartoffelwirtschaft	Wehrmachtstr. 4	21103/04
der Gartenbauwirtschaft	Szujskiegostr. 6	18192 App. 151
der Zucker- und Süßwarenwirtschaft	Gertrudyst. 12	20985/86
der Viehwirtschaft	Gertrudyst. 12	20985/86
der Eier- und Geflügelwirtschaft	Szujskiegostr. 6	21523
der Fischwirtschaft	Reichsstr. 6	22877
der Milch- und Fettwirtschaft	Nürnberggerstr. 9b	22995
der Brauwirtschaft	Hans Dürerstr. 32	13520
der Nähr- und Genussmittelwirtschaft	Hans Dürerstr. 32	20430
für Nebenerzeugnisse aus der Ernährungs- und Landwirtschaft	Hans Dürerstr. 32	
der Gaststätten- und Speisewirtschaftsbetriebe	Burgstr. 15	16840

Wir hoffen, daß mit dem vorstehenden Wegweiser allen, die Mißverständnisse und zeitraubende Irrtümer zu vermeiden wünschen, einen guten Dienst zu erweisen.

Bewirtschaftung von Wolle

Im Rahmen der Bewirtschaftung von Spinnstoffen im Generalgouvernement nimmt zwar die Wolle nur einen verhältnismäßig geringen Raum ein, ihre Bedeutung darf jedoch — gerade weil nun einmal ein Mangel daran besteht — keineswegs unterschätzt werden. Vor allem muß auf die sorgfältige Erfassung auch der kleinsten Mengen Wert gelegt werden. Es liegt auf der Hand, daß mit der Durchführung aller mit der Wollerfassung verbundenen Aufgaben nur ein Unternehmen beauftragt werden konnte, das bereits über den notwendigen Erfassungssapparat verfügte, da es sich nicht gelohnt haben würde, diesen nur für die Wollerfassung neu zu schaffen. Die Voraussetzungen für einen planvollen Einsatz bot lediglich die Landwirtschaftliche Zentralstelle, die dann auch mit der gesamten Erfassungsarbeit betraut wurde.

Die Durchführung dieser Aufgabe ist insbesondere durch den Umstand erschwert, daß ungefähr 90% der Wollschafe in kleinen und kleinsten Betrieben gehalten werden, die jeder nur 2 bis höchstens 5 Schafe besitzen. Der Anteil der größeren Schafzuchten macht somit nur 10% aus. Bei der Erfassung der anfallenden Wolle mußte also zwischen Groß- und Kleinbetrieben unterschieden werden. Zu den Großbetrieben rechnen Schafhaltungen mit mehr als 50 Schafen, während alle anderen als Kleinbetriebe eingestuft werden.

Nowy adres Grupy Głównej

Z uwagi na liczne, skierowywane do nas ostatnio, zapytania, podajemy do wiadomości, że Grupa Główna Wyżywienia i Rolnictwa w Centralnej Izbie Gospodarki Ogólnej w Generalnym Gubernatorstwie zmieniła swą siedzibę urzędową. Ponieważ biura Grupy Głównej Wyżywienia i Rolnictwa, znajdujące się dotychczas przy ul. Józefitów Nr. 3 skutkiem rozbudowy organizacji tej Grupy Głównej nie wystarczały już nawet w części na prawidłowe załatwianie spraw urzędowych, biura jej zostały przeniesione na Aussenring (Al. Mickiewicza) Nr. 73. W domu tym mieszczą się obecnie: Zarząd Główny, Wydział Administracji Wewnętrznej, Wydział Osobowy, Wydział Prawny i Biuro Prasowe. Natomiast Wydział dla spraw pieniężnych i majątkowych mieści się nadal przy ul. Józefitów nr. 3.

Jednocześnie, z uwagi na ciągle jeszcze zdarzające się omyłki, podajemy niżej adresy i numery telefonów Związków Naczelnych:

Związek Naczelny	Adres	Telefon
Gospodarki zbożem i paszami	ul. Gertrudy 12	13520/ App. 232
Gospodarki ziemniaczanej	ul. Basztowa 4	21103/04
Gospodarki ogrodniczej	ul. Szujskiego 6	18192
Gospodarki cukrem i słodyczami	ul. Gertrudy 12	App. 151 20985/86
Gospodarki bydłem	ul. Gertrudy 12	20985/86
Gospodarki jajami i drobiem	ul. Szujskiego 6	21523
Gospodarki rybnej	ul. Karmelicka 6	22877
Gospodarki mleczno-tuszczowej	ul. Jul. Lea 9 b	22995
Gospodarki browarnianej	ul. Mikołajska 32	13520
Gospodarki środków żywności i artykułów spożywczych	ul. Mikołajska 32	20430
dla produktów ubocznych z gospodarki wyżywienia i rolnictwa	ul. Mikołajska 32	
dla zakładów hotelarsko-restauracyjnych	ul. Grodzka 15	16840

Mamy nadzieję, że niniejszy informator odda cenne usługi wszystkim, którzy pragną uniknąć nieporozumień i pochłaniających wiele czasu omyłek.

Gospodarka wełną

W ramach ogólnej planowej gospodarki materiałami tkackimi w Generalnym Gubernatorstwie wełna zajmuje wprawdzie niewiele stosunkowo miejsca, znaczenia jej wszakże nie wolno niedoceniać — już choćby dlatego, że cierpimy na jej niedostatek. Dlatego też na pierwszym planie gospodarki wełną stoi jak najdokładniejsze uchwycenie nawet najmniejszych ilości surowca. Jest rzeczą oczywistą, że wykonanie całości zadań połączonych z ujęciem wełny mogło być powierzony takiemu tylko przedsiębiorstwu, które rozporządzało już potrzebny dla ujęcia aparatem, w żadnym bowiem razie nie opłacałoby się tworzyć ten aparat specjalnie dla celów ujęcia wełny. Ponieważ wszystkie potrzebne warunki dla rozwinięcia planowej akcji w tym kierunku posiadał jedynie Centralny Urząd Rolniczy, przeto jemu też zlecona została cała praca połączona z ujęciem.

Wykonanie powyższego zadania utrudnia szczególnie ta okoliczność, że około 90% pogłowia owiec wełnistych znajduje się w posiadaniu gospodarstw małych i najmniejszych, chowających zwykle nie więcej jak dwie, najwyżej do pięciu sztuk owiec. Udział gospodarstw uprawiających hodowlę owiec na większą skalę wynosi tedy zaledwie 10% ogólnego pogłowia. W akcji ujęcia produkcji wełny musiano tedy uwzględnić różnicę pomiędzy gospodarstwami wielkimi a małymi — przy czym do gospodarstw wielkich zaliczono te, które posiadają przynajmniej

Wollerfassung in Großbetrieben

Die in Großbetrieben gewonnene Wolle darf nur an die Kreisstellen der Landwirtschaftlichen Zentralstelle oder an die von ihr bestimmten Annahmestellen (Genossenschaften) abgeliefert und verkauft werden.

Die Schafschur richtet sich nach der Länge der Wolle. Merinofleischwollschafe (feinwollige) können geschoren werden, wenn die Wolle etwa 6 cm Länge erreicht hat; dies entspricht einem achtmonatigen Wollalter. Schafe mit gröberer Wolle sind bei 8 cm Woll-Länge jeweils halbjährig und Lämmer nach 4—6 Monaten zu scheren. Die vorgesehenen Schurtermine müssen für jedes Jahr im voraus der zuständigen Kreisstelle der Landwirtschaftlichen Zentralstelle gemeldet werden.

Bei Ablieferung der Wolle wird seitens der aufkaufenden Stelle ein angemessener Vorschuß gezahlt. An Stelle des Bargeldes kann der Wollablieferer auf Wunsch auch verschiedene Spinnstoffe zu amtlichen Preisen erhalten. Die Bewertung der Wolle erfolgt durch landwirtschaftliche Sachverständige nach den von der Preisbildungsstelle festgelegten Preisen. Nach der Bewertung wird der Restbetrag nur in Bargeld ausbezahlt.

Wollerfassung in Kleinbetrieben

Ein anderes Verfahren kommt bei der Erfassung der Wolle aus bäuerlichen Kleinbetrieben zur Anwendung. Die Schafe werden im Frühjahr und im Herbst in den Ortschaften gemeinschaftlich geschoren. Orte und Termin bestimmen die Bürgermeister. Die Gemeinschaftsschuren werden von den Gemeinden und den Kreisstellen der Landwirtschaftlichen Zentralstelle geleitet und überwacht. Schafhalter, die an den Gemeinschaftsschuren ordnungsgemäß teilgenommen haben, erhalten auf Wunsch ein Viertel der von ihren Schafen gewonnenen Wolle zum Verbrauch im eigenen Haushalt. Diese Wolle darf nicht beschlagnahmt werden. Die Rückgabe wird durch die „Wollrückgabebescheinigung“ bestätigt.

Die bei den Gemeinschaftsschuren gewonnene Wolle übernimmt ein Vertreter der Gemeinde und leitet sie an die Kreisgenossenschaft weiter. Jeder Schafhalter erhält sofort nach Abgabe der Wolle vom Gemeindevertreter eine „Bescheinigung über abgelieferte Wolle“ die ihn berechtigt, nach den Zuteilungen der Bewirtschaftungsstelle für Spinnstoffe zu beziehen. Nach fachmännischer Bewertung der Wolle wird dem Ablieferer der Restbetrag durch das Gemeindeamt nur in Bargeld ausbezahlt.

Verwertung der Wolle

Die aus Groß- und Kleinbetrieben stammende Wolle wird von den Kreisgenossenschaften in das Wolllager der Landwirtschaftlichen Zentralstelle in Tschenschau eingeliefert. In diesem Lager wird die Wolle nach einheitlichen und größeren Wollarten sortiert, danach gemeinsam mit Vertretern der Industrie bewertet und nach den Zuteilungen der Bewirtschaftungsstelle für Spinnstoffe und Spinnstoffwaren an die einzelnen Textilfabriken des Generalgouvernements verkauft. Vor der Weitergabe an die Fabriken wird die Wolle erneut sortiert, gewaschen und entfettet.

Dieser Ablauf der Erfassung und Verwertung der Wolle bietet sowohl für den Schafhalter als auch für die verarbeitende Industrie, die unter den gegebenen Umständen größtmöglichen Vorteile. Der Schafhalter erhält für die verkauften Mengen angemessene, der Qualität der gelieferten Wolle entsprechende Preise, und hat weiterhin die Möglichkeit Spinnstoffe für den eigenen Bedarf im Austauschwege zu erhalten. Die Industrie wiederum ist der Mühe enthoben, kleine Mengen verschiedener Sorten und Qualitäten kaufen zu müssen, da sie die Wolle bereits in sortiertem, gewaschenem und auch entfetteten Zustande übernehmen kann.

50 sztuk owiec, wszystkie i inne zaś do kategorii gospodarstw małych.

Ujęcie wełny w gospodarstwach wielkich

Wełna pochodząca z produkcji gospodarstw wielkich może być dostarczana i zbywana tylko Biurom powiatowym Centralnego Urzędu Rolniczego lub też wyznaczonym przezeń stacjom odbiorczym (spółdzielniom).

Strzyżenie owiec zależy od długości wełny. Cienkowłniste merynosy można już strzyć, gdy wełna osiągnie długość 6 cm; odpowiada to ośmiomiesięcznemu okresowi porostu wełny. Owce z wełną grubszą należy strzyć, gdy wełna urosła do 8 cm, tj. co pół roku, jagnięta zaś po 4—6 miesiącach. Przewidywane terminy strzyżenia muszą być zgłaszane corocznie z góry właściwemu Biuru powiatowemu Centralnego Urzędu Rolniczego.

Przy odstawie wełny instytucja dokonywująca zakupu wypłaca dostawcy odpowiednią zaliczkę. Zamiast gotówki dostawca wełny może otrzymać na żądanie rozmaite materiały tkackie po cenach urzędowych. Oceny wartości wełny dokonywa rzeczoznawca rolniczy w granicach cen ustalonych przez Urząd Kształtowania Cen. Po dokonaniu oceny wypłaca się resztę już tylko w gotówce.

Ujęcie wełny w gospodarstwach małych

Zupełnie inaczej odbywa się ujęcie wełny pochodzącej z produkcji gospodarstw małych. Na wiosnę i jesienią odbywa się w poszczególnych miejscowościach wspólne strzyżenie owiec. Miejsce i czas strzyży wyznaczają burmistrzowie (wójtowie). Kierownictwo i nadzór nad takim wspólnym strzyżeniem sprawują zarządy gmin i Biura powiatowe Centralnego Urzędu Rolniczego. Hodowcy owiec, których zwierzęta wzięły prawidłowy udział we wspólnym strzyżeniu, otrzymują na żądanie czwartą część uzyskanej z ich owiec wełny na potrzeby własnego gospodarstwa. Ta część wełny wolna jest od zajęcia i konfiskaty. Na zwróconą sobie część wełny hodowca otrzymuje „poświadczenie zwrotu wełny“.

Cały zapas wełny uzyskany z łącznego strzyżenia owiec odbiera przedstawiciel gminy i skierowuje go dalej do Spółdzielni powiatowej. Każdy hodowca owiec otrzymuje niezwłocznie po dokonaniu odstawy wełny od przedstawiciela gminy „poświadczenie odstawy wełny“, które uprawnia go do otrzymania zaliczki w gotówce wzgl. na żądanie w materiałach tkackich. Po dokonaniu fachowej oceny wełny Urząd gminny wypłaca dostawcy resztę ceny, już tylko w gotówce.

Zużytkowanie wełny

Uzyskane zapasy wełny, pochodzące z produkcji zarówno wielkich jak i małych gospodarstw, przesyła się do składu wełny Centralnego Urzędu Rolniczego w Częstochowie, gdzie podlegają sortowaniu na jednolite, większe partie oraz ocenie, przeprowadzanej przy udziale przedstawicieli przemysłu, po czym, w ramach przydziałów ustalonych przez Urząd dla gospodarki tkaninami i materiałami tkackimi, sprzedawane są poszczególnym fabrykom Generalnego Gubernatorstwa. Przed wysyłką do fabryk wełnę poddaje się jeszcze ponownemu sortowaniu oraz oczyszczeniu i odtluszczeniu.

Powyższy sposób ujęcia i użytkowania wełny zapewnia możliwie największe korzyści zarówno hodowcy owiec jak i przemysłowi przerabiającemu. Hodowca otrzymuje za sprzedaną wełnę zadowalające ceny, odpowiadające zresztą jakości dostarczonego materiału, a jednocześnie może w drodze wymiany otrzymać tkaniny na własne potrzeby. Przemysł zaś uwolniony jest od kłopotów, połączonych z koniecznością zakupywania w małych ilościach wełny o najrozmaitszym gatunku i jakości, odbiera bowiem wełnę w stanie już posortowanym, oczyszczonym, a nawet odtluszczonym.

Es ist zu erwarten, daß alle die für die Wollerfassung getroffenen Maßnahmen auch dazu beitragen werden, den einzelnen Schafzüchter zur Steigerung seiner Produktion, aber auch zur Verbesserung der Rohware anregen werden. Auch auf diesem Gebiet der Erzeugungsschlacht hat damit die Landwirtschaftliche Zentralstelle erneut die Fähigkeiten ihrer Organisation unter Beweis gestellt.

Viehzählung in G. G.

In jedem Jahr findet im Generalgouvernement eine allgemeine Viehzählung statt. Die Regierung des Generalgouvernements (Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft) bestimmt durch Anordnung Tag und Umfang der Zählung.

Die Regierung des Generalgouvernements (Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft) kann außer der allgemeinen Viehzählung Sonder- und Teilzählungen für einzelne oder mehrere Vieharten anordnen, und zugleich mit den Viehzählungen andere ergänzende Erhebungen durchführen. Die Zählungen und Erhebungen werden durch die Regierung des Generalgouvernements (Statistisches Amt) durchgeführt. Sie berätet die Zählungen und Erhebungen vor, erläßt die zu ihrer Durchführung notwendigen Verwaltungsanordnungen, liefert die erforderlichen Erhebungspapiere und bearbeitet das Urmaterial. Den Gemeindebehörden obliegt es, die hierzu erforderlichen örtlichen Feststellungen und Ermittlungen zu treffen. Die Erhebungspapiere werden ihnen von der Regierung des Generalgouvernements (Statistisches Amt) geliefert.

Die Gemeindebehörden können für die Zählungen und Erhebungen ehrenamtlich tätige Zähler bestellen; zur Übernahme dieses Ehrenamtes ist jedes Gemeindeglied verpflichtet.

Die Viehhalter sowie andere Personen, die bei Zählungen und Erhebungen um Erteilung von Auskünften ersucht werden, sind verpflichtet innerhalb der gesetzten Frist die geforderten Angaben zu machen und Auskünfte zu erteilen. Den Zählern ist die Besichtigung von Ställen und Örtlichkeiten, in denen Vieh gehalten wird oder gehalten werden kann, zu gestatten. Veterinärpolizeiliche Anordnungen, die den Personenverkehr beschränken, gelten auch für die Zähler. Die Viehhalter haben die Zähler auf bestehende Anordnungen hinzuweisen.

Die mit der Durchführung der Zählungen und Erhebungen betrauten Personen sind zur Verschwiegenheit über die ihnen zur Kenntnis gelangten Angaben über die Tierbestände, Einrichtungen und Betriebsverhältnisse verpflichtet. Die Zähler sind hierauf bei ihrer Bestellung besonders hinzuweisen.

Mit Gefängnis bis zu einem Jahre und mit Geldstrafe oder mit einer dieser Strafen wird jeder bestraft,

1. wer vorsätzlich der Verpflichtung nicht oder nicht rechtzeitig nachkommt oder wissentlich unrichtige oder unvollständige Angaben macht,
2. wer sich den Vorschriften zuwider weigert, den Zählern die Besichtigung der Ställe und sonstigen Örtlichkeiten zu gestatten.

In die Fällen des Abs. 1 Nr. 1 kann gegen einen Viehhalter neben der Strafe auf Einziehung des Viehs erkannt werden, dessen Vorhandensein er wissentlich verschwiegen hat, auch wenn es ihm nicht gehört. Ebenso wird bestraft, wer gegen die Pflicht zur Verschwiegenheit nach § 7 verstößt.

Die Verordnung tritt am Tage der Verkündung in Kraft.

Należy oczekiwać, że wszystkie zarządzenia i kroki, przedsięwzięte w celu skutecznego ujęcia produkcji wełny, przyczynią się także i do tego, aby zachęcić hodowców do podniesienia produkcji, a w dalszym następstwie także do polepszenia jakości towaru surowego. Centralny Urząd Rolniczy wykazał więc i na tym odcinku kampanii produkcyjnej celowość i sprężystość swej organizacji.

Spis zwierząt w Gen. Gub.

Corocznie odbywa się w Generalnym Gubernatorstwie ogólny spis zwierząt. Rząd Generalnego Gubernatorstwa (Główny Wydział Wyżywienia i Rolnictwa) ustala drogą zarządzenia dzień i okres spisu.

Rząd Generalnego Gubernatorstwa (Główny Wydział Wyżywienia i Rolnictwa) może oprócz ogólnego spisu zwierząt zarządzić specjalne i częściowe spisy dla pojedynczych lub więcej gatunków zwierząt i równocześnie ze spisami zwierząt inne badania uzupełniające przeprowadzić. Spisy i badania przeprowadza Rząd Generalnego Gubernatorstwa (Urząd Statystyczny), który przygotowuje spisy i badania, wydaje konieczne dla ich przeprowadzenia zarządzenia administracyjne, dostarcza potrzebnych do badań papierów i opracowuje materiał pierwotny. Na urzędach gminnych ciąży obowiązek przeprowadzenia potrzebnych w tym wypadku stwierdzeń i dochodzeń miejscowych. Potrzebnych do badań papierów dostarcza im Rząd Generalnego Gubernatorstwa (Urząd Statystyczny).

Urzędy gminne mogą dla spisów i badań ustanowić honorowych rachmistrzów spisowych; do przyjęcia tego honorowego urzędu zobowiązany jest każdy członek gminy.

Bezpośredni posiadacze zwierząt, jak i inne osoby, do których zwrócono się podczas spisów i badań o udzielenie informacji, zobowiązani są w przeciągu ustalonego terminu do podania żądanych danych i udzielenia informacji. Rachmistrzom spisowym należy zezwolić na przegląd stajen i miejsc, w których zwierzęta się trzyma lub trzymać nie mogą. Zarządzenia weterynaryjno-policyjne, ograniczające ruch osobowy, obowiązują również odnośnie do rachmistrzów spisowych. Bezpośredni posiadacze zwierząt

Czytajcie także

„WZOROWĄ GOSPODARKEŃ”

Zamawiać w Wydawnictwie Rolniczym,
Kraków, ulica Juliusza Lea 5a.

winni rachmistrzom spisowym zwrócić uwagę na istniejące zarządzenia.

Karze więzienia do jednego roku i grzywnie lub jednej z tych kar podlega każdy,

1. kto umyślnie zobowiązania nie spełni albo nie spełni na czas, lub kto umyślnie podaje nieprawdziwe lub niepełne dane,
2. kto wbrew przepisom wzbrania się od udzielenia zezwolenia rachmistrzom spisowym na przegląd stajen i innych miejsc.

W wypadkach ust. 1 p. 1 można przeciw bezpośredniemu posiadaczowi zwierząt orzec konfiskatę zwierząt, których istnienie świadomie przemilkł, chociażby do niego nie należały. Tej samej karze podlega, kto wykroczył przeciw obowiązkowi zachowania tajemnicy.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Fragekasten Skrzynka zapyań

Lohnvermahlungsverträge

Frage: Unter welchen Bedingungen sind Handelsmühlen zum Abschluß von Lohnvermahlungsverträgen berechtigt?

Antwort: In allen Fällen, in denen Handelsmühlen Getreide für fremde Rechnung und gegen Barlohn — z. B. für die Landwirtschaftliche Zentralstelle und ihre Erfassungsstellen, sowie die Wehrmacht, verarbeiten wollen, sind schriftliche Verträge zu schließen und dem zuständigen Amt des Distrikts, Abt. Ernährung und Landwirtschaft zur Genehmigung vorzulegen.

Die Aufträge werden nur an solche Mühlen erteilt, für die eine Verarbeitungsmenge für Jahr und Monat festgesetzt worden ist und die imstande sind, einwandfreie, den geltenden Vorschriften Mahlerzeugnisse herzustellen.

Bei der Abschließung von Lohnvermahlungsverträgen sind folgende Grundsätze zu beachten:

1. Umfang des Auftrages, Zeitpunkt der Lieferung und Art der Vermahlung bestimmt der jedesmalige Mahlvertrag.
2. Die Mühle ist von der bevorstehenden Lieferung des Mahlgutes rechtzeitig zu benachrichtigen. Wenn begründete Zweifel vorhanden sind, ob aus dem gelieferten Brotgetreide den Anforderungen entsprechende Erzeugnisse hergestellt werden können, kann die Mühle auf die Übernahme des Mahlgutes verzichten.
3. Als geliefertes Gewicht gilt das bahnamtlich festgesetzte Gewicht der Empfangsstation. Wenn solches derartig nicht festzustellen ist, gilt das von der Mühle festgestellte Gewicht, jedoch ist dem Auftraggeber rechtzeitig die Möglichkeit zur Nachprüfung zu geben.
4. Das Mahlgut ist von der Mühle sachgemäß einzulagern und in mahlfähigem Zustand zu erhalten. Bei Gefahr einer Verschlechterung oder des Verlustes ist von der Mühle der Auftraggeber zu benachrichtigen, der die Kosten der notwendigen Bearbeitung zu tragen hat. Die Mühle haftet für gute Lagerung, etwaige Verluste und Beschädigungen des Mahlgutes. Der Lagerschwund darf 2,5 von 1000 je Tonne Brotgetreide und Monat nicht überschreiten. Bei Lagerung über 14 Tage hinaus trägt die Lagerkosten der Auftraggeber.
5. Die Mühle hat im Rahmen der genehmigten Monatsverarbeitungs- und nach dem in Distrikt jeweilig genehmigten Ausmahlungsgrad zu vermahlen. Erhöhung der Vermahlungsmenge sowie Abziehen von Gries und Dunst bedürfen der besonderen Genehmigung des Amtes des Distriktes. Der Feuchtigkeitsgehalt des Mehles darf sofern gesundes, handelsübliches Getreide übernommen wurde, 16 von Hundert nicht übersteigen.
6. Das Mehl ist von der Mühle netto abzusacken. Die Säcke, welche ihr zurückgegeben werden, stellt die Mühle. Bei Anwendung von Papiersäcken trägt die Ersterkosten der Auftraggeber. Das Mehl ist durch die vorgeschriebenen Sackanhänger und außerdem durch Eigentumsschilder als Eigentum des Auftraggebers zu kennzeichnen.
7. Als Mahllohn darf die Mühle höchstens 6,— Zl. je dz. berechnen.
8. Der Auftraggeber ist berechtigt, gewisse Mengen von dem Mahlgut abzurufen. Die Mühle erhält in diesem Falle Lagergeld.
9. Im übrigen sind für den Lohnvermahlungsvertrag die Bestimmungen der Art. 480 ff des Obligationenrechts betr. Werkvertrag anzuwenden.

Umowy przemiału za gotówkę

Pytanie: Na jakich warunkach są młyny handlowe uprawnione zawierać umowy o przemiał za gotówką zapłać?

Odpowiedź: We wszystkich wypadkach, w których młyny handlowe zamierzają przemleć zboże na cudzy rachunek i za zapłać w gotówce — np. dla Centralnego Urzędu Rolniczego i jego składnic zbiorczych oraz dla wojska, należy zawrzeć piśmienne umowy i przedłożyć je właściwemu Urzędowi Dystryktu, Oddz. Wyżywienia i Rolnictwa, celem potwierdzenia.

Zlecen udziela się tylko takim młynom, dla których został ustalony kontyngent roczny i miesięczny i które są w stanie wytwarzać przetwory młynarskie, nie podlegające zarzutom i odpowiadające obowiązującym przepisom.

Przy zawieraniu umów o przemiał za gotówkę należy przestrzegać następujących przepisów:

1. Zakres zlecenia, czas dostawy i rodzaj przemiału określa każdorazowo umowa o przemiał.
2. O mającej nastąpić dostawie zboża przeznaczonego na przemiał należy młyn na czas zawiadomić. Jeżeli istnieją uzasadnione wątpliwości, czy jest możliwe wytworzyć z dostarczonego zboża produkty odpowiadające wymaganiom, może młyn zrezygnować z przyjęcia go.
3. Jako dostarczoną wagę uważa się wagę, ustaloną urzędowo na stacji przeznaczenia. Jeżeli wagi w ten sposób nie można ustalić, obowiązuje waga ustalona przez młyn; zlecającemu należy jednakże na czas umożliwić skontrolowanie jej.
4. Młyn winien zboże przeznaczone na przemiał umieścić w odpowiedni sposób na składzie i utrzymywać je w stanie zdatnym do przemiału. W razie niebezpieczeństwa pogorszenia lub zniszczenia winien młyn zawiadomić zlecającego, który ponosi koszty koniecznej obróbki. Młyn odpowiada za dobre składowanie, jakiegokolwiek straty i uszkodzenia zboża przeznaczonego na przemiał. Zanik na składzie nie może przekraczać 2,5 od tysiąca za każdą tonę zboża chlebowego miesięcznie. W wypadku składowania na okres dłuższy niż 14 dni ponosi koszty składowania zlecający.
5. Młyn winien dokonywać przemiału w ramach zatwierdzonego kontyngentu miesięcznego i z stopniem przemiału, każdorazowo w Dystrykcie dozwolonym. Podwyższenie kontyngentu przemiałowego oraz odciąganie grysiku grubszego i manny wymaga odrębnego zezwolenia Urzędu Dystryktu. Zawartość wilgoci mąki nie może przekraczać 16 od sta, o ile zostało dostarczone zboże zdrowe, o jakości w handlu przyjętej.
6. Młyn winien mąkę pakować w worki netto. Młyn dostarcza worków, które mu się zwraca. Przy użyciu papierowych worków ponosi zlecający koszty nabycia. Mąkę należy oznaczać przepisanyymi przywieszkami, a poza tym tablicami, wskazującymi własność zlecającego.
7. Jako wynagrodzenie za przemiał wolno młynowi policzyć najwyżej 6 zł. za kwintal.
8. Zlecający jest uprawniony zadysponować pewnymi zbiorami zboża, przeznaczonego na przemiał. W tym wypadku otrzymuje młyn składowe.
9. Poza tym należy stosować do umowy o przemiał za dopłać postanowienia Art. 480 i nast. Kodeksu Zobowiązań, dotyczące umowy o czynność.

Getreidelieferungen mit Gewichtsmanko

Frage: Wie sollen Handelsmühlen verfahren, wenn sie Getreidelieferungen mit Gewichtsmankos erhalten?

Antwort: Das den Handelsmühlen gelieferte Getreide erleidet während des Eisenbahntransportes unter Umständen Gewichtsverluste, deren Erstattung für die Abnehmer von Bedeutung ist. Es ist verständlich, daß von der Landwirtschaftlichen Zentralstelle nur solche Gewichtsverluste erstattet werden können, von denen einwandfrei nachweisbar ist, daß sie während des Eisenbahntransportes entstanden sind.

Wenn Grund zur Annahme besteht, daß das gelieferte Getreide, das dem Inhalt des Frachtbriefes entsprechende Gewicht nicht besitzt, hat die Handelsmühle in erster Linie bahnamtliche Verwiegung des vollen und leeren Waggons auf der Mühlenempfangsstation zu beantragen. In den Fällen, in denen dieses nicht möglich sein sollte, z. B. infolge Fehlens einer bahnamtlichen Waage, hat die Handelsmühle bei der zuständigen Kreisgenossenschaft zu beantragen, daß das Gewicht des gelieferten Getreides gemeinsam mit einem Angestellten der Genossenschaft festgestellt wird. Wenn die Zuziehung eines Angestellten der Genossenschaft ebenfalls nicht möglich ist, ist eine eidesstattliche Versicherung anzufertigen, die der Betriebsführer und diejenigen Angestellten, die bei der Verwiegung zugegen waren, zu unterschreiben haben.

Wenn obige Voraussetzungen erfüllt sind, kann die Handelsmühle Wertersatzung des nachweisbaren Mankos bei der Landwirtschaftlichen Zentralstelle in Krakau, Hans Dürer-Straße 32, beantragen. Der Antrag ist schriftlich zu stellen, der Frachtbrief im Original, mit Verwiegungsprotokoll und evtl. eidesstattlicher Versicherung in eingeschriebenem Brief beizufügen.

Ausgleichsabgaben für Metzgetreide

Frage: Sind Handelsmühlen verpflichtet, für das von den Lohn- und Umtauschmühlen gekaufte Metzgetreide Ausgleichsabgaben an die Landwirtschaftliche Zentralstelle zu entrichten?

Antwort: Gemäß § 1 der 1. Anordnung des Vorsitzenden des Verw. Rates der Landwirtschaftlichen Zentralstelle über Ausgleichsabgaben für das Wirtschaftsjahr 1941/42 sind die Handelsmühlen und andere Erfassungsstellen insbes. Händler, die Getreide vom Erzeuger auf eigene Rechnung erwerben, verpflichtet, an die Landwirtschaftliche Zentralstelle Ausgleichsabgaben zu entrichten, deren Höhe sich je nach der Zeit des Einkaufes und der Getreideart zwischen Zl. 1,— und Zl. 4,— für je 100 kg. eingekauftes Brotgetreide bewegt. Die Genannten sind ebenfalls Abnehmer der von den Lohn- und Umtauschmühlen einbehaltenen Getreidemengen (Metzgetreide), die Ihnen diese regelmäßig zu melden haben.

Soweit es sich um Metzgetreide handelt, sind die Handelsmühlen und zugelassenen Getreidehändler jedoch nicht ungünstiger gestellt.

Dem positiven Wortlaut der Anordnung über Ausgleichsabgaben nach haben die Mühlen (Handelsmühlen), Händler und Genossenschaften Ausgleichsabgaben von solchen Brotgetreidemengen zu entrichten, welche beim Erzeuger eingekauft werden. Da die Lohn- und Umtauschmühlen das Metzgetreide auf Grund Werkvertrages (Art. 480 ff. des Oblig. Rechts) und übereinstimmend mit § 6. Abs. 1 und 2 der Anordnung über die Preisfestsetzung für Getreide usw. vom 2. 8. 1941 als Naturallohn vom Erzeuger verdienen, selbst aber keine Erzeuger sind, sind die Käufer dieser Getreidemengen nicht verpflichtet, von Ihnen Ausgleichsabgaben zu entrichten.

Dоставы збо́а з убыткэм ва́ги

Pytanie: Jak mają postępować młyny handlowe, gdy otrzymują dostawy zboża z ubytkiem wagi?

Odpowiedź: Zboże dostarczane młynom handlowym doznaje podczas transportu kolejowego w pewnych okolicznościach ubytku wagi, którego wynagrodzenie może mieć znaczenie dla odbiorcy. Łatwo zrozumieć, że Centralny Urząd Rolniczy może być obowiązany do wypłaty odszkodowania za ten tylko ubytek wagi, co do którego można bez wątpienia udowodnić, iż powstał on podczas transportu kolejowego.

Jeżeli tedy zachodzi podstawa do przypuszczenia, że dostarczona przesyłka zboża nie posiada pełnej wagi, uwiarygodnionej w treści listu frachtowego, młyn handlowy powinien przede wszystkim zażądać od władz kolejowych zważenia pełnego i próżnego wagonu na stacji odbiorczej. W wypadkach, w których okaże się to niemożliwe, np. dla braku wagi na koleji, powinien młyn handlowy zwrócić się do najbliższej spółdzielni powiatowej z prośbą o stwierdzenie wagi dostarczonego zboża w obecności urzędnika spółdzielni. Jeżeli także i obecność urzędnika spółdzielni nie jest możliwa, należy sporządzić stosownej treści pisemne zapewnienie w miejsce przysięgi, które podpisać winien kierownik młyna i ci jego współpracownicy, którzy przy przeważaniu zboża byli obecni.

O ile wymogi powyższe są spełnione, młyn handlowy ma prawo żądać zwrotu wartości brakującego zboża, stosownie do wykazanego ubytku wagi, od Centralnego Urzędu Rolniczego w Krakowie, ul. Mikołajska Nr. 32. Żądanie to należy wnieść na piśmie, przesyłką poleconą, z dołączeniem listu frachtowego w oryginale oraz protokołu przeważania zboża i ewentualnego zapewnienia w miejsce przysięgi.

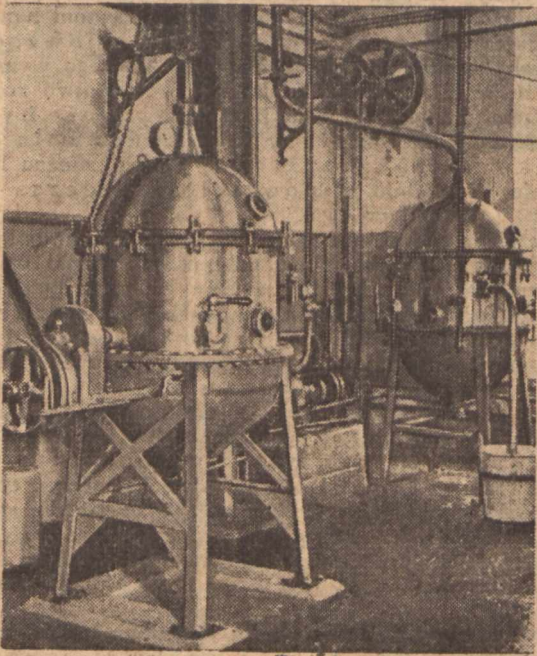
Opłaty wyrównawcze za miarki

Pytanie: Czy młyny handlowe są zobowiązane uiszczać opłaty wyrównawcze na rzecz Centralnego Urzędu Rolniczego od miarki, zakupionej od młynów trudniących się przemiałem za opłatą i na zamianę?

Odpowiedź: W myśl § 1 Zarządzenia Przewodniczącego Rady Zarz. Centralnego Urzędu Rolniczego dot. opłat wyrównawczych za rok 1941/42 są młyny handlowe i inne składnice zbiorcze, a w szczególności kupey zbożowi, którzy nabywają zboże od producenta na własny rachunek, zobowiązane uiszczać opłaty wyrównawcze na rzecz Centralnego Urzędu Rolniczego, których wysokość się waha zależnie od czasu zakupu i rodzaju zboża między 1,— zł a 4,— zł za 100 kg zakupionego zboża. Wymienieni są również odbiorcami zboża (miarki) zatrzymanego przez młyny, trudniące się przemiałem za zapłatą i na zamianę, a które młyny te winny im regularnie zgłaszać.

Ponieważ spółdzielnie działają przy ujęciu zboża na zlecenie Centralnego Urzędu Rolniczego, nie pobiera się od nich w roku gospodarczym 1941/42 według praktyki Centralnego Urzędu Rolniczego opłat wyrównawczych od zakupionego zboża chlebowego. Jeżeli chodzi o t. zw. miarkę, znajdują się jedne młyny i dopuszczeni kupey zbożowi w nie gorszej sytuacji. Według pozytywnego brzmienia zarządzenia o opłatach wyrównawczych winny młyny (młyny handlowe), handlarze i spółdzielnie uiszczać opłaty wyrównawcze od tych ilości zboża, które zakupują u producenta. Ponieważ młyny, trudniące się przemiałem za zapłatą i na zamianę, zarabiają miarkę od producenta na podstawie umowy o czynność (Art. 480 nast. Kodeksu Zobowiązań) i zgodnie z § 6 ust. 1 i 2 Zarz. o ustanowieniu cen za zboże itp. z dnia 2. 8. 1941 jako wynagrodzenie w naturze, same jednakże nie są producentami, nabywcy tych ilości zboża nie są obowiązani uiszczać od nich opłat wyrównawczych.

FRUCTOSA

*Marmelade
und Konserven*

PAPIER FÜR VERPACKUNG UND VERWALTUNG

PAPIERGROSSHANDLUNG

Michał Fleischer

TREUHÄNDIGE VERWALTUNG

Krakau, Reichsstraße 6

Tel. 106-38 und 175-56

Lemberg, Sixtusstraße 23

Tel. 224-22

Maszyny do wyro-
bu dachówek ce-
mentowych, formy
do rur Portland
Cement, wapno,
farby cemento-
we, materiały bu-
dowlane sprzedaż
„Maszynobit”
Dom Przemysłowo-
Handlowy Klement
Jura, Kraków ul.
Krowoderska L. 4,
Telefon Nr. 183-30
Skład warszawy:
Genie 6

Meble - darmo

przesyłka na prowincję.

Wybór sypialni, stołowych,

gabinetów, salonów, szaf,

tapczanów

Warszawa, Świętokrzyska 12 (Sklep)

BIER · SCHNÄPSE · LIMONADEN

in bekannter Güte empfiehlt

A. G. Haberbuseh u. Schiele

Warschau, Grzybowskastr. 58

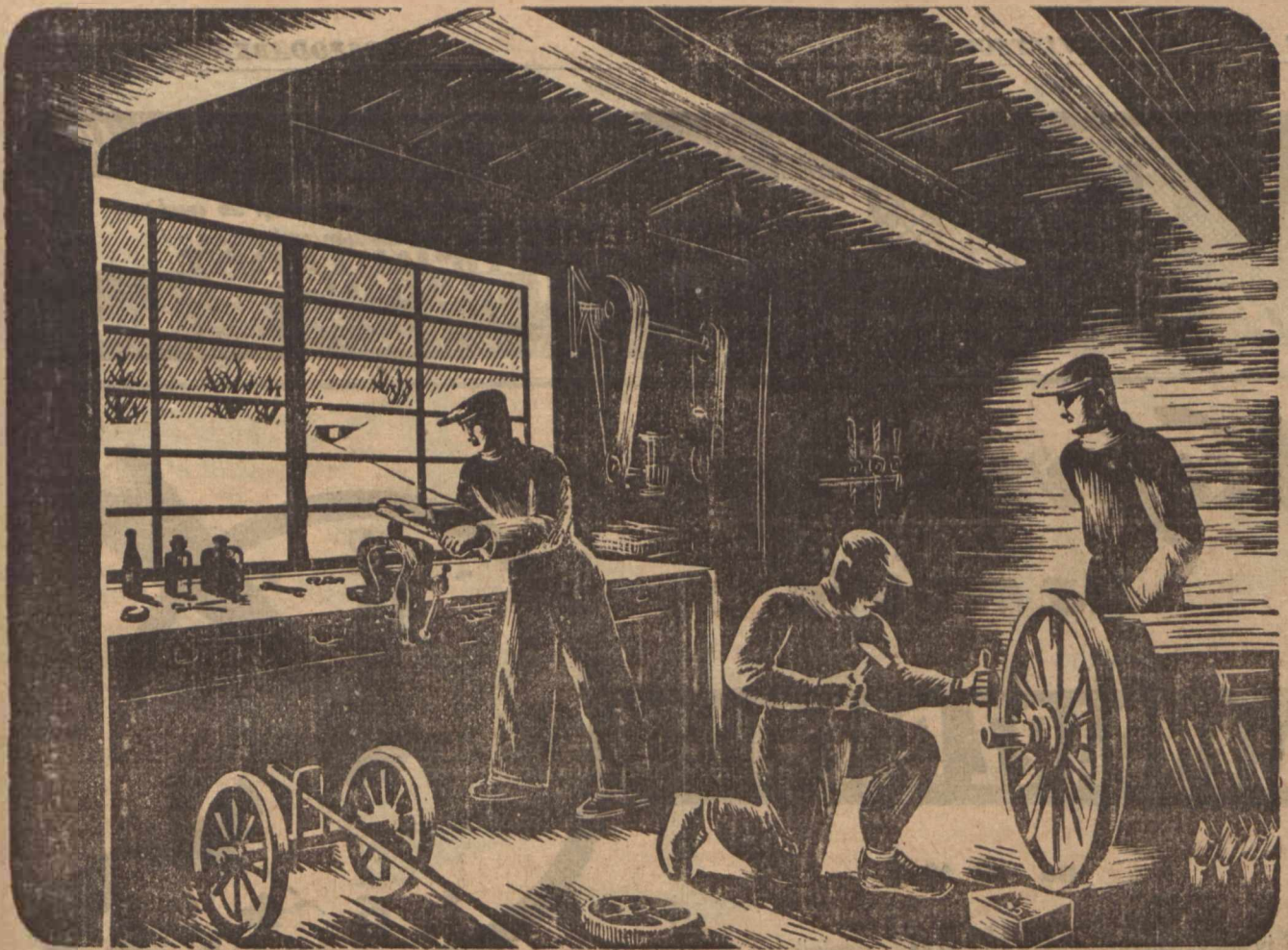
Gegr. 1846 rok zał.

PIWA · WÓDKI · LEMONIADY

znane ze swej jakości poleca

A. G. Haberbuseh u. Schiele

Warszawa, Grzybowska 58

**Die Zeit ist
richtig gewählt...**

denn im Winter kann die Landmaschinen-Reparaturwerkstatt die Maschinen und Geräte in Ruhe durchsehen, weil die Arbeit nicht drängt. So werden Sie gut beraten und können der kommenden Ernte beruhigt entgegensehen. In Ihrem Besitz haben Sie dann voll leistungsfähige Maschinen, die Ihnen durch störungslose Arbeit immer große Freude bereiten werden. Bauer! Darin liegt ein großer Vorteil!

**Pora została wybra-
na odpowiednio...**

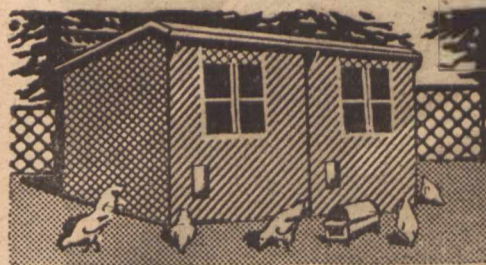
gdyż zimą, kiedy prace gospodarskie nie naglą, może warsztat reparacyjny maszyn rolniczych przejrzeć maszyny i sprzęt w spokoju. — Dobrze zostaniesz zatem obsłużony i możesz spokojnie oczekiwać następnych żniw. W Twoim posiadaniu będą maszyny sprawnie działające, a ich praca bez przeszkód sprawi Ci wiele radości. Gospodarzu! W tym leży duży zysk!

LANDWIRTSCHAFTLICHE ZENTRALSTELLE

WARSZTATY REPERACYJNE • OBSŁUGA KLIENTÓW • CZĘŚCI ZASTĘPCZE

W CAŁYM GENERALGOUVERNEMENT

Wszystko niezbędne do **HODOWLI DROBIU** znajdziesz u **REINHARDT**

APARATY WYLĘGOWE sztuczne kurobi, sprzęt do wychowu
URZĄDZENIA KURNIKOWE u najlepszym wykonania

ERNST REINHARDT

aparaty wylęgowe i sprzęt do hodowli drobiu
VILLINGEN (SCHW) Schwenninger str. 3.

gennikow

*Najwyższy czas
zamówić*

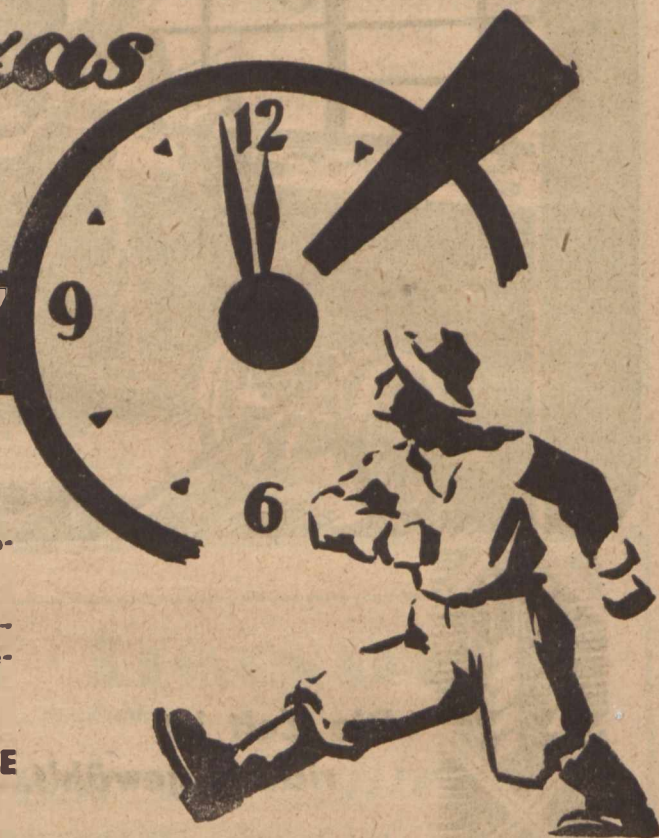
KALENDARZ ROLNICZY

na rok 1942

100 tysięcy rodzin — **Milion** czytelników — to gromada Kalendarza Rolniczego w roku 1941.

By tego całorocznego doradcy nie zabrakło w Twoim domu — musisz już dzisiaj wypełnić niżej podane zamówienie i przesłać pod adresem

WYDAWNICTWO ROLNICZE
KRAKÓW, Juliusza Lea 5a.

Tu odciąć!

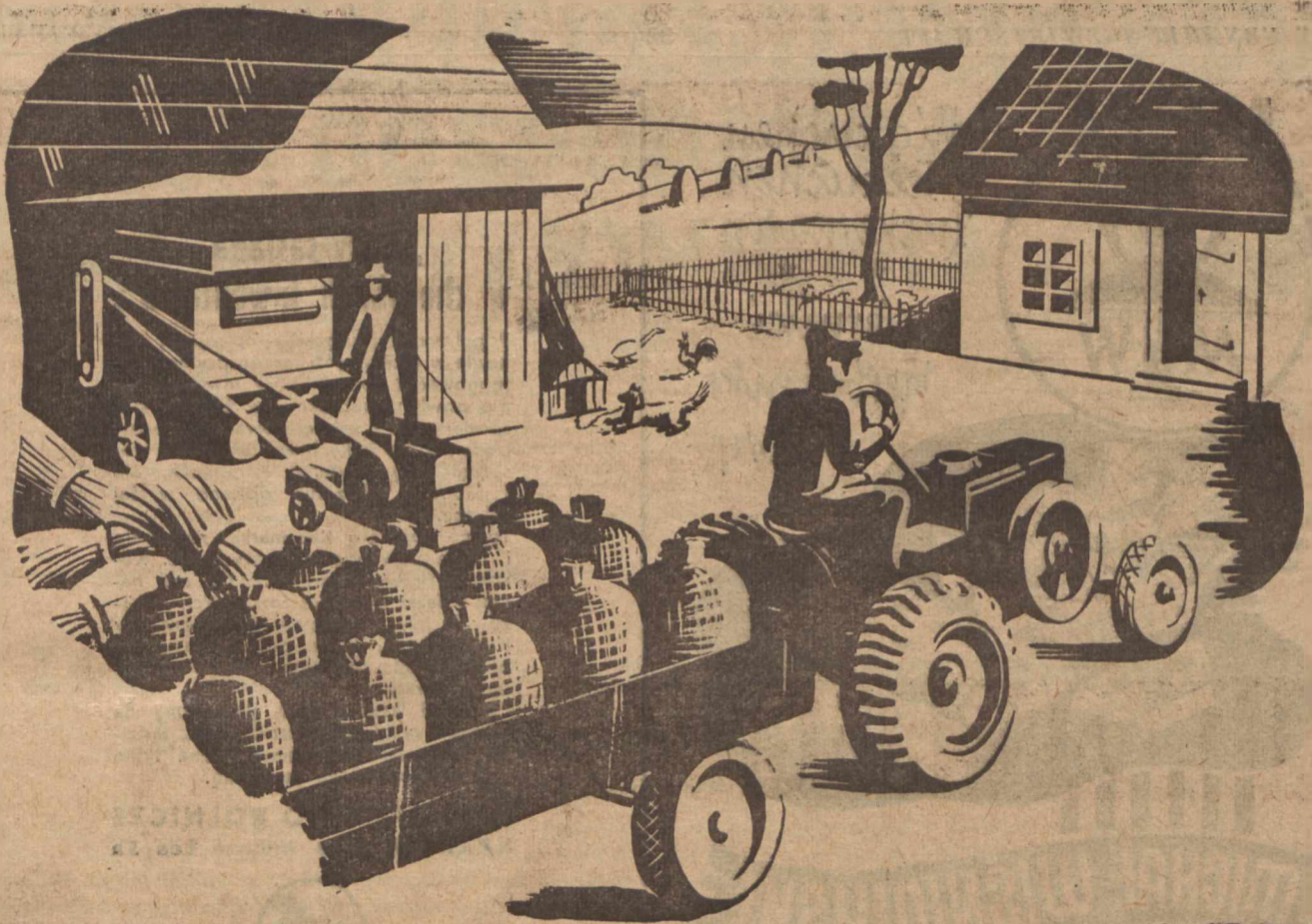
Zamówienie

Niniejszym zamawiam w Wyd. Roln., Kraków, Nürnbergerstr. (Jul. Lea) 5a, sztuk „Kalendarza Rolniczego” na rok 1942 w cenie 3 zł. za sztukę. — Dostawa za pobraniem pocztowym.

Imię i nazwisko:

Miejscowość: Poczta:

Ulica: Powiat:

Vom Kraftbedarf in der Landwirtschaft...

Vielfältig ist der Kraftbedarf in den landwirtschaftlichen Betrieben. Es wird dabei Kraft zum Antreiben der ortsfesten Maschinen, ebenso Kraft zum Ziehen der Geräte und Maschinen auf dem Felde und schließlich Kraft zum Transport der landwirtschaftlichen Erzeugnisse und Betriebsmittel benötigt. Der Schlepper ist dabei die weitaus geeignetste Kraftquelle, durch die viel teure Muskelkraft ersetzt und in jedem Falle wirtschaftliches Arbeiten ermöglicht wird. Sein Einsatzbereich im landwirtschaftlichen Betrieb ist praktisch unbegrenzt. Darüber hinaus sind aber auch der ortsfeste Verbrennungsmotor und der Elektromotor für die bäuerliche Hofwirtschaft von großer Bedeutung.

O zapotrzebowaniu siły w gospodarstwie wiejskim...

Różnorakie zapotrzebowanie siły w gospodarstwie rolnym zmusza nas do szukania siły do zapędu maszyn stałych, do ciągnięcia sprzętu i maszyn w polu, a w końcu także do transportowania płodów rolniczych. Traktor jest w tych wszystkich wypadkach najodpowiedniejszym źródłem siły, która zastępuje o wiele droższą siłę mięśni. Za pomocą traktora wykonać możemy wszystkie prace gospodarskie, ponieważ praktycznie jego zastosowanie jest nieograniczone. Wielkie znaczenie dla prac gospodarskich w obrębie zabudowań ma także stały motor spalinowy i elektryczny.

LANDWIRTSCHAFTLICHE ZENTRALSTELLE
KUNDENDIENST • REPARATURWERKSTÄTTEN • ERSATZTEILLÄGER

ÜBERALL IM GENERALGOUVERNEMENT

Honigkuchen
Teekuchen
Zuckerwaren

*
*
mierniki
herbatniki
cukry
*

MICHAŁ WISNIOWSKI

WARSAWA, ul. Polna 30. Tel. centr. 706-66

„Rady sąsiada w chorobach inwentarza“.

Popularnej tej książki — opisującej ciekawie w jaki sposób ma gospodarz pielęgnować i leczyć chory inwentarz — nie powinno zabraknąć w żadnym gospodarstwie. Z zainteresowaniem śledzić będziesz nie tylko liczne kłopoty i nieszczęścia gospodarza Kaczmarka, ale i radosne zdarzenia opisane w tej książce.

To co spotkało Kaczmarka, może się i Tobie pewnego dnia wydarzyć. Korzystaj przeto z praktycznych rad naszej książki i słuchaj rozsądnych wskazówek, jakich udzielają wierni doradcy Kaczmarkowi, a na pewno utrzymasz swój inwentarz zdrowo i unikniesz niejednej straty.

Ponieważ książek tych posiadamy na składzie tylko ograniczoną ilość, radzimy zamówić natychmiast. Cena tylko 5,50 zł i opłata za przesyłkę.

**WYDAWNICTWO ROLNICZE
KRAKÓW, ulica Juliusza Lea 5a**

WEINGROSSHANDLUNG MACHAUF

Kommissarischer Leiter **Johann Ottawa** Krakau, Johann Hallerstr. 52. Tel. 108-92 empfiehlt erstklassige Naturweine

SENF- u. LEBENSMITTELFABRIK

WACŁAW KACZOROWSKI

Wytwórnia musztardy i artykułów spożywczych

WARSAU

GRZYBOWSKASTRASSE 71

WARSAWA

FERNRUF 290-66 TELEFON

Senf
Säfte
Branntweinzulaten
Gemahlene Gewürze
Suppenpulver
Backpulver
Tee-Ersatz
Vanillenzucker

Musztarda
Soki naturalne
Zaprawy do wódek
Korzenie mielone
Barszcz w proszku
Proszek do pieczenia
Namiastka herbaty
Cukier „Vanillin“